อนุสรณ์

นางลักษณี สุวรรณพงศ์

และ

นางผลักษณ์ สุริยคำ

อนุสรณ์
ในงานฌาปนกิจศพ

นางลักษณี สุวรรณพงศ์

และ

นางนงลักษณ์ สุริยคำ

ณ ฌาปนสถาน วัดศรีมหาราชา (วัดใน)

อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี

วันเสาร์ที่ ๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๙

เจ้าภาพขอนมัสการและกราบขอบพระคุณท่านผู้มีอุปการคุณทั้งหลาย ที่ได้กรุณารับเป็นเจ้าภาพในการสวดพระอภิธรรม การร่วมบำเพ็ญกุศล การมอบเรื่องเพื่อให้จัดพิมพ์เป็นวิทยาทาน การช่วยเหลือทุก ๆ อย่างในการจัดงานศพ ตลอดจนได้ให้เกียรติมาร่วมในงานฌาปนกิจศพครั้งนี้

หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือมิสมควรด้วยประการใด ๆ ก็ดี ขอจงได้โปรดประทานอภัยด้วย.

ประวัติโดยสังเขป

ลักษณี สุวรรณพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗ ที่บ้านเลขที่ ๒๒๑ ริมคลองบางกอกน้อย ตำบลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรีคนที่สองของคุณพ่อชิต และคุณแม่บุญเทียม กลิ่นส่ง มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๗ คน คือ

๑. ร.ท. บุญช่วย กลิ่นส่ง
๒. นางลักษณี สุวรรณพงศ์
๓. น.ส. มานี กลิ่นส่ง
๔. นางทัศนีย์ นิธินันท์
๕. น.ส. วิชชุลัดดา กลิ่นส่ง
๖. นายวิศิษฐ์ กลิ่นส่ง
๗. นายสุชาติ กลิ่นส่ง

เมื่อเยาว์วัย ลักษณีได้เข้าศึกษาระดับชั้นประถมที่โรงเรียนบุณยาจารย์ ริมคลองบางกอกน้อย จนจบประโยคประถมศึกษา แล้วย้ายมาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร จนจบชั้นประโยคมัธยมศึกษา

ก่อนชีวิตสมรส ลักษณีเคยเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนศิษย์วัฒนาอยู่ ๒ ปี เบื่ออาชีพครู เลยลาออกมาสมัครรับราชการที่กองทัพเรือ โดยปฏิบัติราชการอยู่ที่กรมพลาธิการทหารเรือ กรมข่าวทหารเรือ และกรมกำลังพลทหารเรือ ตามลำดับ ต่อมาได้สมรสกับ เรือโท สว่าง สุวรรณพงศ์ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ มีบุตรธิดารวม ๔ คนด้วยกัน คือ

๑. น.ส. เกศินี สุวรรณพงศ์
๒. น.ส. วาทินี สุวรรณพงศ์
๓. ด.ช. ถิรวัฒน์ สุวรรณพงศ์
๔. ด.ญ. มนัสสวาท สุวรรณพงศ์

เนื่องจากสามีได้ลาออกจากราชการในกองทัพเรือ และครั้งสุดท้ายได้เข้าทำงานกับบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ และจะต้องทำงานประจำที่ศรีราชา ลักษณีจำต้องลาออกจากราชการเพื่อติดตามสามีมาอยู่ที่ศรีราชาด้วย ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๗ จนถึงวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นวาระสุดท้ายของชีวิต สิริรวมอายุได้ ๔๑ ปี ๘ เดือนเศษ และรวมเวลาแห่งชีวิตสมรสได้ ๑๙ ปี ๒ เดือนเศษ.

คำไว้อาลัย

เวลาประมาณ ๑๐.๑๕ น. ของวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๘ ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังนั่งทำงานอยู่ที่สำนักงานของบริษัท ฯ มีโทรศัพท์จากภายนอกเข้ามา แล้วถามว่า "พี่เล็กออกจากบ้านไปไหนหรือเปล่าครับ" ข้าพเจ้าก็บอกไปว่า "ตอนออกจากบ้านประมาณเกือบ ๐๙.๐๐ น. ยังอยู่บ้าน" แล้วถามต่อไปว่า "มีอะไรเกิดขึ้นหรือ" ก็ยังไม่มีคำตอบ แต่ย้อนถามมาว่า "ออกจากบ้านไปกับคุณนงลักษณ์หรือเปล่า" ข้าพเจ้าก็บอกว่าไม่ทราบ จะลองโทรไปถามที่บ้านดู ผู้หวังดี (คือคุณวิสิษฐ ฉัตรเงิน คนขับรถผู้จัดการโรงกลั่น) เลยบอกเป็นนัย ๆ ว่า รถคุณนงลักษณ์เกิดอุบัติเหตุอยู่หน้าโรงเรียนดาราสมุทรประตู ๔ คนขับพร้อมด้วยเพื่อนที่ไปด้วย เสียชีวิตทันที เพื่อนที่โดยสารไปจำหน้าไม่ได้เลย เท่านั้นเอง ข้าพเจ้าเชื่อ ๑๐๐% เลยว่าต้องเป็น "เล็ก" (ลักษณี สุวรรณพงศ์) แน่ ๆ รีบทิ้งงาน ขับรถมายังที่เกิดเหตุด้วยความปวดร้าวและอาลัยอาวรณ์เป็นอย่างยิ่ง เมื่อถึงที่เกิดเหตุ พบคุณธีระชัยกำลังประคองศพภรรยาสุดที่รัก ข้าพเจ้าไม่ต้องการคำอธิบายใด ๆ อีกแล้วตรงเข้าหาอีกศพหนึ่ง แต่เพื่อนที่อยู่ในที่เกิดเหตุก่อนได้ขอร้องและพยุงข้าพเจ้าออกมาจากไทยมุงทั้งหลาย ทั้งมึน ทั้งงง ทำอะไรไม่ถูก จนกระทั่งพบเพื่อนของเล็ก เลยขอร้องให้ช่วยไปบอกพี่ชายและพี่สะใภ้ที่ชลบุรีให้ด้วย ซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง

การจากไปโดยกระทันหันและไม่มีวันกลับเช่นนี้นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของสามีและลูก ๆ ตลอดจนคุณพ่อคุณแม่และญาติสนิทมิตร

สหายทั้งปวงเป็นอย่างยิ่ง ไม่มีใครอยากจะเชื่อและยอมรับว่ามันเป็นความจริงเลย แต่ทว่ามันก็ได้เป็นไปแล้ว เล็กจากเราไปแล้ว ทิ้งแต่ความเศร้าและระทมขมขื่นไว้ให้ผู้เป็นที่รักของเธอทั้งหลายต้องอาลัยอาวรณ์ถึงเธอตลอดเวลา ซึ่งจะยาวนานเพียงใดก็สุดที่จะพรรณนาได้

เมื่อมีชีวิตอยู่ เล็กเป็นที่รักของทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ นับตั้งแต่คุณพ่อคุณแม่ สามี ลูก หลาน ตลอดจนพี่น้องทุก ๆ คนทั้งที่โดยทางตรงและโดยทางเกี่ยวดองกัน ข้าพเจ้ากล้าพูดได้ว่า ผลแห่งการเป็นที่รักของทุกสิ่งทุกอย่างในโลกของเธอนี้ก็เพราะคุณงามความดีที่เธอได้สร้างสมเอาไว้ทั้งในชาติก่อนและชาตินี้ ไม่ว่าจะเป็นในด้านศีลธรรม จรรยามารยาท ความอดทน ความเสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ทุกผู้ทุกนามในสังคมและชุมชนที่เธอเป็นสมาชิกอยู่

เล็กที่รัก การจากพวกเราไปอย่างกระทันหันครั้งนี้ย่อมสร้างความเศร้าโศกเสียใจและอาลัยอาวรณ์ยิ่งนัก คำไว้อาลัย ณ ที่นี้ย่อมไม่มีผู้ใดระบายออกมาได้ครบถ้วนอย่างแน่นอน ที่พวกเราอยากระบายในที่นี้ก็คือธรรมของพระพุทธองค์ซึ่งทรงตรัสไว้แต่โบราณกาลว่า "บุคคลใดที่ถึงพร้อมด้วยคุณงามความดีทั้งปวง ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงามนั้นจะมาจากที่ไหนก็ได้ชื่อว่ามาดี จะไปที่ไหนก็ได้ชื่อว่าไปดี และในที่สุดจะอยู่ที่ไหนก็ย่อมได้ชื่อว่าอยู่ดีมีแต่ความสงบสุข"

ด้วยอานุภาพแห่งความดีที่เล็กได้สร้างไว้ และด้วยความเชื่อมั่นในความจริงที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ ข้าพเจ้าและลูก ๆ คุณพ่อคุณแม่ญาติพี่น้อง ตลอดจนทุก ๆ คนที่เธอรัก ขออ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงช่วยดลบันดาลให้วิญญาณของเธอจงจากพวกเราไปด้วยดี จงสถิตอยู่

ณ ที่ซึ่งเธอจะอยู่อย่างมีความสุขและสงบในสัมปรายภพ จงทุกประการ หากชาติหน้ามีจริงก็ขอให้เราได้พบกันอีก เพื่อที่จะได้ผจญกรรมด้วยกันอันมี สุข ทุกข์ สมหวัง ผิดหวังและอื่น ๆ ที่มนุษย์อย่างพวกเราพึงผจญด้วยระยะเวลาอันยาวนานกว่าที่เราได้ร่วมกันผจญมาในชาตินี้.

สว่าง สุวรรณพงศ์

คำไว้อาลัย

แด่

คุณลักษณี สุวรรณพงศ์ และ คุณนงลักษณ์ สุริยคำ

กริ๊ง กริ๊ง เสียงกริ่งโทรศัพท์   ยกหูรับแทบขาดใจ
เมียรักประสบภัย   เพื่อนคู่ใจก็ม้วยมรณ์
รุดไปที่เกิดเหตุ   ลางอาเพทมิสังหรณ์
เล็ก ลักษณ์ ร่างเรียงนอน   ยิ่งอาวรณ์พันทวี
เหตุใดจึงประสบ   พบกับเราถึงฉะนี้
ทิ้งลูกและสามี   เพราะตีนผีบนมรรคา
ใจหนึ่งอยากปลงตก   แต่ในอกช้ำหนักหนา
เวรกรรมแต่ใดมา   จึงจากข้าทั้งสองไป
อาลัยถึงยิ่งนัก   สุดจะหักห้ามจิตได้
เล็ก ลักษณ์ จากเราไป   ดวงฤทัยแสนโศกศัลย์
ขอวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์   พาสถิตย์สถานอัน
สุขสงบชั่วนิรันดร์   บนสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์
ชาติหน้าหากมีจริง   ขอสองหญิงจงนึกถึง
คนรักที่รำพึง   ถึงเธออยู่ทุกลมปราณ
ขอจงเกิดเป็นคู่   ครองกันอยู่ให้สำราญ
ครองสุขเกษมศานติ   ยิ่งยืนนานกว่าชาตินี้เอย.

นางลักษณี สุวรรณพงศ์

ชาตะ : ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๗

มรณะ : ๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๘

นางนงลักษณ์ สุริยคำ

ชาตะ : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๔

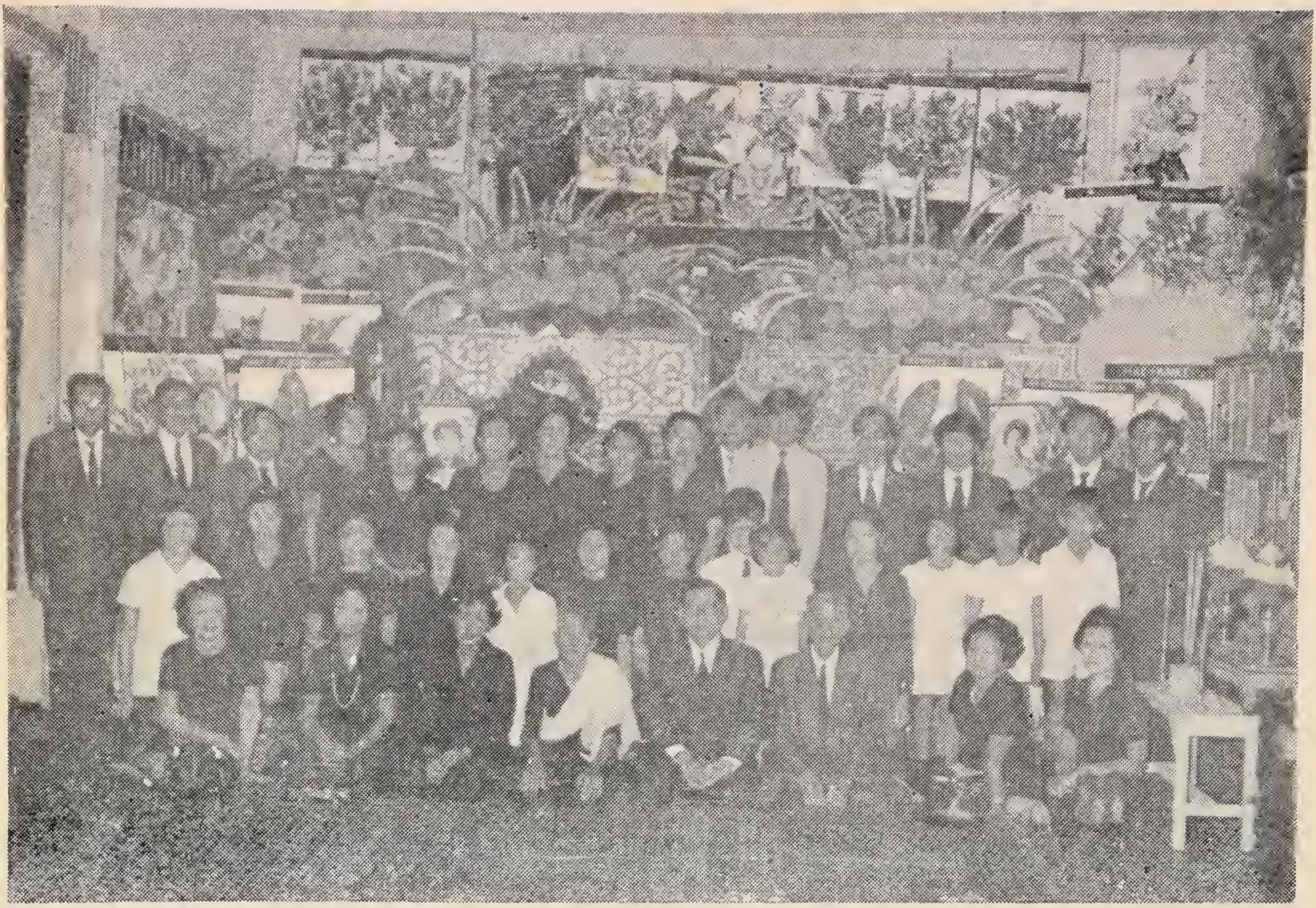
มรณะ : ๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๘

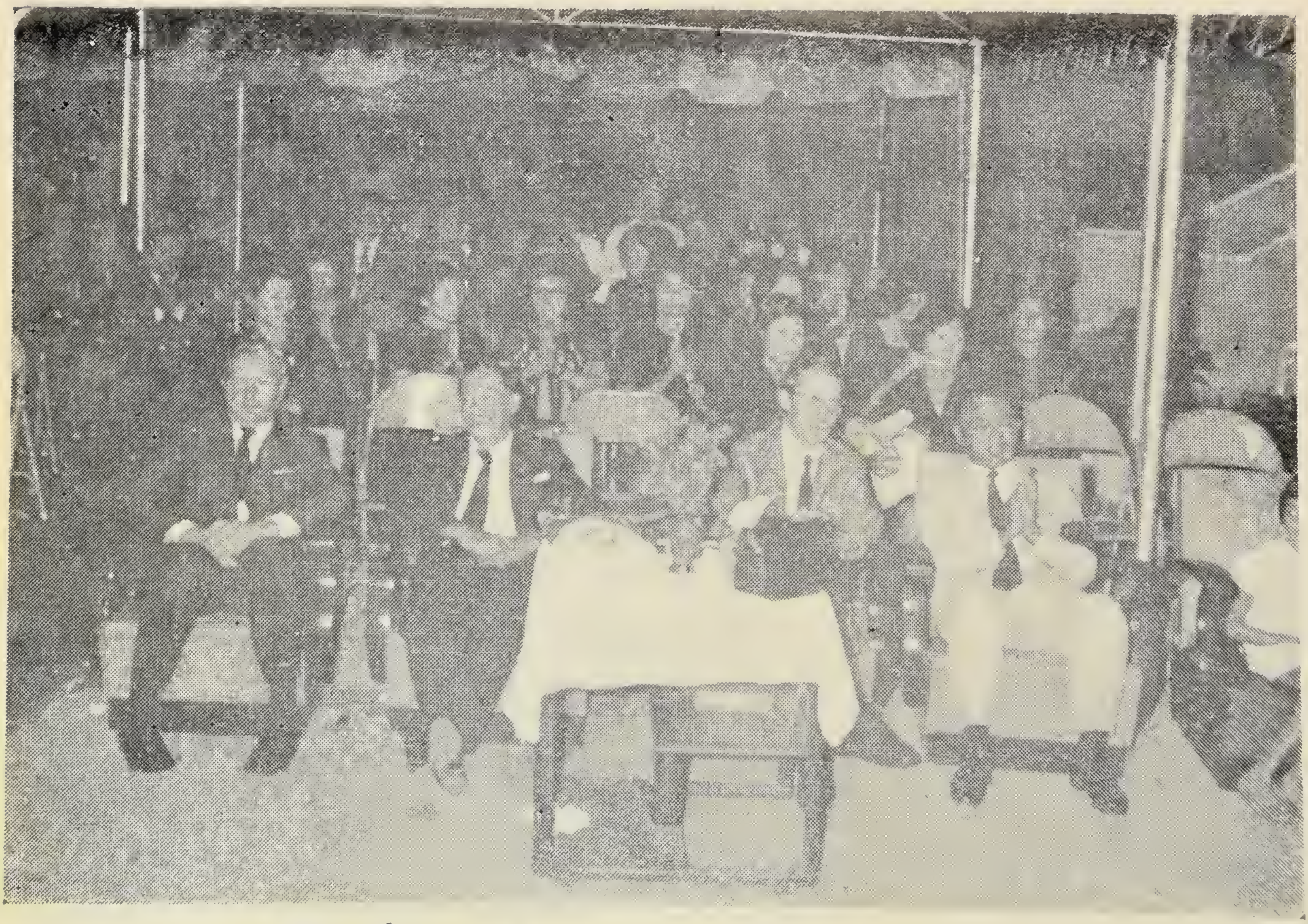
ตั้งศพสวดพระอภิธรรม ณ วัดศรีมหาราชา

ที่คุณลักษณทิ้งไว้ห้าชีวิต

ญาติพี่น้องถ่ายเบ็นที่ระลึก ก่อนบรรจุศพวันที่ ๒๕ ต.ค. ๑๘

ญาติมิตรที่ไปร่วมในงานสวดพระอภิธรรม และบรรจุศพ

อนุโมทนา

คุณสว่าง สุวรรณพงศ์ และ **คุณธีระชัย สุริยคำ** มีความประสงค์จะขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือในชุด "**กฎแห่งกรรม**" เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์เนื่องในงานฌาปนกิจศพ **คุณลักษณี สุวรรณพงศ์** และ **คุณนงลักษณ์ สุริยคำ** ผู้เป็นภรรยาของคุณสว่างและคุณธีรชัย ซึ่งได้ถึงแก่กรรมโดยประสบอุบัติเหตุรถยนต์ชนกัน

ข้าพเจ้าอนุญาตให้จัดพิมพ์ได้ตามความประสงค์ และขอขอบคุณที่ท่านเจ้าภาพได้ให้เกียรติแก่หนังสือชุดนี้ได้มีโอกาสจัดพิมพ์เผยแพร่ให้มีผู้สนใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

หากมีบุญกุศลใดเกิดขึ้นจากหนังสือชุดนี้ ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลทั้งหมด จงดลบันดาลให้วิญญาณของ **คุณลักษณี สุวรรณพงศ์** และ **คุณนงลักษณ์ สุริยคำ** จงไปสู่สุคติภพตามความปรารถนาของท่านเจ้าภาพทุกประการเทอญ.

(ท. เลียงพิบูลย์)

๕๕๒ ถนนเพชรบุรี
กรุงเทพมหานคร

สารบาญ

กฎแห่งกรรม

โดย

ท. เลียงพิบูลย์

ใครจะอยู่ค้ำฟ้า

★ ★ ★

คืนหนึ่งภายหลังกลับจากฟังพระสวดอภิธรรมงานศพที่วัดแห่งหนึ่งในพระนคร กลับถึงบ้านด้วยใจหดหู่ เพื่อน ๆ ที่รู้จักกับผู้ตายหลายคนต่างก็พากันบ่นว่า ไม่น่าจะตายง่ายอย่างนี้เลย แทบไม่เชื่อว่าเพื่อนได้ตายจากไปแล้ว ต่างก็แสดงความเศร้าสลดใจยิ่งนัก เพราะก่อนเที่ยงวันพวกเราพร้อมกับผู้ตายและเพื่อน ๆ อีกหลายคน ได้ไปรับประทานข้าวที่ร้านขายอาหารแห่งหนึ่ง ยังคุยกับผู้ตายอย่างสนุกสนานเฮฮา ผู้ตายบอกว่าได้ปลูกตึกกำลังจะเสร็จเรียบร้อย ถ้าเสร็จก็จะเป็นตึกอันโอ่อ่าในตำบลนั้นหลังหนึ่งแทนบ้านไม้เก่าแก่หลายสิบปีในที่ดินผืนเดียวกัน ผู้ตายยังพูดว่า

"อั๊วอยู่บ้านไม้มานานแล้ว คราวนี้อยากจะลองอยู่ตึกดูบ้าง เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว อั๊วขอเชิญพวกเรา เพื่อน ๆ ไปในงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ และงานฉลองเพื่อสละความเป็นโสด"

พวกเราหัวเราะและต่างก็แสดงความยินดีด้วย เพราะทราบว่าหลังจากที่ภรรยาวายชนม์ไปเกือบปีแล้ว แกก็ยังไม่เคยมีข่าวว่ามีคู่ควงคนใหม่ จู่ ๆ แกก็บอกให้ทราบ พวกเราไม่มีใครรู้จักเจ้าสาวของแกเลย จึง

ถามเพราะอยากรู้จัก แกผลัดไว้ว่า เมื่อถึงวันขึ้นบ้านใหม่ค่อยรู้จักดีกว่า ประเดี๋ยวจะไม่ตื่นเต้น แกสนทนากับพวกเพื่อน ๆ อย่างมีความสุข หน้าตายิ้มแย้มสดชื่น ดูเป็นหนุ่มกระชุ่มกระชวยทั้งที่อายุก็เลยห้าสิบไปแล้ว เห็นจะเป็นเพราะความอิ่มเอิบสบายใจ คงนึกฝันถึงความสุขที่กำลังรออยู่ข้างหน้า ข้าพเจ้าอดหยอกเย้าแกถึงเรื่องเจ้าสาวไม่ได้ หลังอาหารเราก็แยกย้ายกันกลับ

พอตกเวลาเย็นได้รับข่าวว่า แกได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว ข้าพเจ้าตกตะลึงแทบไม่เชื่อว่าจะเป็นความจริง ภายหลังทราบแน่ว่า เมื่อกลับจากทานอาหารถึงบ้าน แกเป็นลมล้มในห้องน้ำเกิดหัวใจวาย ไม่ทันจะได้ตามหมอหรือส่งโรงพยาบาลก็หมดลมเสียก่อน

นี่แหละคนเรา ไม่มีใครรู้วันตายแน่นอน ไม่มีอะไรเที่ยงตรง แกยังมัวหลงว่าจะมีความสุข ฝันถึงชีวิตอนาคตอย่างน่าสงสาร ฉะนั้นพระท่านจึงสอนว่า การสร้างความดีเราอย่านึกถึงอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว ผิดถูกก็แก้ไขอะไรไม่ได้ และก็อย่าคิดถึงอนาคตอันเป็นสิ่งไม่แน่นอน จะทำความดีก็ทำในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเวลาที่มีความรู้สึกแน่นอน ข้าพเจ้าก็ได้แต่อธิษฐานว่า ด้วยอำนาจที่ข้าพเจ้าเคยสร้างบุญกุศลบารมี ขอให้วิญญาณของเพื่อนจงไปสู่คติในวิมานเมืองสวรรค์ชั้นฟ้าตามความปรารถนา

คืนนั้นข้าพเจ้านอนไม่หลับ แม้จะกลับจากงานศพไม่ดึกนัก การตายของเพื่อนทำให้ข้าพเจ้าคิดมาก คิดไปถึงเพื่อนคนอื่น คิดถึงคนที่สร้างความชั่วสร้างความดี พยายามหักใจไม่คิดอะไรเพื่อให้จิตสงบ จะได้หลับง่าย แต่ก็ไม่สามารถข่มจิตให้สงบลงได้ แม้จะใช้สมาธิตัดกังวลเพียงไร เคยให้หลับง่ายได้ผลมาก่อน แต่มาคืนนั้นจิตไม่อยู่ในสมาธิ ตา

สว่างแข็งหลับไม่ลง เหมือนกับได้ดื่มน้ำชาจีนชงแก่ ๆ จนขม เห็นจะเป็นเพราะตื่นเต้นต่อเหตุการณ์ นึกว่าหากแข็งใจนอนจะคิดฟุ้งซ่าน จึงรีบลุกขึ้นใช้เวลาที่นอนไม่หลับให้เป็นประโยชน์ ระบายความรู้สึกออกมาเป็นตัวอักษรหมดแล้ว ไม่ช้าก็คงง่วงไปเอง จึงนึกถึงเหตุการณ์ของโลก นึกถึงเพื่อนที่จากไป

เมื่อนึกถึงโลกที่กำลังวุ่นวายปั่นป่วนอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะมนุษย์ใจชั่ว มักใหญ่ใฝ่สูง ขาดศีลธรรมเป็นผู้ก่อให้เกิดขึ้น ในที่สุดโลกคนชั่วก็จะต้องถูกทำลายลงด้วยมนุษย์เที่ยงธรรมเช่นเดียวกัน เมื่อนึกแล้วก็อยากจะตั้งปัญหาถามตัวเองว่า **"เราเกิดมาทำไม"** เมื่อนึกถึงตอนนี้แล้ว ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงครั้งหนึ่งซึ่งเวลาได้ล่วงเลยมานานแล้ว

ครั้งนั้นข้าพเจ้าได้ไปในงานบรรจุศพที่วัดมีชื่อแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพระนคร ข้าพเจ้าไปถึงก่อนเวลา เพราะตั้งใจจะใช้เวลาเข้าไปเที่ยวเดินดูในสุสานที่สงบ ซึ่งธรรมดาเมื่อข้าพเจ้าไปในงานบรรจุศพครั้งใดวัดใด ข้าพเจ้าก็ชอบไปก่อนเวลา เพื่อจะได้เดินพิจารณาดูตามสุสานที่บรรจุศพในวันนั้น บางครั้งก็มีเพื่อนตามไปด้วย บางครั้งก็เดินดูคนเดียว เพื่อจะได้เห็นภาพที่น่าคิด น่าพิจารณา ปลงถึงสังขาร เพื่อจะได้บรรเทากิเลสตัณหา ความโลภ ความหลง ลงได้บ้าง อย่างน้อยเราก็ได้เห็นความแตกดับของสังขารเช่นเดียวกัน ไม่มีใครหนีพ้น

ครั้งนั้นข้าพเจ้าเดินดูคนเดียว เมื่อเข้าในเขตสุสานมองเห็นสองข้างทางเดินที่บรรจุศพ ก่ออิฐโบกปูนเป็นช่องเนื้อที่เฉพาะบรรจุโลงศพอยู่ภายใน ข้างบนโบกปูนโค้งเป็นรูปประทุนเป็นกุฏิ ๆ เรียงรายเป็นทิวแถว จะเรียกที่บรรรจุศพก็ออกจะยาวเกินไป ความหมายมีน้อย ข้าพเจ้า

อยากขอเรียกว่า "กุฏิศพ" คงจะเข้าใจดี สองข้างทางมีกุฏิศพมีทางเดินผ่านไปทั่วถึงทุกที่ กุฏิศพเขาโบกปูนปิดช่องแล้วจารึกชื่อ นามสกุล ผู้ตายพร้อมทั้งวัน เดือน ปี ชาตะ มรณะ หากมียศบรรดาศักดิ์ ก็บอกไว้เรียบร้อย นอกจากซากผู้สูงอายุแล้ว บางซากก็เป็นเด็กวัยรุ่น บางซากก็ยังเป็นนางสาว และบางซากก็เป็นชายหนุ่ม ความตายไม่แน่นอน เตือนให้อย่าทะนงตนว่ายังเป็นหนุ่มสาว ยังสดชื่นสวยงาม นึกว่ายังอยู่ในวัยไม่สมควรตาย ในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอน ความประมาทย่อมนำเราไปสู่จุดจบ แต่ส่วนมากในยุคนี้หนุ่มสาววัยรุ่นก็จบชีวิตลงด้วยความประมาท เมื่อข้าพเจ้าเดินดู และนึกถึงซากที่นอนนิ่งสงบอยู่ภายในโลง ร่างเหล่านี้เมื่อนึกย้อนหลังไปครั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ ย่อมมีความประพฤติทั้งดีและชั่ว คงจะมีวิธีต่อสู้กับชีวิตต่าง ๆ กัน มีทั้งสร้างความดีและความชั่ว หากได้ติดตามวิถีชีวิตของซากศพเหล่านี้ ก็คงจะมีเรื่องที่น่านำมาเล่าอีกมาก

ในวันนั้นข้าพเจ้าเดินดูช้า ๆ เพื่อให้ทั่วและถ่วงเวลาให้พอดีกับกำหนดทำพิธีบรรจุศพ แต่แล้วข้าพเจ้ามีความรู้สึกคล้ายสะดุดก้อนหินหัวคะมำแทบจะล้ม ต้องยั้งตัวหยุดชะงัก พอเงยหน้าขึ้นก็มายืนอยู่หน้ากุฏิศพหลังหนึ่ง มีชื่อและนามสกุลผู้ตายที่คุ้นหูจนทำให้ขนลุก ได้พยายามมองและอ่านชื่อผู้ตาย ทวนแล้วทวนอีกเพื่อให้แน่ใจ เพราะว่าชื่อนี้นามสกุลนี้ เคยเป็นเพื่อนที่รักใคร่และสนิทสนมกับข้าพเจ้ามาแต่ครั้งยังเด็ก ๆ เมื่อเติบโตขึ้นเราก็ยังรักใคร่สนิทสนมกันตลอดมา

ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่สองจึงเงียบหายไป ไม่ได้ทราบข่าวคราวกันเลย เมื่อแน่ใจว่าซากภายในกุฏินั้นเป็นซากที่เคยเป็นเพื่อนรักกันมาก่อน ไม่ใช่ชื่อและนามสกุลซ้ำกัน ทำให้คิดว่า นี่ถ้าเพื่อนรักมีชีวิตอยู่เมื่อ

ได้พบข้าพเจ้าเช่นนี้ คงจะดีใจแทบจะกระโดดเข้ามากอดคอให้สมกับนานๆ จะได้พบกันสักครั้งหนึ่ง เลยคิดสงสัยไปว่าการสะดุดที่หน้ากุฏิศพเพื่อนโดยบังเอิญนั้น คงจะเป็นอำนาจการทักทายของเพื่อนด้วยความดีใจ หรือข้าพเจ้าคิดมากไป เพราะบัดนี้ข้าพเจ้าได้พบแต่ร่างที่นอนสงบนิ่งอยู่ในโลงซึ่งก่ออิฐโบกปูนอยู่ภายนอก เหลือแต่ซากหลับสนิทไม่รู้ตื่นอยู่ภายในหมดความสนใจยินดียินร้ายในโลกมนุษย์อีกต่อไป ข้าพเจ้าสลดใจจนบอกไม่ถูก นึกถึงเวลาเพื่อนเจ็บป่วยก็ไม่ทราบข่าวเลย ตลอดจนถึงแก่กรรมลงก็ยังไม่รู้ ถ้ายังไม่มาเห็นชื่อและนามสกุลที่สุสาน ก็คงหลงว่าเพื่อนยังมีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้าต้องยืนนิ่งสงบใจแผ่ส่วนกุศลให้แก่วิญญาณเพื่อนรัก และอดคิดถึงชีวิตแห่งความหลังไม่ได้ว่า เรารู้จักกันมาแต่ยังเป็นเด็ก ๆ เมื่อครั้งเรายังนุ่งโสร่งสะพายแล่งข้างหนึ่งอยู่บนบ่า อีกข้างหนึ่งปล่อยให้ตกลงถึงตะโพก เวลานั้นยังไม่รู้จักความอาย ความสวย ความงามไม่สนใจว่าใครเขาจะนุ่งกันแบบไหน ขอเอาความสะดวกสบายเข้าว่า ไม่ต้องคอยจะนุ่งผ้ากลัวมันจะหลุด สู้สะพายแล่งไม่ได้สะดวกสบายกว่า เพราะเราชอบวิ่งตีขอบกระด้ง หรือจะเรียกให้ถูกว่ากระด้งมีแต่ขอบ เราใช้ไม้ตีให้มันหมุนเป็นล้อวิ่งไปตามถนน เลี้ยงให้มันเลี้ยวขวาเร็วบ้างช้าบ้างสุดแต่เราต้องการ บางเวลาเราทั้งสองก็ตีให้มันวิ่งแข่งความเร็วกัน ถ้าใครได้อัฐจากผู้ใหญ่ก็เอามาซื้อน้ำแข็งกดใส่น้ำหวานเขียวแดงแจกกันดูดไปตามถนน บางครั้งน้ำมูกไหลออกมาก็ใช้นิ้วป้ายไปทางแก้ม ส่วนมากน้ำมูกจะติดแห้งเกรอะกรังเป็นทางจากริมปากตลอดแก้ม ทั้ง ๆ ที่เรากระโดดน้ำคลองดำผุดดำว่ายอย่างสนุกสนานแทบทุกวัน แต่ก็ยังไม่สะอาด นาน ๆ ผู้ใหญ่เห็นมอมนักก็เรียกเอาตัวไปอาบน้ำขัดถูคราบขี้ไคลเช็ดขี้มูกสักครั้งหนึ่ง ใช้ผ้าขัดแรง ๆ

ตามซอกใบหูต้องร้องอุย ๆ เพราะเจ็บ นี่เป็นชีวิตของเด็ก จำความได้ที่เราเติบโตมาด้วยกัน ผู้ใหญ่ทำอะไรให้เราเหมือนกัน เรารักกันเหมือนพี่เหมือนน้อง มีอัฐแบ่งกันใช้ ซื้อขนมแบ่งกันกิน เพราะบ้านอยู่ใกล้กัน เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่เพื่อนก็เป็นคนดี มีศีลธรรม เห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ใครตกยากก็ช่วยเหลือ ภายหลังเราต่างย้ายที่อยู่ตามสภาพชีวิตห่างไกลกันออกไปคนละตำบล ข้าพเจ้ายังจำชีวิตเก่าเมื่อครั้งเด็ก ๆ ได้อย่างไม่รู้ลืม ข้าพเจ้าจำหน้าเพื่อนตลอดจนกิริยาท่าทาง และน้ำเสียงที่พูดได้ดี แม้จนกระทั่งนิสัยใจคอ และความประพฤติของเพื่อน ทั้ง ๆ ที่เราไม่ได้พบกันนับสิบ ๆ ปีแล้วก็ดี

ข้าพเจ้ารำพึงในใจว่า "โธ่ เพื่อนเอ๋ย ยามป่วยก็ไม่เห็นหน้า ยามตายก็ไม่รู้ข่าว" ทันใดนั้นเหมือนมีเสียงแย้งขึ้นในความรู้สึกว่า "ก็ลูกเมียเขาไม่รู้จักเรานี่"

ข้าพเจ้ารำพึงต่อไปว่า "คนดี ๆ อย่างเพื่อนไม่น่าอายุสั้นเลย" ก็มีคำโต้แย้งขึ้นมาในความรู้สึกว่า **"จะคนดีหรือคนชั่วก็ต้องตายด้วยกันทั้งนั้น** ไม่มีใครสามารถจะอยู่ค้ำฟ้าได้ เมื่อถึงเวลาแล้วจะให้อยู่ต่อไปทำไม เหม็นกลิ่นสาปมนุษย์ใจชั่ว โลกมนุษย์เวลานี้มีความสกปรกโสมมมีความอิจฉา พยาบาท คอยทำลายกัน แข่งอำนาจวาสนาชิงดีชิงเด่น มีความมัวเมาหลงงมงาย **ลืมตัวลืมตายไม่มีศีลธรรม** โลภไม่สิ้นสุด หนาแน่นไปด้วยกิเลสตัณหามากขึ้นทุกวัน เราพ้นจากการเบียดเบียนของมนุษย์มาอยู่ในแดนสงบสุขได้ก็เหมือนหนีร้อนมาพึ่งเย็น ดูซิ ซากที่นอนเรียงรายเป็นทิวแถวในบริเวณสุสานป่าช้านี้ ใครบ้างได้มีโอกาส **ขนทรัพย์สินเงินทองที่กอบโกยเพราะความโลภไม่รู้พอติดตัวไปได้** มองดูพิจารณาดู

ให้ดี มีแต่**กรรมดี**และ**กรรมชั่ว**ที่คนได้ประกอบขึ้นเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ที่จะ**นำวิญญาณไปสู่สุคติหรือทุคติ** คนทำความดีสร้างกุศลบารมีเป็นเสบียงในโลกหน้าก็สบายใจ คนทำชั่วสร้างบาปก็ต้องรับกรรมใจไม่สบาย จำไว้ อย่าอิจฉา คนที่มีทรัพย์สินเงินทองมากมายได้มาไม่สุจริต เป็นของร้อน มันคอยเผาผลาญความรู้สึกทางจิตใจ เมื่อตายก็ต้องไปใช้หนี้กรรม"

ความรู้สึกเหมือนครึ่งหลับครึ่งตื่นต่อหน้า "กุฏิศพ" ของเพื่อน ทำให้ข้าพเจ้าลืมตัวขาดสติคล้ายคนบ้า อยากจะตะโกนออกมาว่า "เกิดมาทำไม และเพื่ออะไรกัน หวังอะไรกัน มีแต่ทุกข์ คอยแก้ปัญหาชีวิตไม่รู้จักจบสิ้น ไม่ช้าก็ต้องตายเหมือนกันหมดทุกคน"

แต่แล้วก็มีความรู้สึกแย้งแทรกเข้ามาว่า "เกิดมาตามกฎแห่งกรรม เมื่อยังไม่ถึงเวลาก็ต้องอยู่สู้ต่อไปเพื่อสร้างความดี จำไว้นะ เราต้องอยู่เพื่อสร้างความดีหวังบารมีเพื่อชาติต่อไป เป็นทางจะนำไปสู่เหนือความทุกข์ เหนือความเกิด ความแก่ ความเจ็บ สิ้นชาติ สิ้นภพ ไม่ต้องมาเกิดให้ได้รับความทุกข์อีกต่อไป"

ต่อมาความรู้สึกของข้าพเจ้าก็คืนสู่ปรกติ คล้ายเผลอตัวไปชั่วขณะหนึ่ง ได้ยินเสียงคล้ายเพื่อนมาโต้ตอบในความรู้สึก ไม่ทราบว่าข้าพเจ้ายืนหน้ากุฏิศพของเพื่อนนานเท่าใด พอรู้สึกตัวก็บอกลาซากเพื่อนอยู่ในใจ ดีแต่บริเวณนั้นไม่มีใครอยู่ใกล้ มิฉะนั้นคงมีใครเห็นว่าข้าพเจ้าได้แสดงกิริยาแปลก ๆ ตลกให้เขาเห็นโดยไม่รู้ตัว

พอดีสักครู่หนึ่งมีคนแบกหีบศพเข้ามาในสุสานมีคนแต่งตัวไว้ทุกข์เดินตามมามากพอสมควร แล้วทำพิธีบรรจุหีบศพลงในช่อง "กุฏิศพ"

ซึ่งเขาได้จัดเตรียมไว้แล้ว เมื่อผู้ที่ไปในงานเอาก้อนดินห่อกระดาษและดอกไม้ธูปเทียนวางลงบนหีบทั่วทุกคนแล้ว ไม่ช้าเขาก็จะก่ออิฐโบกปูนปิดช่อง เตรียมหินอ่อนจารึกชื่อโบกปูนติดไว้ แต่ข้าพเจ้ากลับก่อนที่เขาจะก่ออิฐ เพราะถือว่าหมดพิธีเพียงเคารพศพแล้ว มีหลายคนที่เป็นญาติหญิงของผู้ตาย ร้องไห้อาลัยรักเพราะได้อัดความทุกข์หนักไว้ในใจ จึงต้องระบายออกมาทางน้ำตาด้วยการร้องไห้เป็นธรรมดาของผู้ที่ยังอยู่ในกิเลสตัณหาทั่วไป

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาถึงบ้านในเย็นวันนั้น ก็ได้สั่งให้แม่บ้านเตรียมเครื่องถวายสังฆทานพร้อมทั้งอาหารคาวหวาน ตั้งใจจะจัดถวายพระในวันต่อมาเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้เพื่อนที่ล่วงลับไปแล้ว นี่แหละชีวิต บางครั้งก็มีอะไรแปลกๆ เกิดขึ้นในความรู้สึกเหมือนเป็นโรคเส้นประสาท แต่ข้าพเจ้ารู้ตัวว่าสติดีทุกอย่าง จึงเป็นเรื่องที่น่าคิด.

คนดี - คนชั่ว

★ ★ ★

เย็นวันหนึ่งข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปในงานเลี้ยงฉลองวันคล้ายวันเกิดครบห้ารอบของท่านผู้เคยรักนับถือกันมาเก่าแก่ มีงานในบริเวณเขตบ้านที่กว้างขวางใหญ่โต สนามหญ้าตัดเรียบมองดูคล้ายปูลาดด้วยพรมสีเขียวสดผืนใหญ่ รอบ ๆ สนามปลูกไม้ดอกออกดอกบานเต็มต้นทั่ว ๆ ไป มีสีต่าง ๆ สวยสดงดงาม ส่วนไม้ใบก็จัดไว้เป็นพวงเป็นหมู่เป็นกอเป็นระเบียบระยะห่างกันพองาม พวกสุภาพสตรีเมื่อเข้าในเขตบ้านได้เห็นไม้ดอกไม้ใบ ก็ต้องร้องอุทานด้วยความตื่นเต้นว่า "อุ๊ ! สวยงามเหลือเกิน" แต่สำหรับข้าพเจ้าเห็นแล้วก็ทำให้เพลิดเพลินตาและสบายใจ อดนึกไม่ได้ว่า นี่เป็นการแสดงถึงความมั่งคั่งของเจ้าบ้าน ที่สามารถจะเนรมิตให้เป็นสวนสวรรค์ภายในเขตบ้านได้ตามใจชอบ เจ้าของบ้านหรือเจ้าภาพเวลานี้มีชื่อเสียง มีคนนับหน้าถือตาผู้หนึ่งในสังคมเมืองไทย แต่เป็นคนดีเสมอต้นเสมอปลายไม่เคยลืมเพื่อนฝูงเมื่อครั้งวัยหนุ่ม ๆ

เย็นวันนั้นข้าพเจ้าได้พบเพื่อนฝูงเก่าแก่หลายท่าน เราต่างมีความยินดีชวนกันยกเก้าอี้ออกมานั่งโคนต้นไม้ห่างไกลจากหมู่คน เพื่อหาโอกาสจะได้สนทนากันอย่างเต็มที่ตามลำพังล้วนแต่พวกเรา เพราะนาน ๆ จะมี

โอกาสพบปะเพื่อนเก่าแก่มากคนพร้อมหน้ากันสักครั้งหนึ่ง บางท่านไม่ได้พบกันมาเป็นเวลานานนับสิบ ๆ ปี บางท่านก็ไปเป็นขุนนางอยู่ต่างจังหวัด พอลาออกจากราชการแล้วก็ถือโอกาสตั้งรกรากครอบครัวอยู่บ้านนอก ถือสันโดษมักน้อยนาน ๆ จะเข้ามาเมืองหลวงสักครั้งหนึ่ง ฉะนั้นเราจึงมีความดีใจต่างรื้อฟื้นชีวิตเก่า ๆ ขึ้นมาคุยกันใหม่ เรียกร้องความสนิทสนมเหมือนครั้งหนุ่ม ๆ ใครมีอะไรเรื่องเก่า ๆ นึกได้ก็นำมาเล่าสู่กันฟัง บางครั้งก็งัดเอาเรื่องเก่าแก่ขำขันพอที่จะทำให้เพื่อน ๆ หัวเราะจนท้องคัดท้องแข็งไอจามสำลักได้ เราก็ช่วยกันขุดขึ้นมาเล่าให้กันฟัง มันทำให้บรรยากาศสดชื่นและกระชับความสัมพันธ์ให้แนบแน่น เป็นกันเองยิ่งขึ้น

ในงานคืนนั้นเจ้าภาพได้จัดพิณพาทย์ไม้นวมมาบรรเลงเพลงไทยเดิม มีหญิงสาวใหญ่นักร้องเสียงไพเราะมาร้องส่ง เสียงจึงทุ้ม ๆ เย็น ๆ นิ่มนวล ฟังแล้วสบายใจ เหมาะสำหรับพวกเรา ไม่ชอบเผ็ดร้อนโลดโผน ผิดกว่าบางงานที่ข้าพเจ้าเคยพบ เขาจัดดนตรีสมัยใหม่ ใช้เครื่องขยายเสียงมีกลอง ฉาบ ดังจนแสบแก้วหู พูดคุยกันไม่รู้เรื่อง แต่ก็ยังมีผู้อยากสนทนากับข้าพเจ้า ทั้ง ๆ ที่เสียงดนตรีกลบเสียงพูด ข้าพเจ้าก็ได้แต่มองดูปากคู่สนทนาพอได้จังหวะก็พยักหน้าเพื่อให้คู่สนทนาไม่เก้อ ตัวเราก็ไม่เสียกิริยาแสดงว่าตั้งอกตั้งใจฟัง แต่ความจริงไม่รู้ว่าเขาพูดเรื่องอะไร ต่อเมื่อวงดนตรีหยุดพักจึงบอกความจริงให้รู้ว่าหูไม่ค่อยดีเท่าที่คุยให้ฟังนั้นไม่รู้เรื่องอะไรเลย เพราะไม่ได้ยิน แล้วเราก็หัวเราะกันอย่างขบขัน ดนตรีสมัยใหม่เหมาะสมกับหนุ่มสาว สำหรับพวกนิยมชอบเอาเพลงชาติอื่นเขามาร้อง นึกว่าตัวเราเองถ้ายังหนุ่ม ๆ ก็คงจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกัน แต่เมื่อมีอายุแล้วรู้สึกว่าไม่มีเพลงและดนตรีชาติใดดีกว่าเพลงไทยเดิม ซึ่งมีความไพเราะ

นิ่มนวลอ่อนหวาน เย็นซึ้งเข้าถึงความรู้สึกภายในด้วยความละเอียดอ่อนในศิลปการร้องบรรยายเนื้อเรื่อง เหมือนจะล่องลอยไปตามเสียงเพลงและเสียงดนตรีบรรเลงเหมาะสมกับชีวิตไทย ๆ คิดว่าผู้มีอายุคงจะมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับข้าพเจ้าที่ชอบเพลงนิ่มนวลเย็น ๆ ไม่ชอบเพลงที่ร้อนแรงแสบแก้วหู

เมื่อถึงเวลาหนึ่งทุ่มตรง เจ้าภาพได้เชิญเลี้ยงอาหารแบบช่วยตนเอง (บูเฟ่) ด้วยการจัดตั้งโต๊ะยาวไว้ข้างสนามมุมหนึ่งเป็นอาหารไทย ๆ โต๊ะยาวอีกโต๊ะหนึ่งตั้งไม่ห่างไกลกันนักมีอาหารจีน และโต๊ะยาวอีกโต๊ะหนึ่งมีอาหารฝรั่งตั้งเรียง มีช่องเดินผ่านได้สะดวกทุกโต๊ะ มีจานชามขนาดใหญ่ใส่อาหารเต็มเรียงราย เพื่อจะให้ผู้มาในงานเลือกหารับประทานได้ตามความพอใจ ส่วนอีกมุมหนึ่งห่างไกลพอสมควรอยู่โดดเดี่ยว เป็นโต๊ะที่จัดอาหารอิสลามและมีชาวไทยอิสลามคอยบริการตักอาหารให้ผู้ที่ต้องการนอกนั้นอีกมุมหนึ่งก็มีโต๊ะผลไม้และของหวาน มีบาร์เครื่องดื่มสุราไทยและต่างประเทศทั้งเบียร์น้ำอัดลมต่าง ๆ เป็นที่ถูกใจของนักดื่มทั่วไป

ข้าพเจ้าเห็นว่าการเลี้ยงแบบนี้เป็นระเบียบสะดวกดี เมื่อถึงเวลาต่างก็เข้าไปตักอาหาร ใครต้องการอาหารไทย จีน แขก ฝรั่ง เลือกได้ตามโต๊ะมากน้อยตามชอบใจ ใครจะมาช้ามาเร็ว อาหารเขามีไว้คอยเพิ่มเติมตามโต๊ะเสมอ ผิดกับโต๊ะจีนซึ่งจำเป็นต้องไปนั่งรอคอยเกินเวลา บางงานกำหนดเวลาลงมือรับประทาน ๑๘.๓๐ น. ไปนั่งคอยจน ๒๐.๐๐ น. กว่าก็ยังรอต่อไป บางท่านไม่มีอะไรรองท้องมาแต่บ้าน เพราะเคยกินเวลา ๑๘.๐๐ น. ก็หิวจนทนไม่ไหว ค่อย ๆ เลี่ยงแอบกลับไปก่อนที่จะยกอาหารมาตั้งโต๊ะก็มี นี่เพราะแขกพวกเราส่วนมากมัวโอ้เอ้จนเคยตัว ทำให้พวก

ชาวต่างประเทศที่เชิญเขามาตรงเวลาต้องนั่งคอยคงจะนึกว่างานเลี้ยงของคนไทยคนจีนนี่ดูไม่มีระเบียบเลย โดยมารยาทแล้ว เขาก็ไม่กล้าติไม่กล้าบ่นต่อหน้า แต่ลับหลังเขาอาจไปพูดไปเล่าสู่กันฟัง นึกแล้วก็น่าละอายใจที่สุด สังคมของเราคงจะเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่สำคัญ จึงมิได้ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ปล่อยให้เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดมา เราควรจะมองเห็นเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าเราคิดพิจารณาดูให้ดีแล้วย่อมจะมองเห็นความเสียหายมากมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นประการแรก ถูกหาว่าไม่ซื่อตรงต่อเวลา ทั้งพวกเราก็ชอบเชิญชาวต่างประเทศให้เขามาเห็นแบบอย่างที่ไม่ดี เขาก็อาจจะตำหนิว่า คนไทยชอบโอ้เอ้ไม่ตรงเวลาแบบนี้ งานไหนก็งานนั้น เกิดจะเป็นนิสัยทำให้เสียหายส่วนรวม ไม่อยากนึกว่ามันเสียหายมากเพียงไร

ข้าพเจ้าเคยพบเคยเห็นบางงานที่เลี้ยงโต๊ะจีน เห็นแขกรับเชิญมาล่าช้าเกินกำหนดเวลาอาหาร ๑๙.๐๐ น. กว่าจะลงมือทานก็ ๒๐.๐๐ น. กว่าก็นับว่าเกินเวลามากแล้ว แต่แขกบางคนบางพวกยังมาเลยเวลา ๒๑.๐๐ น. เมื่อการเลี้ยงจวนจะสุดสิ้นลงแล้ว แขกพวกนั้นก็มายืนชะเง้อมองหาโต๊ะว่าง ทำให้เจ้าภาพลำบากใจ หากหาโต๊ะสำรองได้ก็ไม่มีปัญหาอะไร ถ้าจำกัดไม่มีโต๊ะสำรองไว้เจ้าภาพก็ไม่สบายใจ แม้แขกจะมาผิดเวลามากไม่นึกถึงอกผู้จัดงาน ทำความยุ่งยากให้แก่เจ้าภาพไม่มากก็น้อยทุกรายไป เรื่องนี้หากไม่แก้ไขให้มีระเบียบก็จะเป็นอย่างนี้ตลอดไปไม่สิ้นสุด อย่าเห็นเป็นสิ่งไม่สำคัญ ปัจจุบันนี้เราติดต่อกับชาวต่างประเทศมาก ฉะนั้นในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ นี้ ไม่ควรจะให้ต่างชาติเข้าใจผิดว่าเป็นนิสัยของคนไทย หากสังคมร่วมใจช่วยกันแก้ไขก็คงไม่ยากนัก เพียงแต่ในบัตรเชิญตอนท้ายระบุลงไปว่า **"อาหารตรงเวลา หากผู้ใดขัดข้องมาไม่ได้โปรดตอบ"** ผู้รับเชิญ

ก็คงตรงเวลา แล้วเจ้าภาพทุกรายก็ต้องปฏิบัติให้ตรงต่อเวลา เป็นระเบียบช่วยกันรักษาความเที่ยงตรงสังคมช่วยกันดัดนิสัยคนโอ้เอ้ให้เป็นคนตรงเวลา เมื่อทุกคนปฏิบัติเหมือนกันทุกงาน ไม่ช้าก็จะเป็นระเบียบเดียวกัน พวกเจ้าภาพก็จะประหยัดค่าอาหารลงไปอีกมาก เมื่อรู้จำนวนแขกแน่นอน ข้าพเจ้าฝากข้อคิดนี้ไว้ให้อนุชนนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงสังคม ที่จะทำให้เจ้าภาพและผู้ที่รับเชิญมีความสบายใจขึ้นทุกฝ่าย หากยุคปัจจุบันแก้ไขไม่ได้ หวังว่าอนาคตคงจะเกิดผลบ้าง

คืนนั้นเราได้รับความสนุกสนานในหมู่เพื่อนเก่า ซึ่งบางท่านก็ยังเป็นข้าราชการ และบางท่านก็เป็นนักการค้าและนักกฎหมาย นักปกครอง อาหารแบบช่วยตัวเอง ทำให้พวกเรารวมพวกนั่งสนทนากันเป็นหมู่ และได้เลือกอาหารที่ถูกปากถูกรสนิยม ผสมที่ได้คุยกับเพื่อนเก่า ๆ อย่างออกรสสนุกสนาน ทำให้เจริญอาหารมากกว่าธรรมดา และทำให้เพื่อน ๆ ได้มีโอกาสปล่อยอารมณ์คลี่คลายความเคร่งเครียด เกิดความครื้นเครงรื่นเริง ทำให้ชีวิตสดชื่นแจ่มใสขึ้น เราต่างก็มีความพอใจที่มีโอกาสพบกัน

ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดแน่นอน ทุกอย่างย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างนึกไม่ถึงและไม่รู้ตัว ปัญหาชีวิตเกิดขึ้นได้ไม่ว่าเวลาใด จะร้ายแรงใหญ่โตหรือเล็กน้อย แล้วแต่เหตุการณ์และผู้แก้ปัญหาจะปฏิบัติ

คืนนั้นท่ามกลางสนทนากันอย่างสนุกสนานรื่นเริงสรวลเสเฮฮา ก็มีคนรับใช้จากบนตึกใหญ่ เที่ยวตามหาตัวเพื่อนผู้หนึ่งในพวกเรา แทนที่จะร้องเรียกทางขยายเสียงเช่นงานอื่น ๆ เห็นจะเป็นเพราะเพื่อนผู้นี้คุ้นเคยกับครอบครัวเจ้าบ้านมาก คนในบ้านทุกคนรู้จักดี และรู้ว่าเรามารวมกลุ่มอยู่ที่ไหน เมื่อหาผู้ต้องการพบ คนรับใช้ผู้นั้นก็บอกว่า "มีผู้ขอพูด

โทรศัพท์ด้วย" เพื่อนผู้ถูกตามตัวหันมาขอโทษพวกเพื่อน ๆ ไปพูดโทรศัพท์ แล้วจะรีบกลับมาคุยกันให้สนุกใหม่ แล้วก็เดินตามคนรับใช้หายขึ้นไปบนตึกสักพักใหญ่ก็เห็นเดินกลับมามีสีหน้าบึ้ง แสดงอารมณ์ออกซึ่งความขึ้งเครียด ดวงตาแข็งกร้าวกัดกามนูนด้วยความโกรธ มองเห็นก็รู้ว่ากำลังมีเรื่องกระทบกระเทือนใจ ทำให้เกิดโทสะจัด แต่เมื่อได้เดินเข้ามาในหมู่เพื่อนฝูง ก็รู้สึกว่าได้พยายามระงับความรู้สึกภายในให้เข้าสู่ความเป็นปกติ เมื่อได้มานั่งลงระหว่างเพื่อนฝูงแล้วก็ยังไม่พูดอะไร เห็นจะแค้นจนพูดไม่ออก ทำให้เพื่อน ๆ มองเห็นได้ชัดถึงกิริยาที่ผิดปกติ แต่แล้วก็มีเพื่อนผู้หนึ่งอดรนทนความนิ่งมองเพื่อนไม่ไหว จึงเอ่ยถามขึ้นว่า

"ถ้าทางบ้านมีเรื่องอะไรสำคัญ หรือแม่บ้านรู้เรื่องเราไปโดดร่มไว้ที่ไหนกระมัง ถึงได้แสดงกิริยาไม่สบายใจ"

เพื่อนผู้กำลังอยู่ในอารมณ์ไม่ปกติ ได้พยายามข่มความรู้สึกระ บับอารมณ์เข้าสู่ความสงบ แล้วพูดขึ้นอย่างระมัดระวังว่า

"มันไม่ใช่เป็นเรื่องภายในครอบครัว   มันเป็นปัญหานอกบ้าน ผมเป็นคนโชคร้ายพบแต่คนใจชั่วจิตทรามเห็นแก่ตัว คอยเบียดเบียน ผมหนีไม่พ้นคนใจบาป ไม่มีศีลธรรม มันคอยข่มเหงน้ำใจ เห็นจะสุดขีดของความอดทนเสียแล้ว"

เมื่อเพื่อนพูดมาถึงเพียงนี้แล้ว ก็รู้สึกว่าความกดดันอัดไว้ภายในกำลังจะระเบิดออกมาภายนอก เสียงพูดเริ่มจะสั่น โทสะกำลังจะเริ่มพุ่งออกมาอีก เพื่อนหยุดพูดพักหนึ่งกำลังระงับต่อสู้กับความรู้สึกอันรุนแรงให้สงบลง พวกเพื่อน ๆ ต่างก็นิ่งหยุดพูดเล่นเย้าแหย่สนุกสนานเช่นเมื่อครู่ เพราะต่างก็รู้ว่า มันไม่ใช่เวลาจะพูดเล่นสนุกสนานในเวลาเพื่อน

กำลังทุกข์เช่นนี้ เพื่อนทุกคนก็กำลังคอยฟังเรื่องราวเหตุการณ์ของเพื่อนที่เกิดขึ้น แต่เพื่อนผู้นั้นได้พยายามข่มความรู้สึกระงับเป็นปกติแล้ว ก็พูดขึ้นอย่างรู้ตัว เสียใจว่า

"ผมต้องขอโทษที่เผลอ เอาเรื่องส่วนตัวมาทำลายความรู้สึกของเพื่อนที่กำลังมีความสนุกสนาน ซึ่งนาน ๆ จะได้รวมกันเช่นนี้สักครั้งหนึ่ง ผมไม่รู้จะขอโทษอย่างไรดี และขอให้เพื่อน ๆ จงสนุกสนานกันต่อไปให้เต็มที่ ผมจะต้องลากลับบ้านก่อนละ ขืนอยู่เพื่อน ๆ ก็คงหมดสนุกแน่"

เสียงเพื่อนหลายคนต่างไม่ยอมให้กลับ เพื่อนผู้หนึ่งพูดขึ้นว่า "ถ้าไม่เป็นความลับจะต้องปิดบังแล้ว ขอให้พวกเราเพื่อนฝูงได้รับรู้ไว้ด้วย เพื่อหากหนักเบาก็จะช่วยแบ่งภาระ หากจะมีทางช่วยเหลือแนะนำได้บ้าง ก็จะช่วยกันคิด หลายหัวดีกว่าหัวเดียว สำหรับเพื่อนฝูงที่ดีเมื่อเพื่อนเดือดร้อนก็ควรเห็นใจ ถ้าช่วยกันได้ก็ต้องช่วย" เพื่อนผู้นั้นนิ่งนึกเพื่อตัดสินใจอยู่ครู่หนึ่ง จึงพูดขึ้นว่า

"ขอบใจเพื่อนฝูงที่เห็นใจ ผมออกจะเป็นคนเห็นแก่ตัวสักหน่อย นาน ๆ จะได้พบกัน มีโอกาสพอพบกันก็ทำให้เพื่อน ๆ พลอยได้รับความไม่สบายใจไปกับผมด้วย"

แต่เราเพื่อนทุกคนในที่นั้น ต่างก็เห็นอกเห็นใจ ต่างก็ขยั้นขยอให้เล่าถึงต้นเหตุทำให้เกิดความไม่สบายใจ แต่แล้วเพื่อนผู้นั้นข่มความรู้สึกจนปกติ แล้วเริ่มเล่านับแต่ต้น ข้าพเจ้าได้พยายามเรียบเรียงลำดับขึ้นจากคำบอกเล่าของเพื่อนว่า

ในยุคปัจจุบันนี้ใคร ๆ ก็เห็นว่าบ้านเมืองกำลังเจริญรุ่งเรือง โลกกำลังก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ประเทศเราได้เจริญทางวัตถุอย่างผิดหู

ผิดตา ตึกรามบ้านช่องโรงแรมกำลังจะแข่งขันกันก่อสร้างในด้านความสูง ความใหญ่โตความสวยงาม ถนนขยายมีมากมายเป็นถนนชั้นดีชั้นหนึ่ง ตัดผ่านจังหวัดติดต่อแทบจะทั่วประเทศ มีพลเมืองมากมายในกรุงเทพ ฯ มีผู้คนแออัดยัดเยียดกันอยู่ทั่วทุกแห่ง มีรถยนต์วิ่งติดต่อไม่ขาดระยะ นี่เป็นความเจริญทางวัตถุที่มองเห็นได้ แต่ทางด้านศีลธรรมของมนุษย์เสื่อมทรามลง คนโลภคนเห็นแก่ตัวมากขึ้น คอยหาโอกาสกอบโกยไม่รู้จักอิ่มไม่รู้จักพอ ทางอาชีพการงานของผมได้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่หนุ่มจนแก่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตลอดมา ไม่เคยมีความมัวหมองเลย แต่กระนั้นก็ยังมีคนอิจฉาคอยบั่นแข้งบั่นขา หวังจะช่วงชิงตำแหน่งหน้าที่อย่างหมดยางอาย พวกจิตทรามได้พยายามเจาะจงวิ่งเต้นเสนอตัวขอตำแหน่งของผมต่อผู้มีอำนาจสูง แต่เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ท่านยังทรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม พิจารณามองเห็นสันดานของผู้เสนอว่า เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมและหาความคิดมิได้ เรื่องจึงระงับลงด้วยความไม่สมหวังพร้อมกับคำตำหนิของผู้ใหญ่ อันคนดีมีความรู้ไม่สนใจในตำแหน่ง แต่ตำแหน่งหน้าที่วิ่งมาหาท่านเอง หากพอใจท่านก็รับ หากไม่พอใจก็ไม่รับ เพราะท่านถือว่างานที่ทำนั้น ต้องนำความเจริญมาสู่ชาติบ้านเมืองส่วนรวม มิใช่เป็นความเจริญส่วนตัว ซึ่งท่านจะต้องรับผิดชอบ ชื่อเสียงความดีของท่านเป็นประกัน ท่านเหล่านี้ควรยกย่องเคารพ เพราะเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงตรงต่อหน้าที่ นี่แหละครับมนุษย์ในยุคนี้ มีทั้งคนดีคนชั่ว การเบียดเบียนของมนุษย์ใจชั่วในยุคนี้ ไม่สนใจว่าใครจะได้รับความเดือดร้อนอย่างไร อยากจะสร้างความมั่งคั่งแก่ตัวเองบนเลือดเนื้อผู้อื่น เหตุนี้ผมจึงรู้สึกเบื่อชีวิตในเมืองหลวง เบื่อความเจริญรุ่งเรืองของตึกรามบ้าน

ช่อง ถนนหนทางที่จอแจไปด้วยยวดยานอย่างคับคั่ง อุบัติเหตุเกิดขึ้นในท้องถนน ทำลายชีวิตมนุษย์ไม่เว้นแต่ละวัน เบื่อมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวคอยเบียดเบียนโลภไม่มีสิ้นสุด จึงอยากจะไปให้ห่างไกล ใช้ชีวิตเป็นชาวไร่ชาวดง ผมจึงตัดสินใจออกงานจะไปอยู่ตามป่าตามดง เราแก่แล้วหาความสุขความสงบไปวันหนึ่ง ๆ ผมจึงไปหาซื้อที่ ๆ มีผู้จับจองทำไร่ไว้แล้ว รวบรวมได้หลายแปลง ผมจะใช้ชีวิตในบั้นปลายหาความเงียบสงัดถือความสันโดษ ผมจึงให้ผู้ดูแลจัดการให้ลูกจ้างปลูกพืช และลงไม้ยืนต้นไว้ก่อนเมื่อถึงเวลาผมก็จะไปอยู่ใช้ชีวิตง่าย ๆ นึกว่ามันลำบากกาย เพราะความสะดวกสบายมันคงไม่เหมือนอยู่ในเมืองหลวง แต่มันสบายทางใจก็ใช้ได้แม้มันจะไกลมดไกลหมออยู่บ้างก็ไม่เดือดร้อน เมื่อพูดถึงความตายเมื่อถึงเวลาจะอยู่ที่ไหนมันก็ตาย ผมไม่ค่อยจะวิตกทุกข์ร้อนอะไร ผมจะปรับปรุงตัวเองให้กินง่ายอยู่ง่าย เข้ากับความเป็นอยู่ชนบทตามป่าตามดงที่ห่างไกลความเจริญ แต่ทุกอย่างที่ผมตั้งใจทำท่าจะเกิดอุปสรรคเสียแล้ว สมกับพระท่านว่า ในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอนย่อมจะเปลี่ยนแปลงได้ เรื่องของผมก็เช่นเดียวกัน คือเมื่อครู่นี้ที่ผมไปรับโทรศัพท์ ทางบ้านได้โทรมาบอกว่า ผู้จัดการไร่ได้โทรศัพท์ทางไกลมาบอกว่า เจ้าของที่มีไร่ติดต่อกับไร่ของผม มันได้ให้คนมารุกล้ำในเขตของผม ซ้ำร้ายมันยังให้คนตัดไม้ยืนต้น พื้นพืชที่ปลูกไว้ซึ่งกำลังจะเติบโตให้ผลอยู่แล้ว พวกที่ไร่คอยว่าผมจะสั่งให้จัดการอย่างไร พอผมได้ยินรู้เรื่องเท่านั้น เลือดมันฉีดขึ้นหน้าร้อนผ่าวทันที ผมโกรธจนตัวสั่นใจสั่นขาดสติยับยั้งลืมอะไรหมด มีแต่ความโกรธแค้น โชคดีที่ผมอยู่ไกลกับที่เกิดเหตุ หากว่าอยู่ใกล้ ผมจะแล่นไปถึงตัวอ้ายคนใจชั่ว สั่งสอนมันด้วยเลือด เสร็จแล้วก็ไม่แน่ใจว่า

จะมีอะไรเกิดขึ้นภายหลัง ชาตาชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ไม่แน่ ถึงผมมีอายุมาก แต่ผมยังอยู่ในกิเลสตัณหา ผมตั้งใจจะหนีไปอยู่ป่าแล้ว ก็ยังไม่พ้นคนใจชั่ว เมื่อเห็นว่ามันข่มเหงรังแกอย่างไม่เป็นธรรมแล้ว เหลือความอดทนก็ต้องระเบิดโทสะ จิตเกิดเหี้ยมขึ้นมาอยากล้างกันด้วยชีวิต มันถึงจะสมกับความแค้นความเจ็บใจ ผมรู้สึกว่าดวงชาตาของผมหนีไม่พ้นมนุษย์ใจทราม พวกเป็นภัยของสังคมมิใช่มีแต่ในเมืองใหญ่ ที่ป่าดงมันยังตามไปรังควาญ เห็นจะเป็นกรรมของผมอดีตชาติติดตามมาจึงคอยจองล้าง พบแต่มนุษย์ที่เป็นมารสังคมคอยเบียดเบียนอยู่เสมอ

พวกเพื่อน ๆ ได้ฟังทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กับเพื่อนแล้วก็รู้สึกเศร้าใจ มีเพื่อนกำลังเมาและมุทะลุเกิดความเจ็บแค้นแทนเพื่อน พูดออกมาด้วยความเมาว่า

"นี่มันดูถูกข่มเหงเกียรติลูกผู้ชาย มันต้องล้างกันด้วยเลือด ไม่ต้องกลัวมันพวกเราช่วยกัน ต้องเอามันเลย จะเฉยไม่ได้ ต้องสั่งสอนมันเสียบ้าง มันร้ายมาเราก็ร้ายตอบไป ถูกไหมพวกเรา"

แต่ก็ไม่มีเสียงสนับสนุน ทำให้เพื่อนขี้เมาเพิ่มความโกรธยิ่งขึ้น หาว่าพวกเราไม่เจ็บร้อนแทนเพื่อน จึงพากันนิ่งเพราะกลัว แต่พวกเราไม่ได้ออกความเห็นอะไร นิ่งฟังด้วยความอดทนแม้จะถูกบริภาษใส่หน้า พวกเราได้ยินได้ฟังคนเมาพูดแล้วก็เศร้าใจเพราะเห็นว่าความทุกข์ของเพื่อนเหมือนไฟสุมอยู่ในอก แทนที่เราจะช่วยกันเอาความเย็นเข้าดับด้วยสติและเหตุผล นี่กลับไปยุใส่ไฟเพิ่มความโกรธแค้นให้มากขึ้น เท่ากับน้ำมันไปราดบนกองไฟ แต่ก็เป็นธรรมดาของคนส่วนมากที่ดื่มเมาไปแล้ว ก็พูดอะไรออกมาโดยขาดสติขาดความระมัดระวัง ไม่ใช้ความคิด และไม่

สนใจว่า จะเกิดความเสียหายร้ายแรงแก่ใคร นี่ก็เป็นสาเหตุต้นเรื่องให้เกิดความไม่สงบขึ้นจากคนเมา ทำให้เกิดการฆาตกรรมหรือทำร้ายกันถึงเลือดตกยางออก บางรายก็ถึงแก่ชีวิตเป็นข่าวประจำอยู่เสมอ ต้นเหตุเกิดขึ้นจากความเมาส่วนมาก ข้าพเจ้านั่งฟังอยู่ด้วยใจไม่สบายต่อคำยุยงส่งเสริมให้เกิดการก่อเวรขึ้น ย่อมจะหนีการล้างกันด้วยเลือดไปไม่ได้ การจองเวรแล้วก็คอยจองล้างกันไม่สิ้นสุด ข้าพเจ้านั่งฟังดูเหตุการณ์ด้วยความสงบเพราะไม่รู้จะทำอย่างไร มีเพื่อนทั้งรุ่นอาวุโสและที่อ่อนวัยกว่า ต่างก็หันมามองดูข้าพเจ้าเชิงขอความเห็นว่าจะทำอย่างไรดี จะปล่อยให้คนเมามาพล่ามเป็นภัยอย่างนี้ต่อไปหรือ ข้าพเจ้าก็ได้แต่สั่นหัว เพราะรู้ตัวดีว่าไม่สามารถจะพูดอะไรกับคนเมาให้รู้เรื่องได้ เป็นเวลาหน้าสิ่วหน้าขวานในเมื่อยังมีคนขี้เมากำลังแสดงความเก่งกล้า มีความคิดเห็นอันตรงกันข้ามกับความสงบของเรา เพราะเพื่อนขี้เมาอายุมากคนนี้ผิดกับคนอื่น คือดึงถือดีว่าตัวเป็นผู้ใหญ่เอาความคิดของตัวฝ่ายเดียวว่าถูก ไม่ยอมฟังเหตุผลของใครทั้งหมด เวลาเมามาก ๆ ความคิดเหมือนทารก พูดวนไปเวียนมาต้องการให้คนอื่นคล้อยตาม เห็นพวกเรานิ่งไม่เข้าด้วยก็แสดงกิริยาไม่พอใจเอะอะทำท่าทางจะอาละวาดหาว่าไม่รักเพื่อนฝูง ไม่เจ็บร้อนแทนกัน ใช้คำพูดหยาบ ๆ เคราะห์ดีที่พวกเราออกมาห่างจากหมู่คน แม้จะพูดดังไปบ้างก็ไม่เป็นที่รบกวนรำคาญแก่ผู้อื่น นอกจากพวกเรากันเอง ปล่อยให้คนเมาพูดพร่ำคนเดียว เรานิ่งฟังด้วยความสงบ เสียงเพื่อนที่เมาพูดอย่างไม่พอใจที่ไม่มีใครสนับสนุนเห็นด้วยกับแกว่า

"นี่คุณอย่าไปเชื่อพวกนี้ ล้วนแต่แก่ศีลธรรมทั้งนั้น คงแนะนำให้ใช้อหิงสาแบบแขก แล้วก็โดนเจ๊กแดงรุกแทนเข้าไป ทนไม่ไหวก็ต้อง

จับอาวุธเข้าต่อสู้เพื่อป้องกันดินแดน มีตัวอย่างเกิดในเมืองแขกแล้วเห็นไหม เรามาตรองดูซิ เวลานี้เราอย่าคิดว่าเอาความดีชนะความชั่วเลยไม่มีหวังหรอก มันล้าสมัยแล้ว เชื่อผมเถิด อย่าคิดว่าผมพูดเพราะเมา แต่ผมไม่เมา”

เพื่อนอาวุโสผู้หนึ่งทนฟังไม่ไหว จึงพูดโต้ตอบขึ้นว่า “แขกกับเจ๊กมันคนละอย่าง เจ๊กแดงใครก็รู้ว่าเป็นพวกไม่มีศาสนาไม่มีศีลธรรม มีแต่ความอสัตย์มีแต่ความหลอกลวงเหมือนอสรพิษที่คอยขบกัดไม่ว่าใครจะเป็นมิตรหรือศัตรู ไม่เคยเป็นมิตรจริงจังกับใคร เป็นพวกหน้าไหว้หลังหลอก ใครหลงใหลเชื่อพวกนี้ก็ถูกพาไปตกนรก มันผิดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเพื่อนของเรา เพราะพวกเรายังมีศาสนา ยังมีศีลธรรม มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติ และยังมีรัฐบาลปกครอง บ้านเมืองยังมีขื่อมีแป เราอยู่ในแผ่นดินไทยจะเปรียบเทียบแขกกับเจ๊กแดงไม่ได้”

เพื่อนคนเมาแสดงกิริยาโกรธมากที่มีคนมาขัดความเห็นของตัว ข้าพเจ้ามองเห็นเพื่อนผู้เป็นเจ้าทุกข์มีความอดทน ข่มจิตของตนไม่ยอมคล้อยตามความเห็นของคนเมา ข้าพเจ้าก็ค่อยเบาใจ คิดว่าเพื่อนที่ดีย่อมคอยป้องกันเพื่อนเมื่อมีภัย แนะทางที่ถูกและเกิดประโยชน์ทางศีลธรรม มิใช่ยุยงชักนำให้ประกอบกรรมชั่วให้เห็นผิดเป็นชอบ แต่ก็น่าภูมิใจที่คืนนั้นมีเพื่อนที่เป็นมิตรแท้อยู่หลายคน ที่คอยหาโอกาสชี้แจงช่วยเหลือด้วยเหตุผลหลังจากมีเพื่อนผู้หวังดีเห็นคนเมาชักจะไปกันใหญ่ ก็ให้คนแอบไปกระซิบกับภรรยาของแกที่มาด้วยกัน แต่แยกไปอยู่อีกทางหนึ่ง มาช่วยพาตัวกลับบ้าน บรรยากาศก็เข้าสู่สภาพปกติ แม้ยังมีบางท่านมีอาการมึนเมาก็ไม่เป็นภัย เพราะได้แต่นั่งทำตาปรือ เมาไปแล้วไม่ปริปากพูดกับใคร

เป็นนิสัยจึงไม่เป็นภัย เพื่อนที่มีอาวุโสพร้อมทั้งพวกเราผู้รักษาความสงบเห็นพ้องต้องกันว่า **แรกเราขอให้เพื่อนผู้มีความแค้นสาเหตุจากถูกรุกล้ำที่ดิน ขอให้ทำใจให้สงบ ดับความโกรธให้หาย ทำใจให้เป็นปกติ**

สิ่งจำเป็นที่เราจะต้องไปพบกับเจ้าของที่ดิน ที่มีเขตติดต่อข้างเคียงผู้เป็นต้นเหตุรุกราน ขอทราบเหตุผลให้แน่ชัดก่อน เพราะเราเป็นชาติไทยด้วยกัน ไม่ใช่แขกกับเจ๊กที่พูดกันไม่รู้เรื่อง ให้หายสงสัย ถ้าเข้าใจผิดก็ปรับความเข้าใจให้ถูกต้องเสียใหม่ อย่ามัวคิดเดาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องตัดสิน เดาเอาเอง อย่าเชื่อคนของเราฝ่ายเดียวโดยไม่ฟังเหตุผลทางอื่น จะเกิดความเสียใจภายหลัง เพราะต่างฝ่ายคงมีเหตุผลด้วยกันฟังๆ ดูแล้วเหมือนจะมีเลศนัยแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง เพราะได้พิจารณาการตัดต้นไม้และพื้นพืชเป็นการกระทำของคนมีจิตใจป่าเถื่อน ทั้งได้ทราบว่า เจ้าของที่ดินใกล้เคียงกับเพื่อนผู้นี้ต่างก็ไม่เคยพบปะรู้จักหน้ามาก่อน ผู้ที่มีที่ดินติดต่ออยู่ใกล้เคียงกันไม่น่าจะมาก่อศัตรูทำให้เป็นไม้เบื่อไม้เมาเช่นนี้เลย สงสัยว่าจะมีการเข้าใจผิดทั้งสองฝ่าย

เพื่อนผู้มีทุกข์เกิดมีความสนใจในคำพูดและคำแนะนำของเพื่อนๆ จึงพูดขึ้นว่า

"ตามที่เพื่อนฝูงได้พากันคบคิดแก้ปัญหาในทางสันตินั้น ผมรู้สึกได้สติ สมกับแม่บ้านหวังไว้ พูดมาในทางโทรศัพท์บอกว่า คืนนี้ที่บ้านงานคงจะได้พบเพื่อนฝูงเก่าๆ มากคนด้วยกัน คงจะช่วยขบคิดแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี เมื่อฟังเหตุผลทำให้ผมนึกได้และเชื่ออยู่เสมอว่า การเอาความดีชนะความชั่วนั้น เป็นการชนะจิตใจด้วยศีลธรรม เป็นการชนะ

บริสุทธิ์สะอาดทั้งสองฝ่าย ดับความพยาบาทอาฆาต ไม่ก่อกรรมจองเวรกันต่อไป ผิดกับความมุ่งหวังเขาร้ายมาเราก็ร้ายตอบไป เอาความชั่วชนะความชั่ว เอาความโกรธแค้นเป็นแรงดัน อนาคตที่จะมุ่งหวังก็คงจะต้องอับลง การล้างแค้นไม่ว่าแพ้หรือชนะ ย่อมจะก่อเวรก่อกรรมไม่มีที่สิ้นสุด ผมจะทำตามคำแนะนำของเพื่อน เอาความดีชนะความชั่ว ต่อไปนี้ขออย่าได้เป็นห่วง เพราะผมมาได้คิดเมื่อเพื่อน ๆ ชี้แจงด้วยความหวังดีเมื่อครู่นี้เอง"

พวกเราอยู่ในที่นั้น ต่างก็พากันดีใจ ที่เห็นเพื่อนได้สติรู้สึกผิดชอบชั่วดี แล้วพวกเราก็ได้แต่ภาวนาขอให้เหตุการณ์ของเพื่อนคลี่คลายไปในทางดี เราก็คอยฟังข่าวด้วยความกระวนกระวาย ขอให้เป็นข่าวดี หรือเรื่องร้ายกลายเป็นดี

คืนนั้นเมื่อกลับถึงบ้านแล้ว ข้าพเจ้าก็อดนึกเป็นห่วงเพื่อนไม่ได้ หากเพื่อนได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของเพื่อนที่หวังดีแล้ว เหตุร้ายก็คงกลายเป็นดี ข้าพเจ้านึกแต่ในแง่ดีก็สบายใจ คืนนั้นทำให้ข้าพเจ้าหวนนึกถึงเมื่อครั้งไปในงานทำบุญที่วัดตะเคียนทองจังหวัดนครนายก ครั้งนั้นสุภาพสตรีผู้หนึ่ง ได้เล่าเรื่องการถูกบุกรุกที่ดินของผู้ใกล้เคียงผู้หนึ่ง เกือบจะเป็นเรื่องพิพาทใหญ่โตขึ้น สุภาพสตรีผู้นั้นเห็นการเอาเปรียบขาดมนุษยธรรม การรุกล้ำที่ดินมากเกินไป จึงขอให้เจ้าพนักงานที่ดินมาทำการวัดสอบเขต คิดว่าคราวนี้คงจะเกิดโต้เถียงกันอย่างรุนแรง ผู้บุกรุกคงไม่ยอมง่าย ๆ ตามนิสัยของมนุษย์ผู้เห็นแก่ตัว ชอบเบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น แม้ตนเองจะมั่งมีมากมายเป็นผู้มีชื่อเสียง ก็ยังโลภอยากได้ของผู้อื่นอย่างไม่รู้จักพอ ครั้นถึงกำหนดทำรังวัด เจ้าหน้าที่มาพร้อมแล้ว ท่าน

ผู้นั้นก็มาถึง คิดล่วงหน้าไว้แล้วว่าจะต้องมีเรื่องโต้เถียงกันอย่างหน้าดำหน้าแดงถึงพริกถึงขิง ต้องเกิดความชิงชังกันจนไม่อยากมองหน้ากัน และจะต้องเป็นไม้เบื่อไม้เมาตลอดไป พระท่านว่าสิ่งใดในโลกไม่มีอะไรแน่นอน เหตุการณ์กลับตรงกันข้าม เพราะท่านผู้นั้นได้ใช้คำพูดสุภาพเรียบร้อยผิดกันเป็นคนละคน ซึ่งวันนั้นได้พูดกับสตรีผู้นั้นว่า "ที่ของคุณเกินในเขตของผมเท่าใด ขอให้คุณจัดการให้ถูกต้องตามแต่ความเห็นของคุณว่าสมควร ผมจะลงชื่อรับรองตามความเห็นของคุณว่าถูกต้องไว้ก่อน ผมมีธุระด่วนจะรีบไปหล่อพระพุทธรูปองค์ใหญ่ แล้วก็จะเอารายการรังวัดมาลงนามรับรองไว้ก่อนว่าถูกต้อง"

ทำให้สุภาพสตรีผู้นั้นตกตะลึง ไม่เคยนึกฝันว่าท่านผู้นี้เปลี่ยนจิตใจได้รวดเร็วเช่นนี้ ต่อจากนั้นมาก็มีข่าวว่า ท่านผู้นี้ได้บริจาคเงินช่วยการกุศลมากมาย ท่านผู้นั้นก็ได้ทำบุญและสร้างถาวรวัตถุเป็นสาธารณะประ-โยชน์เป็นการใหญ่ เป็นผู้มีชื่อเสียงผู้หนึ่งในการทำบุญสร้างกุศล ต่อมามีชื่อว่าเป็นผู้ทำนุบำรุงพระบวรพุทธศาสนาผู้หนึ่งในประเทศไทย

อีกเรื่องหนึ่ง คุณนายเป็นสุภาพสตรี เจ้าของสวนกล้วยหอมมีบริเวณกว้างขวางและมีสวนละมุดซึ่งอยู่ห่างไกลกันคนละแห่ง สวนนี้อยู่ในจังหวัดธนบุรี คุณนายต้องปกครองดูแลสวนอันมีบริเวณกว้างใหญ่โตเช่นนี้ ย่อมจะไม่ทั่วถึง ทั้งสามีไปรับราชการอยู่ต่างจังหวัด ฉะนั้นปรากฏว่ากล้วยหอมที่ออกเครือถูกขโมยตัดไปเป็นประจำ ส่วนทางสวนละมุดนั้นลูกยังดิบยังอ่อนไม่ทันจะแก่ก็ถูกเก็บเอาไป สุภาพสตรีผู้นั้นมีศีลธรรมจึงนิ่งเงียบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น มิได้ตีโพยตีพายแสดงความโกรธแค้นตะโกนแช่งด่าคนที่มาลักขโมยของในสวนเหมือนชาวสวนบางคน ต่อมา

กล้วยหอมได้หายไปหลายเครือ คุณนายจึงได้เขียนหนังสือปักติดไว้ตอนที่กล้วยถูกตัดไป มีใจความว่า

"ฉันทราบได้ว่า ใครเป็นผู้ตัดกล้วยไป แต่ฉันไม่เอาเรื่อง จะตัดไปกินบ้างฉันก็ไม่ว่าอะไร และฉันก็ไม่ใช่คนใจไม้ไส้ระกำ ฉะนั้นฉันอนุญาตให้ตัดไปกินได้ตามความประสงค์" หลังจากปิดประกาศ ต่อมาก็ปรากฏว่ากล้วยหอมที่หายไปนั้นได้กลับมาอยู่ที่ตรงป้ายหนังสือ พร้อมกับมีหนังสือเขียนไว้ที่ใบตองแห้ง มีใจความว่า

"คุณนายที่เคารพ ผมไม่ทราบว่าคุณนายเป็นคนใจดีอย่างนี้ ความดีของคุณนายทำให้ผมรู้สึกตัว ผมขอนำกล้วยที่ผมตัดไปวันก่อนนั้นมาคืนให้ แล้วผมขอกราบขอบพระคุณว่าผมจะไม่รบกวนอีก"

ส่วนทางสวนละมุดนั้น คุณนายก็เขียนหนังสือปักไว้ว่า "ละมุดนี้ฉันอนุญาตให้เก็บกินได้ แต่ขอไว้ให้ลูกมันโตและแก่สุกเสียก่อน เพราะเมื่อเก็บไปดิบ ๆ ลูกยังไม่โตยังไม่แก่ มันก็บ่มไม่สุก กินไม่ได้ เสียของเปล่า ๆ ขอให้เก็บเอาไปกินเมื่อผลมันแก่มันสุกเถิด"

นับแต่นั้นมาเวลาเกือบสองปีแล้ว ทั้งกล้วยหอมและละมุดไม่ได้หายอีกเลย เรื่องนี้คุณหมอได้นำมาเล่าให้ฟัง ข้าพเจ้าก็อดอนุโมทนาไม่ได้ คนเราถ้าได้รู้นิสัยใจคอเข้าใจกันดีแล้วก็ย่อมจะเกรงความดี วิถีชีวิตของมนุษย์ทุกแง่ทุกมุมมีเหตุการณ์เกิดขึ้นแปลก ๆ แต่การชนะความชั่วด้วยความดีย่อมไม่มีการก่อเวรก่อกรรม เป็นชัยชนะแบบพระ ทำให้สบายใจอย่างไม่มีศัตรู

หลังจากการกินเลี้ยงในคืนนั้นแล้ว ต่อมาประมาณ ๑ เดือน ข้าพเจ้าได้รับจดหมายทางไปรษณีย์ เปิดออกอ่านแล้ว ทำให้ข้าพเจ้าดีใจ

เพราะกำลังรอคอยข่าวด้วยความร้อนใจ และไม่นึกว่าจะได้รับข่าวทางจดหมาย คิดว่าคงจะได้รับข่าวบอกเล่าจากเพื่อนมากกว่า ใจความในจดหมายตอนหนึ่งว่า

"........ผมไม่ทราบว่าจะขอบคุณพวกเพื่อน ๆ ที่หวังดีต่อผมในคืนวันนั้นอย่างไร ให้ถูกกับความรู้สึกจากใจจริง ซึ่งบัดนี้เรื่องการรุกล้ำที่ดินของผมลงเอยกันอย่างเรียบร้อยและงดงาม ก็เพราะทำตามคำแนะนำของเพื่อน ๆ จึงเกิดผลดี แรกตั้งใจว่าจะมาขอบคุณด้วยตนเอง แต่มานึกดูว่า ขอบคุณด้วยปากกลัวจะล่าช้าไป ผมจึงจดหมายมาก่อนถึงเพื่อนทุกคน ขอให้รู้ว่าทุกอย่างเรียบร้อยเพียงเท่านี้ก่อน แล้วภายหลังผมจะหาเวลาเชิญรับประทานอาหาร แล้วเล่าเรื่องปลีกย่อยให้ฟังอีก"

หลังจากวันที่ข้าพเจ้าได้รับจดหมายของเพื่อน ต่อจากนั้นมาไม่นานนัก เพื่อนก็ได้ติดต่อนัดหมายให้เราไปร่วมรับทานอาหารกลางวัน ที่ภัตตาคารแห่งหนึ่ง แม้วันนั้นจะมีเพื่อนมาไม่พร้อมหน้ากันเหมือนคืนงานเลี้ยงวันเกิดที่บ้านเพื่อน เพราะมีบางท่านอยู่ต่างจังหวัด และบางท่านติดราชการ แต่เราก็มีหลายท่านอยากรู้ผลงานที่ได้ออกความเห็น และนำไปให้ปฏิบัติในคืนนั้นว่าจะเกิดผลอย่างไร เที่ยงวันนั้นพวกเราต่างเจริญอาหารแล้วยังได้เรียกร้องความสนุกสนานสนิทสนมที่ชะงักลงในคืนเลี้ยงวันเกิดนั้นกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อได้ฟังเหตุผลเรื่องของเพื่อนลุล่วงไปในทางดีอย่างนึกไม่ถึง เพื่อนเล่าว่า

"หลังจากผมได้กลับจากงานเลี้ยง เมื่อกลับไปถึงบ้านคืนนั้นแรก ๆ ผมต้องใช้ความคิดหนัก มีความกังวลและหนักใจเรื่องที่เกิดขึ้น ผมรู้ว่าเพื่อน ๆ ต่างก็แสดงความวิตกกังวลเป็นห่วงด้วยกัน กลัวผมจะขาด

สติทำสิ่งที่ไม่ควรทำลงไป ผมรู้ได้ด้วยกิริยาท่าทางสีหน้าของเพื่อนได้ดี ผมนึกภูมิใจที่มีเพื่อนผู้หวังดีที่คอยช่วยเหลือแนะนำแก้ปัญหาที่ยากก็สามารถให้ง่ายเข้า เรื่องใหญ่ก็กลายเป็นเรื่องเล็ก และเพื่อนทุกคนล้วนแต่เคยผ่านชีวิตมามาก และคงผ่านปัญหายาก ๆ มาไม่น้อย ทำให้ผมสบายใจเมื่อคิดถึงเพื่อนดี ๆ ยังสงสัยตัวเองว่า หากคืนนั้นผมไม่ได้รับคำแนะนำจากเพื่อน ๆ แล้วความรู้สึกทางอารมณ์ทั้งเจ็บทั้งแค้น ความโกรธมากความพยาบาท ผมคงจะขาดสติทำอะไรโง่ ๆ ลงไป เรื่องมันคงลุกลามใหญ่โตและคงไม่จบลงง่าย ๆ ผมคงจะได้รับกรรมของการทำครั้งนี้ อย่างน้อยแบกความทุกข์ความแค้นความโกรธไว้ในใจไม่มีวันสิ้นสุด เพราะผมจะต้องเกิดศัตรูคอยพยาบาทจองเวรจองล้างกันต่อไป คนเราเวลาโกรธไม่ทันคิดว่าจะมีอะไรเกิดติดตามมาภายหลัง มีแต่ความแค้น คิดแต่จะคอยมุ่งทำลายฝ่ายตรงข้ามแก้เผ็ดให้หาย เหมือนสาดน้ำรดกัน ย่อมจะเปียกด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าฝ่ายแพ้หรือชนะย่อมจะก่อเวรกันต่อไปไม่สิ้น เวลาโกรธเหมือนคนบ้าคิดแต่ว่าจะเป็นอะไรก็เป็นกัน ใครจะกลัวใคร ถ้ามีคนมายุเท่ากับมาโหมแรง ราดน้ำมันใส่กองไฟ ฉะนั้นเมื่อผมได้ยินเพื่อนขี้เมาพูดแนะนำก็เกิดมีจิตใจดุเดือดเหมือนไฟ จี้จุดแผลทั้งเจ็บทั้งร้อนขึ้นมา แต่เมื่อได้ยินพวกเพื่อน ๆ พูดเข้าหลักมีเหตุผลเหมือนเอาน้ำเย็นมาดับ ผมกลับได้สติขึ้นมานึกถึงเรื่อง "ความสงสาร" ที่เคยอ่าน ผมจึงตั้งจิตให้ความสงสารแผ่เมตตาแก่คนที่รุกล้ำที่ดิน ซึ่งผมยังไม่เคยรู้จักเห็นหน้ามาก่อนจะเป็นใครก็ช่างเมื่อเขาได้มามีความพัวพันในชีวิตนำความเดือดร้อนมาสู่ผมแล้ว ผมก็ควรระงับใจให้ปกติโดยไม่โกรธตอบ ใช้การแผ่เมตตาให้ความสงสาร จิตใจก็หมดความฟุ้งซ่านกังวล ความโกรธความเจ็บแค้นก็ค่อย ๆ

หายไป ผมก็เริ่มต้นทำตามคำแนะนำของเพื่อน ๆ ผมรีบจัดการสืบหาเจ้าของที่ดินไร่ข้างเคียงกับไร่ของผมอย่างเงียบ ๆ ไม่อยากให้ใครรู้เรื่อง การสืบหาทางหอทะเบียนจังหวัดเพื่อรู้ที่ดินใกล้เคียงไม่ยากนัก ที่สุดผมก็รู้ว่าเจ้าของที่ดินรายนี้ บ้านอยู่ในจังหวัดพระนครเช่นเดียวกับผม และยังทราบว่าเจ้าของที่ดินก็ไม่เคยเดินทางไปที่ไร่เช่นเดียวกัน ผมจึงนึกแน่ใจว่าเรื่องที่เกิดขึ้นร้ายดีครั้งนี้ เจ้าของที่ดินคงจะไม่รู้ไม่เห็นเป็นใจด้วย เพราะผมได้ทราบว่าเจ้าของไร่ที่ดินรายนี้เป็นผู้ที่มีคนรักใคร่นับถือว่าเป็นคนที่มีจิตใจเที่ยงธรรม เป็นคนใจบุญ เคยสร้างบุญกุศลมากมาย นึกเสียใจว่า ผมควรจะไปทำความรู้จักไว้ก่อนก็คงไม่มีเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้นเป็นแน่ เมื่อทราบที่อยู่ของท่านเจ้าของที่ดินที่ทำไร่ ซึ่งผมได้สืบรู้แล้วผมก็ตรงเข้าไปหา ซึ่งท่านผู้นั้นก็อยู่ในกรุงเทพ ฯ ครั้งแรกท่านให้การต้อนรับผมเป็นอย่างดี เพราะยังไม่รู้ว่าผมเป็นใครมาหาและมีธุระด้วยเรื่องอะไร แต่พอรู้เรื่องว่าผมเป็นเจ้าของที่ดิน มีไร่เขตติดต่อกับที่ดินของท่านเท่านั้น ก็เปลี่ยนสีหน้าบึ้งตึง แสดงกิริยารังเกียจว่าไม่เป็นมิตร ทำท่าโกรธขึ้นมาทันทีจะลุกหนีไปให้พ้น พลางพูดอย่างโกรธไม่มีหางเสียงว่า

"คุณรุกล้ำที่ดินผมตัดต้นไม้ของผมยังไม่พอใจอีกหรือ จะเอาอะไรกับผมอีกล่ะ ผมไม่มีเวลาจะพูดกับคุณอีก" เมื่อได้ยินคำพูดผมก็ชะงัก นึกว่าคำพูดเหล่านี้ควรจะเป็นผมพูด แต่ผมก็ไม่มีเวลาคิด ได้แต่ขอร้องให้ท่านอดทนฟังผมให้ความแจ่มแจ้งเสียก่อน ให้สมกับผมได้อุตส่าห์สืบหามาจนพบบ้าน ผมนึกว่าเราคงมีอะไรเข้าใจผิดกันขึ้นเป็นแน่ ผมหรือคุณที่รุกล้ำที่ดินเป็นแน่ เมื่อมีสิ่งใดผิดถูกจะได้ปรับความเข้าใจให้เรียบร้อยโดยสันติ เพราะต่อไปเราก็จะได้เป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงกัน หากที่ดินของท่านรุกล้ำ

มาในที่ดินของผมจริงเท่าใดผมยินดีคืนให้ ขอเพียงให้ผมได้รับความยุติธรรม ให้ได้รับความสงบสุขในบั้นปลายของชีวิตที่ผมต้องหนีความอัดแอของเมืองที่มีทั้งคนดีและคนชั่ว และผมก็ไม่ถือว่าที่ดินและไร่พืชเป็นสมบัติอะไรแน่นอน คิดว่าเป็นเพียงที่พักอาศัยเมื่อเวลามีชีวิตอยู่ ผมมีอายุมากแล้ว ความตายก็ใกล้เข้ามา ตายไปจะขนที่ดินติดตัวไปไม่ได้แล้วจะยึดถือเป็นสมบัติอะไรจริงจัง"

ท่านผู้นั้นนั่งนิ่งอย่างเสียไม่ได้ ฟังผมพูดกิริยาท่าทางสงบขึ้น ความโกรธความรังเกียจก็ค่อยน้อยลง ผมจึงเริ่มเรื่องการบุกรุกที่ดินตามที่ผู้จัดการไร่ของผมได้รายงานส่งข่าวมา ตลอดจนครั้งหลังได้ทราบว่าตัดพืชและทำลายไม้ยืนต้นเสียหาย ท่านผู้นั้นฟังผมเล่าแล้วก็ตะลึงอ้าปากค้างเหมือนถูกผีหลอกกลางวัน เพราะท่านรู้สึกว่าฝ่ายผมต่างหากที่รุกล้ำที่ดินและตัดต้นไม้ เมื่อรู้เรื่องกันดีแล้ว ความบึ้งตึงท่าทางแสดงความรังเกียจในตัวผมก็หายหมดสิ้นไป เพราะเราเข้าใจกันดีแล้ว มัวหลงโกรธกันทั้งสองฝ่ายเพราะเข้าใจผิด ท่านผู้นั้นเล่าว่า เมื่อท่านได้รับรายงานจากผู้จัดการไร่ก็หลงโกรธเจ็บใจจนนอนไม่หลับ คิดว่าจะจัดการอ้ายคนที่รุกล้ำที่ดินของท่านอย่างหมิ่นเกียรติ แม้จะฉิบหายขายตนก็ยอมทุ่มเทตลอดจนทำลายชีวิตผม ท่านก็บอกว่าทำได้เพราะโกรธ ความจริงท่านเจ้าของที่ดินติดต่อกับเขตของผมนั้นเป็นคนมีนิสัยดี มีศีลธรรม แต่ความโกรธความแค้นความเจ็บใจ ถ้าได้ไปสิงอยู่ในตัวผู้ใด แล้วก็อาจทำลายได้ทุกสิ่งเพราะขาดสติ เมื่อเราได้ติดต่อรู้เรื่องกันดีแล้ว เราก็ปิดเป็นความลับ ได้พยายามส่งคนที่ไว้ใจได้ทั้งสองฝ่ายออกไปสืบลับ ๆ ทั้งสั่งให้คนงานเข้ามาช่วยทำงานในบ้านกรุงเทพ ฯ แล้วก็สอบสวนครั้งละคน เราก็ได้ความว่า

ผู้จัดการดูแลไร่ซึ่งเราได้จัดส่งไปจากกรุงเทพ ฯ ด้วยกันทั้งสองฝ่าย สำหรับของท่านผู้นั้นก็เป็นหลานห่าง ๆ ของภรรยา ส่วนทางผมก็เป็นญาติเกี่ยวทางคุณแม่ ทั้งสองก็เกิดไปขัดใจกันขึ้น เพราะต่างก็อยู่ในวัยหนุ่ม ไปชอบพอรักใคร่กับหญิงงามบ้านป่าคนเดียวกัน จึงต่างก็ไปอวดมั่งมีเป็นเศรษฐีกับผู้หญิง ต่างก็ชิงดีชิงเด่นทำให้ก่อเป็นศัตรูกันขึ้นมา ต่างก็คอยทำลายพืชผลซึ่งกันและกัน เราต่างก็ทราบแน่ชัดว่า เป็นการทำของคนโง่ๆ ที่อวดฉลาดไม่นึกว่าวันหนึ่งข้างหน้าเจ้าของทั้งสองฝ่ายคงจะมีผู้รู้ความจริงตลอด หญิงที่ตนรักที่ตนอวดไว้รู้ความจริงแล้ว เรื่องจะลงเอยกันด้วยความเศร้าและความอับอาย เพราะไม่มีความจริงดังอวดอ้าง

เราต่างก็เรียกผู้จัดการดูแลไร่ ผู้อวดกับหญิงว่า เป็นเจ้าของไร่ให้กลับกรุงเทพ ฯ แล้วสอบสวนก็รับสารภาพว่า เท่าที่เราสืบรู้มาเป็นความจริงทุกอย่าง และต่างก็สำนึกความผิดของตน เราจึงได้ส่งผู้ที่ซื่อสัตย์ไว้ใจได้ไปแทนตัว เรื่องมันก็ยุติลงโดยดีอย่างนี้แหละครับ

แต่ผมก็ดีใจมาก เพราะเมื่อเราไปอยู่ไร่เราก็ได้เพื่อนบ้านที่ดี สิ่งสำคัญก็คือเรามีหัวอกอันเดียวกัน เพราะเราต่างก็อยากจะหนีความจอแจวุ่นวายอัดแอในเมืองหลวงไปอยู่ตามดงตามป่า หาความสงบในบั้นปลายของชีวิตเช่นเดียวกัน เรื่องนี้เป็นบทเรียนสำหรับผู้มีอารมณ์ร้อนแรงหูเบา เชื่อคนง่าย ตื่นตูม ขาดสติ มีความประมาทจะเป็นทางนำตัวเองไปสู่ความย่อยยับ หากใช้เหตุผลข่มจิตให้สงบ แล้วใช้สติปัญญาหาความจริงจากต้นเหตุ เมื่อรู้แล้วเราก็สามารถแก้ความร้ายให้กลายเป็นดีได้.

สวัสดี

ค่าของความดี

★ ★ ★

วันหนึ่งเป็นวันเสาร์ ข้าพเจ้ากับเพื่อนๆ ได้ตกลงกันว่าจะใช้เวลาหลังอาหารเที่ยงไปเยี่ยมเยียนท่านผู้หนึ่งซึ่งเป็นที่คุ้นเคยนับถือกันมาก ระยะหลังนี้นานที่เราไม่มีโอกาสได้พบกัน เพราะต่างก็มีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติด้วยกัน อายุยิ่งมาก เวลาก็ยิ่งน้อยเป็นธรรมดา

วันนั้นนับว่าเป็นวันโชคดี บังเอิญท่านอยู่บ้าน เราต่างก็มีความยินดีที่ได้พบกัน เราได้ใช้เวลาที่ผ่านไปให้เกิดประโยชน์เป็นสาระ นำเรื่องที่เป็นแก่นสารมาเล่าสู่กันฟัง บังเอิญเรามีชีวิตอยู่ในยุคที่โลกกำลังปั่นป่วนมืดมัวทั่วไป ประชาชนชาวโลกได้รับความเดือดร้อนหวาดกลัวภัยที่ร้ายแรงนอนตาไม่หลับ คนชั่วกำลังจะมากขึ้น คนดีกำลังจะน้อยลง มนุษย์ใจชั่วครองความยิ่งใหญ่ ฝ่ายหนึ่งกำลังเมาอำนาจ ไม่มีมนุษยธรรม เป็นโรคจิตวิปริตผิดมนุษย์ธรรมดา มุ่งหวังจะครองความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ของโลกด้วยการทำลายฝ่ายตรงข้ามที่รักสงบและความเป็นธรรม และรักความเป็นอิสระเสรี ผู้ใจชั่วใช้อุบายยุยงปลุกปั่นให้ชาวโลกหรือชนชาติเดียวกันฆ่าฟันทำลายกันเองเป็นขั้นแรก ทำให้ชาวโลกที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ขาดสติปัญญา ถูกปลุกปั่น

หลอกลวงให้ขายชาติ ให้ทำลายล้างชาติเดียวกัน พวกใจชั่วพยายามชักนำหลอกลวงให้ฝืนธรรมชาติ ให้เห็นชั่วเป็นดี ให้เห็นผิดเป็นชอบ ให้เห็นนรกกลายเป็นสวรรค์ แล้วก็ส่งพวกมันแทรกซึมเข้ามาเป็นนายกดขี่ข่มเหง ที่สุดพวกเบาปัญญาก็ตกเป็นทาสของคนชั่วร้าย ประพฤติตนเป็นที่รังเกียจของสังคมคนดีทั่วไป ขาดความเป็นอิสระเสรีอย่างไม่รู้ตัว กว่าจะรู้ได้ทำผิดขายชาติก็สายเสียแล้ว เพราะพวกนี้มีจิตใจเหี้ยมโหดดุร้าย เพียงแต่สงสัยว่าจะเอาตัวออกห่างก็ทำลายชีวิตทันที ฆ่าได้แม้แต่ทารกที่ไม่เดียงสา คนแก่ชราที่บริสุทธิ์ และพ่อแม่ญาติพี่น้อง มีจิตใจทารุณร้ายกาจ และพยายามทำลายศาสนาและศีลธรรมประเพณีอันดีงามของชาติที่มีมาแต่โบราณที่ชาวเมืองได้เคยปฏิบัติด้วยความสงบสุขตลอดมา

เราได้วิจารณ์กันถึงพวกมนุษย์ที่หน้าไหว้หลังหลอกหยิ่งยโส พวกนี้ถือลัทธิทำชั่วได้ดี ไม่เคยซื่อตรงต่อสัญญาใด ๆ ที่ทำกันไว้ ถ้ามันมีโอกาส มันก็จะทรยศหักหลังแทรกซึมเข้ารุกรานทำลายล้าง ไม่ว่าชาติที่เป็นมิตรหรือศัตรูเช่นเดียวกัน แม้แต่พวกเดียวกันยังทรยศหักหลังวุ่นวายตลอดเวลา สัญญาเป็นเศษกระดาษที่ไม่เกิดประโยชน์ ไม่เป็นหลักประกันความแน่นอนใด ๆ ชาวโลกที่สุจริตได้รับความเดือดร้อนทั่วไปทุกชาติทุกศาสนา พวกเราได้รู้ได้ฟังแล้วก็เศร้าใจ แต่เรามีหลักธรรมที่แน่นอนใจที่สุดว่าโลกเราจะอยู่ได้ด้วยความเที่ยงธรรม ความดีจะต้องชนะความชั่ว ความสัตย์จริงและอำนาจของศีลธรรม ความดีจะต้องเป็นอมตะที่ไม่ตายอยู่คู่กับโลก แม้ฝ่ายอธรรมความชั่วจะมีฤทธิ์เดชอำนาจเกรียงไกรเพียงไร ก็หนีหลักธรรมของโลกไปไม่ได้ จะอยู่ได้เพียงระยะหนึ่งที่โลกกำลังปั่นป่วนมืดมัวไม่นาน ผลที่สุดฝ่ายชั่วก็ต้องพ่ายแพ้ จะต้องได้รับกรรมสนอง โลกก็

จะเข้าสู่ปกติ แสงสว่างของศีลธรรมก็จะแผ่ทั่วพื้นพิภพทำลายอธรรมให้สูญสิ้นไป

เมื่อหวนกลับมาย้อนพิจารณาเหตุการณ์ทางบ้านเมืองเราในยุคนี้ ก็จะเห็นได้ว่าพวกวัยรุ่นได้ห่างไกลจากศีลธรรม ลูกขาดความกตัญญูต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณ ผู้น้อยขาดความเคารพผู้ใหญ่ ทุกวันนี้มีข่าวจี้ปล้นฆ่าฟันกันตาย รู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่ตื่นเต้นเพราะความเคยชิน ชีวิตมนุษย์มีค่าต่ำ แม้แต่ผู้ที่มีความรู้ได้รับการศึกษาสูง แต่ก็ยังไม่พ้นข่าวการฆ่าทำลายล้างกันอย่างทารุณ ฟังข่าวผู้มีจิตใจเหี้ยมโหดร้ายของคนในยุคนี้แล้ว ทำให้จิตใจห่อเหี่ยวเศร้าหมอง เกิดนึกละอายใจเห็นคนชั่วในยุคปัจจุบันนี้ เราจึงได้เปลี่ยนจากเรื่องคนชั่วใจโหดมาพูดถึงเรื่องคนดีสร้างความดี เพื่อให้คลายจากความเศร้าใจ ให้เกิดความสดชื่นพลอยปีติยินดีไปด้วย เพราะโลกนี้มีชั่วก็ย่อมมีดีคู่กันไปเป็นของธรรมดา เราได้สนทนาในคุณงามความดีของผู้ที่ควรยกย่องสรรเสริญ เพื่อจะเป็นแบบอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง เพื่อคลี่คลายประสาทจากเหี้ยมโหดร้ายของยุคนี้ลงได้บ้าง จะได้ช่วยอนุโมทนาคุณงามความดีของท่านผู้ที่ได้ปฏิบัติดีมาแล้ว ให้ผู้ยังไม่รู้ให้รู้กว้างขวางออกไป อยากให้ชีวประวัติอันงดงามบริสุทธิ์ของผู้สร้างกรรมดี เป็นบุคคลที่ควรแก่การบูชายกย่องให้ยั่งยืนถาวร ผู้เขียนจะเอาคำสนทนามาเรียบเรียงขึ้น คำว่า "ข้าพเจ้า" ต่อไปนี้จะขอเป็นคำของท่านเจ้าของบ้านเพื่อเข้าใจให้ถูกต้อง ท่านได้เล่าเรื่องให้เราฟัง ผู้เขียนจะถ่ายทอดให้ท่านอ่านดังต่อไปนี้

เมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๘ ได้รับข่าวอันน่าเศร้าสลดใจยิ่งในรอบปี ทั้งทางกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ว่าท่านผู้ใหญ่เจ้ากระทรวงหนึ่ง

ได้ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อข่าวนี้รู้ไปถึงไหนที่รู้ชีวประวัติของท่านต่างก็พากันเศร้าสลดใจ เสียดายผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้มแข็งซื่อสัตย์สุจริตบริสุทธิ์สะอาดต้องจากไป หนังสือพิมพ์รายวันทุกฉบับทั้งภาษาไทยและต่างประเทศต่างก็ลงบทความและแสดงความเสียใจอย่างลึกซึ้ง ลงข่าวสดุดีคุณงามความดีของท่าน และชีวประวัติอันขาวสะอาดตลอดเวลาที่ท่านรับราชการ ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าสลดใจที่ชาติต้องสูญเสียคนดีที่เป็นหลักของการปฏิบัติดี เป็นผู้ที่ได้รับความยกย่องเคารพนับถือทั่วไปว่า เป็นผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงตรงผู้หนึ่ง

ข้าพเจ้าคิดว่า เมื่อถึงเวลางานพระราชทานเพลิงศพต้องไปในงานให้ได้ เพื่อแสดงความเคารพคุณงามความดีของท่านผู้มีบุญคุณต่อชาติ เป็นตัวอย่างผู้ก่อกรรมดีที่น่านิยมนับถือ ก่อนที่ซากของท่านจะสูญไปในกองเพลิง เพราะควรจะไปเคารพผู้ที่ควรแก่การเคารพบูชา ถือว่าเป็นบุญกุศลและสิริมงคลแก่ตนเอง อย่างน้อยจิตก็ระลึกถึงว่า เราไปเคารพศพท่านผู้สร้างกรรมดี แม้จะมีความเสียดายบ้าง แต่ก็รู้ว่าความตายไม่มีใครห้ามได้ เกิดปีติที่ความดีของท่านจะเป็นอมตะชวนบุตรหลานเหลนต่อ ๆ กันไป

ต่อมาก็ถึงกำหนดวันงานพระราชทานเพลิง เป็นปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๘ บ่ายวันนั้นข้าพเจ้าไปก่อนเวลาหมายกำหนดการเพราะคิดว่าคุณงามความดีของท่านคงจะทำให้มีผู้ที่มาประชุมในงานนี้อย่างมากมาย เมื่อข้าพเจ้าไปถึงในบริเวณงาน ก็มองเห็นเพื่อนผู้คุ้นเคยกวักมือเรียกให้เข้าไปนั่งเก้าอี้แถวเดียวกันด้านหลัง ข้าพเจ้ามีความยินดีเพราะเพื่อนผู้นี้เป็นผู้กว้างขวางในวงสังคม มีความรู้เกี่ยวกับชีวิตประวัติของผู้ตายมากและกำลังสนทนากับผู้ที่นั่งใกล้เคียงอย่างเพลิดเพลินอยู่ก่อน ซึ่งท่าน

เหล่านั้นข้าพเจ้าไม่คุ้นเคย เมื่อเข้าไปนั่งลงเรียบร้อยเพื่อนก็เป็นผู้แนะนำให้รู้จักผู้ที่นั่งใกล้เคียงอีกสองท่านตามมารยาท แล้วก็เริ่มจับเรื่องสนทนาต่อไป เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังน้ำเสียงแล้วจับใจความได้ว่า ที่ท่านพวกนี้กำลังพูดถึงคุณความดีของผู้วายชนม์ว่า ไม่เคยมีประวัติด่างพร้อยมัวหมองเลยตลอดมา เป็นผู้ซื่อสัตย์มั่นคงเที่ยงธรรมเสมอต้นเสมอปลาย สละเวลาความรู้ทั้งชีวิตจิตใจและความสุขส่วนตัว เพื่อมุ่งหมายหวังให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองเป็นข้อใหญ่ แม้แต่จะได้รับหน้าที่ตำแหน่งใหญ่โตควบคุมกิจการฐานะก็มิได้ใหญ่ตามตำแหน่งของท่าน ไม่ได้มีอะไรเปลี่ยนแปลงฐานะให้ดีขึ้น บ้านที่อยู่อาศัยก็ไม่ใช่ตึกรามที่โอ่โถงใหญ่โต ไม่สมตำแหน่งหน้าที่บ้านช่องก็คงสภาพเดิม ตลอดเวลาของท่านไม่เคยมีรถยนต์ใช้เป็นส่วนตัว รถราชการประจำตำแหน่งท่านก็ใช้แต่ในเวลาปฏิบัติในหน้าที่ราชการเท่านั้น เมื่อพ้นเวลาราชการแล้ว ท่านก็ไม่ยอมใช้ส่วนตัวเป็นอันขาด เป็นที่รู้ทั่วกันในสังคมราชการงานเมืองว่า ท่านได้อุทิศตนเพื่องานของชาติ ไม่หลงใหลลืมตัวเมามัวอำนาจ กิตติศัพท์ปฏิบัติราชการเลื่องลือเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ ความดีเด่นจะต้องดำรงอยู่ในความทรงจำของผู้ที่คุ้นเคยนับถือตลอดไป

ท่านมีความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์และประเทศชาติ ่ง ชีวิต ข้าพเจ้าฟังการสนทนาของท่านเหล่านั้นด้วยความสนใจ ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติของท่านผู้นี้กว้างขวางเด่นขึ้นอีกมาก นึกเคารพบูชาความดีที่ท่านปฏิบัติยิ่งขึ้น ตอนหนึ่งท่านผู้นั่งอยู่กับข้าพเจ้าได้พูดขึ้นว่า

"ผมรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโชคดีที่เคยอยู่ใกล้ชิดท่าน ได้ทราบเรื่องราวดีว่า ท่านรักความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อุทิศเวลาความรู้ความ

สามารถเพื่องานของประเทศชาติ แสวงหาผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตมารับราชการ มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ยึดมั่นอุดมคติที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติไม่ให้รั่วไหลในทางที่ไม่ดีไม่ควร เมื่อครั้งท่านยังดำรงตำแหน่งเกี่ยวกับการเงินของชาติ ได้มีนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ มีอิทธิพลเป็นที่เกรงขามในสมัยนั้น มีความประสงค์ต้องการเงินไม่น้อย เพื่อหนี้สินของรัฐวิสาหกิจ แต่ท่านก็ได้ชี้แจงยืนยันว่า เป็นการผิดหลักที่จะปฏิบัติ และผิดต่อกฎหมายที่ได้วางระเบียบไว้ ผู้มีอำนาจก็จนต่อเหตุผล เรื่องก็ระงับไป ท่านก็มารำพึงว่า ท่านคงจะดำรงตำแหน่งนี้ได้อีกไม่นาน ท่านบอกว่าท่านไม่กลัวที่จะพ้นหน้าที่เพราะการปฏิบัติงานตามระเบียบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่ท่านกลัวมากก็คือพ้นหน้าที่โดยมัวหมอง ท่านจนไม่มั่งมีเพราะเป็นผู้มักน้อย ผมเคยเห็นคุณหญิงของท่านก็ขึ้นรถประจำทางเพราะไม่มีรถส่วนตัว ท่านบอกว่าเราก็ลำบากแต่ตัวไม่ลำบากใจ แม้ท่านจะต้องออกจากหน้าที่แล้วก็คงจะได้รับเบี้ยบำนาญซึ่งไม่มากนัก ท่านบอกว่าเรามีน้อยใช้น้อยใช้จ่ายอยู่ในวงจำกัดไม่เดือดร้อนอะไร แต่ท่านก็อยู่ในตำแหน่งนานกว่าที่คิดไว้ เห็นจะเป็นเพราะผู้ใหญ่รักความ ุติธรรม เห็นความสามารถเข้มแข็งปฏิบัติงานเพื่อชาติด้วยความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ ควรเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ เป็นบุคคลที่หาไม่ง่าย

ข้อปฏิบัติเด่นของท่านปฏิบัติแผ่ความเมตตา เห็นอกเห็นใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นคุณธรรมอันสูง เป็นการแผ่เกียรติคุณความดีของท่านในหมู่ผู้ที่เคยร่วมงานกับท่านเป็นอนุสรณ์อย่างไม่มีวันลืม แม้ครั้งหลังที่ท่านได้เข้าโรงพยาบาลหลังจากการผ่าตัดใหญ่ คืนนั้นผู้เฝ้าไข้ละทิ้งหน้าที่กลางดึก ท่านเกิดช็อคขึ้นมาจนหมดสติ มีผู้มาพบรีบไปตามนายแพทย์มา

แก้ไขจนฟื้นคืนสติ แม้ท่านจะได้รับทุกข์ทรมานด้วยโรคภัย แต่ท่านก็ยังห่วงผู้อื่น แผ่จิตเมตตาขอร้องว่า หากผู้เฝ้าไข้ผิดก็อย่าเอาโทษเลย ท่านเป็นบุคคลที่หาได้ยาก ข้าพเจ้าได้ฟังแล้วก็รู้สึกจับใจในความดีของท่าน แต่แล้วท่านผู้เล่าหยุดเว้นระยะแล้วถอนหายใจพักหนึ่งก่อนจะเล่าต่อ เหมือนจะทบทวนความทรงจำก่อนจะพูดออกมาว่า

เมื่อครั้งท่านได้ดำรงตำแหน่งเกี่ยวกับการเงิน ได้มีเหตุเกิดขึ้นคือมีพนักงานผู้น้อยได้คบคิดร่วมมือกับบุคคลภายนอก ปลอมชื่อลายมือผู้มีอำนาจเบิกจ่าย ได้สมรู้ร่วมคิดกันมาเบิกเงินเป็นการทุจริต ทางการได้จับกุมผู้ต้องสงสัย ผลการสอบสวนได้ผู้คบคิดทุจริต ศาลได้พิจารณาลงโทษผู้กระทำผิดตามอาญาไปแล้ว ท่านจึงได้ทำหนังสือขอลาออกเพื่อให้คณะผู้ใหญ่พิจารณาดำเนินการตามที่ท่านเป็นหัวหน้าขององค์การนี้ ไม่สามารถให้ผู้อื่นใต้การปกครองมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ขาดคุณธรรมอันดีงาม ให้สมกับผู้ที่เป็นพนักงานแม้จะเป็นผู้น้อยก็ตาม ท่านก็สำนึกหน้าที่รับผิดกล่าวโทษตัวเอง แม้จะไม่ใช่หน้าที่ควบคุมของท่าน นับว่าท่านมิใช่เป็นผู้ที่เพียงรับแต่ความดีความชอบ ท่านกล้ายอมรับผิด ไม่ยอมโยนความผิดบั่ดไปให้ผู้บังคับบัญชาให้รับบาป นับว่าท่านมีจิตใจเด็ดเดี่ยวเสียสละอย่างกล้าหาญ ไม่ยอมเห็นแก่ลาภยศที่ประจำอยู่ ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ความผิดของท่านไม่จำเป็นที่จะเสียสละตำแหน่ง ทุกคนซาบซึ้งในการปฏิบัติงานอย่างเที่ยงตรง จิตใจใสสะอาดไม่เห็นแก่ตัว บริสุทธิ์ เป็นผู้ใหญ่ที่แสดงตัวอย่างอันดีงาม ย่อมได้รับความนับถือจากผู้น้อยส่วนมากด้วยน้ำใสใจจริง เกิดความรู้สึกมาจากส่วนลึกที่แท้ของหัวใจ ไม่ใช่เป็นความเคารพนับถืออย่างจอมปลอม หน้าไหว้หลังหลอก ต่อหน้าลูกพลับลับหลัง

ตะโก สรรเสริญกับนินทาเป็นของคู่กัน ถ้าไปขัดผลประโยชน์ของคนใจชั่วก็ถูกนินทา คนดีสรรเสริญคนชั่วก็นินทาหนีไม่พ้น แม้แต่องค์พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มิได้เว้น ทุกอย่างไม่มีใครหนีกฎแห่งกรรมไปได้ ผู้ทำกรรมดีก็ย่อมมีบุญบารมีของความดี โบราณว่าคนดีย่อมตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ หลังจากท่านพักงานท่านมิได้วิ่งเต้นไปกราบไหว้ขอตำแหน่งผู้ใด คนดีย่อมเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั่วไป ชาติยังเรียกร้องต้องการคนดี ๆ มาก คุณสมบัติอันดีท่านได้ปฏิบัติงานมาแล้ว ส่งเสริมความดีเด่นขึ้นเป็นที่รักนับถือของคนทั่วไป ที่สุดก็มีราชรถมาเกยถึงบ้าน โดยมีผู้ใหญ่ในสมัยนั้นมาทาบทามให้ร่วมงานเป็นเจ้ากระทรวง แต่ก็ต้องผิดหวังเพราะท่านมิได้แสดงความสนใจยินดีต่อหน้าที่อันมีเกียรติ ได้ปฏิเสธว่ายังไม่เหมาะสม ท่านยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่สำคัญ ความจริงเพราะยังมีนักการเมืองบางคนใช้อิทธิพลในทางที่ผิดไม่ว่ายุคใดสมัยใด ชาติยังต้องการผู้ที่ที่มีความรู้ความสามารถมีความเข้มแข็ง มีความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ที่ประชาชนยอมรับว่าเป็นผู้เด่นในความดีที่ชาติต้องการเรียกร้อง เพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ท่านจึงได้รับเข้าร่วมงานในชุดรัฐบาลปัจจุบันนี้โดยได้พิจารณาดูแล้ว ผู้ร่วมงานส่วนมากเป็นผู้มีศีลธรรม ไม่เป็นภัยแก่ชีวประวัติของท่าน จึงได้อุทิศชีวิตและเวลาโดยไม่เห็นแก่ตัวความสุขส่วนตัว ปฏิบัติงานเพื่อชาติ ไม่ลืมตัว ท่านเป็นบุคคลที่ธรรมชาติสร้างขึ้นโดยตรง เพื่อความซื่อสัตย์สุจริตเข้มแข็งการงานเที่ยงธรรม ยามป่วยท่านก็ยังห่วงงานอยู่บ้านก็หอบงานไปทำ ไม่ยอมพัก จนหัวหน้ารัฐบาลขอร้องให้ท่านพักรักษาตัว

เมื่อเราได้สนทนามาเพียงนี้ก็ลงความเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่หาได้ยาก เหมือนเพชรน้ำหนึ่งไม่มีที่ติ ที่ชาติไทยต้องสูญท่านไปอย่างน่าเสียดาย อยากให้ชาติไทยมีคนดีอย่างนี้เกิดขึ้นมาก ๆ จะเป็นตัวอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง ชื่อเสียง เกียรติ ความดีเด่นที่ได้มาจากความซื่อสัตย์สุจริต จะยั่งยืนถาวรตลอดกาลนาน เราต่างก็รำพึงแต่คนดีกลัวจะหาไม่ได้อีก เพราะเป็นยุคที่ชาติต้องการคนดี ทันใดนั้นมีท่านผู้หนึ่งหันหลังให้เราอยู่เก้าอี้ข้างหน้า ท่านได้นั่งฟังเราสนทนาอยู่ตลอดเวลาด้วยความสนใจ ครั้นเห็นเราแสดงความเสียดายอาลัยอาวรณ์รักความดีบูชาความดี ท่านผู้นั้นก็หันหน้ามาทางเราแนะนำตัวเอง แล้วพูดขึ้นอย่างลอย ๆ ว่า

"ก รุงศรีอยุธยายังไม่สิ้นคนดีครับ ยังมีเจ้ากระทรวง และเจ้ากรมกองที่เป็นผู้ทำงานด้วยความซื่อสัตย์จิตใจมั่นคง ไม่เห็นแก่ลาภยศสรรเสริญที่ยังไม่มีใครรู้ ผู้ทำความดีไม่ชอบอวดความดี ผู้ไม่ทำความดี แต่ชอบอวดความดี ได้พบเห็นมาแล้ว"

เมื่อท่านเห็นว่าพวกเราต่างก็สนใจ แล้วเราก็ได้สนทนากันด้วยไมตรีจิตที่เราเข้ากันได้ เพราะต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่จะยกย่องความดีคนดีด้วยกัน แม้เราจะไม่คุ้นเคยกันมาก่อน แต่เราก็สนทนากันได้อย่างสนิทสนม คิดว่าคนดีมีนิสัยระดับเดียวกัน ย่อมจะมีความรู้สึกเชื่อมติดเข้ากันง่าย ท่านผู้นั้นเล่าเรื่องว่า

"ที่กรมกองที่ผมรับราชการอยู่ มีท่านหัวหน้าผู้หนึ่ง เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ห่วงงานประโยชน์ของชาติมากกว่าห่วงประโยชน์ของตัวเอง มีใจเที่ยงธรรม คอยอบรมสั่งสอนให้รู้จักคุณค่าของตัวเอง อย่าตีตัวลงต่ำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ให้ช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของชาติไม่ให้เสียหาย

ทำให้ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของท่านรักนับถือคุณงามความดีของท่านมาก ส่วนมากเคารพท่านเหมือนบิดาบังเกิดเกล้า" ท่านผู้นั้นหยุดครู่หนึ่งคงจะตัดสินใจว่าจะเล่าต่อดีหรือไม่ พวกเราผู้หนึ่งถามขึ้นว่า

"ท่านหัวหน้าทำอะไรเด่น ทำให้พวกใต้บังคับบัญชาเพิ่มความเคารพนับถือบ้าง"

ท่านผู้นั้นยิ้มพลางยกนาฬิกาข้อมือขึ้นมาดูเพื่อกะเวลา แล้วพูดขึ้นว่า "มีครับ ผมอยากจะยกตัวอย่างสั้น ๆ พอกับเวลา คือท่านผู้เป็นหัวหน้ามีหลานชายอยู่คนหนึ่งเป็นลูกของพี่ชาย ซึ่งเมื่อพี่ชายของท่านถึงแก่กรรมลง หลานชายก็หมดที่พึ่งที่อาศัยเพราะครอบครัวของพี่ชายของท่านไม่ร่ำรวยอะไรนัก ฉะนั้นท่านจึงต้องรับเอาหลานชายมาอุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษา แต่เด็กคนนี้ได้ถูกพ่อแม่ตามใจจนเคยตัว คบเพื่อนที่ชั่วเป็นอันธพาลติดนิสัยเกเรไม่เอามาก่อน แม้ผู้เป็นอาว์จะมีนิสัยดีซื่อสัตย์สุจริตเมตตาปราณีไม่เห็นแก่ตัว มีคุณธรรมสูง แต่เจ้าหลานชายก็ไม่ยอมเอาเยี่ยงอย่างผู้เป็นอาว์ พอเล่าเรียนศึกษาได้เพียง ม. ๖ ก็ออกมาทำแต่ความเดือดร้อนมาสู่ท่านผู้เป็นอาว์เสมอ ท่านเองก็ไม่มีความสุขเพราะหลานชายคนนี้ แต่ท่านก็มีความอดทนเพราะเด็กวัยรุ่นถ้าอบรมสั่งสอนไม่ดี ส่วนมากเอนเอียงไปในทางชั่วมากกว่าทางดี ท่านจึงทุ่มเทฝึกฝนสั่งสอนเพื่อให้จิตใจหลานชายกลับเข้าสู่ความรู้สึกปรกติให้รู้ชั่วดี เอาความดีเป็นตัวอย่าง เพื่อชนะความชั่วของหลานชายโดยผ่อนสั้นผ่อนยาว

ฉะนั้น จึงพยายามจะให้หลานชายได้รับการศึกษาสูงเพื่อช่วยตัวเองในอนาคตต่อไป แต่พ่อหลานชายนอกคอกก็ไม่ได้สนใจในความหวังดีของผู้เป็นอาว์ อย่างเสียไม่ได้ก็เข้าไปเรียนพิมพ์ดีดต่อได้พักหนึ่ง แต่อาว์

ก็ไม่ขัดข้องตามใจสมัคร ไม่บีบบังคับจนเกินไป คิดว่าการเรียนย่อมจะทำให้ห่างไกลเพื่อนฝูงที่ชักนำให้ไปในทางที่ชั่ว แต่แล้วหลานชายก็ขอร้องให้ผู้เป็นอาว์ช่วยฝากงาน บรรจุเข้าในกรมกอง ซึ่งตามปรกติผู้ที่มีตำแหน่งเช่นนี้มีตัวอย่างทำได้ไม่ยากนัก แต่ท่านผู้เป็นอาว์นั้นปฏิบัติอยู่ในระเบียบแบบแผน ซื่อตรงเที่ยงธรรมต่อหน้าที่ จึงไม่ยอมทำสิ่งที่ผิดระเบียบ ได้แต่บอกว่าความประพฤติและความรู้ยังไม่ดีพอ ฉะนั้นหลานชายจึงไม่พอใจในตัวอาว์ของตนที่ไม่ได้สนับสนุนให้เข้าทำราชการ หรือฝากให้เข้าทำราชการ หรือฝากให้ทำงานที่อื่น ต่อมาทางกรมกองนั้นเปิดรับสมัครเลือกพนักงานในตำแหน่งพิมพ์ดีดหลายตำแหน่ง แต่มีการสอบคัดเลือกหาผู้ที่มีความรู้และความชำนาญเข้ารับราชการ ทางกรมกองได้แต่งตั้งข้าราชการเพื่อสอบคัดเลือกผู้มีความสามารถ การสอบคัดเลือกครั้งนี้ คณะกรรมการล้วนแต่เป็นผู้ที่เคารพนับถือท่าน ว่าเป็นผู้ที่ซื่อตรงและเที่ยงธรรม ก็คิดอ่านจะช่วยเหลือสนับสนุนให้หลานชายของท่านเข้ารับราชการ คิดว่าหากมีงานทำเป็นหลักแหล่งคงพ้นจากเพื่อน ๆ ชักนำไปในทางเสีย ก็มีทางเดียวเท่านั้นที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของท่านให้หายหนักใจได้ หากจะให้ท่านช่วยหลานชายของท่านนั้น ท่านคงไม่ยอมทำแน่ เพราะท่านเคร่งครัดในระเบียบการงาน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยอมเสียความเป็นธรรม

การจัดช่วยเหลือนั้นก็ไม่ยากอะไร เพียงแต่ให้หลานชายของท่านฝึกซ้อมหัดพิมพ์ให้คล่อง ได้คำแนะนำของผู้ชำนาญ ถึงเวลารับสมัครสอบคัดเลือกก็จะได้สามารถทำได้ตามกรรมการกำหนดไว้ในวันสอบแข่งขัน ให้ใช้เครื่องพิมพ์ดีดพิมพ์หนังสือกำหนดจำกัดเวลาพิมพ์นาทีละไม่ต่ำกว่า ๕๐ คำขึ้นไป

เรื่องคณะกรรมการกำลังจะหาทางช่วยเหลือ เพื่อบรรจุหลานท่านครั้งนี้ คงจะรู้ไปถึงหูท่านผู้เป็นหัวหน้ากรมกอง ท่านได้เชิญคณะกรรมการไปพบ เวลานั้นไม่มีใครรู้ว่าท่านต้องการพบด้วยเรื่องอะไร ครั้นไปถึงก็ได้พบท่านพร้อมหลานชายได้นั่งอยู่ในที่นั้นแล้ว พวกกรรมการก็คิดไปต่าง ๆ นานา บ้างก็คิดไปไกลว่า ท่านคงฝากฝั่งในการสอบคัดเลือกครั้งนี้ บ้างก็คิดว่าท่านคงจะขอร้องให้ช่วยเหลือหลานชาย ให้การสอบผ่านไปจนบรรจุเข้ารับราชการ ฉะนั้นจึงมีหลานชายของท่านอยู่ในที่นั้นด้วย ความจริงคณะกรรมการตั้งใจคิดจะช่วยเหลือหลานชายของท่าน ไม่มีใครรู้นอกจากในหมู่เดียวกัน ฉะนั้น ต่างก็สงสัยไปตาม ๆ กัน แต่แล้วเมื่อท่านได้เชิญให้นั่งเป็นที่เรียบร้อย ท่านก็กล่าวขอบใจที่ได้ให้ความร่วมมือมาตามคำขอร้อง แล้วท่านก็พูดว่า

"ที่ผมเชิญพวกคุณมาวันนี้ ก็เพื่อขอร้องความเป็นธรรม ผมทราบดีว่าการสอบคัดเลือกในครั้งนี้ ผมเชื่อว่าคณะกรรมการนี้สามารถคัดเลือกคนดีมีความรู้เข้ามารับใช้ราชการและคงจะได้คัดเลือกเอาคนที่เลวเช่นหลานชายของคนนี้มาถ่วงความเจริญ เสียหายมาสู่กรมกองเรา ชาติต้องการคนดีประพฤติดี มีความสามารถ ฉะนั้น ผมจึงขอร้องให้คณะกรรมการเห็นแก่ราชการ อย่าเห็นแก่หน้าใครเป็นอันขาด เพราะถ้าเราได้คนไม่ดีก็จะเสียหายแก่ชาติเป็นส่วนรวม เราทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบ"

ท่านพูดแล้วก็หยุดระยะหนึ่งแล้วพูดต่อไปว่า "ที่ผมต้องพูดก็เพราะได้ทราบว่าหลานชายของผมคนนี้ได้สมัครเข้าสอบคัดเลือกด้วยผู้หนึ่ง" ท่านได้ชี้ตัวหลานชายของท่านให้คณะกรรมการดู แล้วพูดต่อไปว่า "ผมขอให้คณะกรรมการใช้ความรู้และสติปัญญาคิดดูว่าหากท่านคัดเลือกได้ผู้อ่อน

ความสามารถ และประพฤติตัวเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม เข้ามาสู่ในวงราชการของเราแล้ว จะเกิดการเสียหายอะไรขึ้นลองคิดดู นี่วงงานของชาติ ไม่ใช่กิจการส่วนตัว ผมจะห้ามไม่ให้เขาสมัครไม่ได้ เขามีสิทธิสมัครได้ แต่ผมขอให้เอาความประพฤติขึ้นมาพิจารณาก่อนเป็นเรื่องสำคัญ ผมรู้ดีเพราะเป็นหลานผม ที่ผมเรียกร้องขอความยุติธรรมก็เพื่อให้คณะกรรมการปฏิบัติตามอย่างเที่ยงตรง ผมขอร้องเพียงเท่านี้ สำหรับหลานของผมยังไม่พร้อมที่จะรับหน้าที่ในเวลานี้ เพราะความประพฤติยังไม่เหมาะสม กลัวจะเสียหายแก่ราชการ ผมเห็นแก่ชาติเป็นเรื่องสำคัญกว่าสิ่งอื่น เราทุกคนต้องการให้ชาติเจริญรุ่งเรือง เราก็จำเป็นต้องการคนดีมารับราชการ อย่ามัวเห็นแก่หน้าคนโน้นคนนี้ เราก็จะมีความเสียหายอย่างใหญ่หลวง ในวงงานของชาติ ถ้ามีแต่คนขาดความรู้ความสามารถประพฤติชั่วแทรกแซงเข้ามาดำรงตำแหน่งในกรมกองของเรา ก็จะเละเทะไม่มีระเบียบ คนชั่วหาประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่ ชาติก็จะได้รับความเสียหาย นี่แหละเป็นเหตุผลที่ผมเป็นห่วง จึงต้องขอร้องให้ทุกท่านเห็นงานของชาติเป็นใหญ่"

ท่านพูดแล้วก็หันไปทางหลานชาย พลางพูดว่า "ที่อาว์พูดหรือที่อาว์ปฏิบัตินี้ก็ดี มิใช่อาว์จะมีความรังเกียจหรือชิงชังหลาน แต่อาว์หวังดีต่อหลานและราชการต้องเป็นราชการ บ้านเมืองจะอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขก็ด้วยข้าราชการประพฤติดี มีศีลธรรม ต่างเห็นอกเห็นใจช่วยกันทะนุบำรุงประชาชนให้มีความสุขอย่าให้เดือดร้อน ถ้าข้าราชการผู้ปฏิบัติชั่วเพียงคนเดียวก็จะทำให้ผู้ปฏิบัติทั้งหลายเสียไปด้วย ข้าราชการต้องปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมของชาติไม่ใช่ส่วนตัว อาว์จะไม่ยอมเห็นแก่เรื่องส่วนตัวมาพัวพันกับราชการ อาว์จะไม่ยอมให้ความยุติธรรมต้องเสียไปเพราะเห็นแก่หลาน

และญาติพี่น้องคนใด คนประพฤติชั่วมีนิสัยเป็นอันธพาล คบเพื่อนที่ชักนำไปในทางเสีย เป็นอันตรายแก่ชาติอย่างใหญ่หลวง ไม่มีที่ไหนแห่งใด เมื่อเขาดูประวัติแล้ว เขาคงไม่ยินดีต้อนรับคนประพฤติชั่วเช่นนี้เป็นอันขาด ถ้าเราไปของานขอตำแหน่งที่ไหน เขาขอความประพฤติของเรา ก็มีแต่เขาจะหันหลังให้ นอกจากคนใจชั่วด้วยกันเท่านั้น ขอให้หลานรู้ไว้ หลานได้นำความเดือดร้อนมาให้อาว์อย่างทุกวันนี้อาว์ทนไหว แต่หากหลานจะนำความเดือดร้อนมาสู่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อาว์ทนไม่ไหว หลานก็ยังอายุน้อยยังมีเวลาควรพิจารณาดูตัวเอง กลับจิตใจเสียประพฤติแต่ความดี คนที่ประพฤติตัวชั่วช้าเป็นอันธพาลนั้นมีแต่คนรังเกียจ ชีวิตก็จะพบจุดจบลงด้วยการไม่แคล้วอาญาแผ่นดิน จงจำไว้ว่า สังคมไม่ต้องการคนชั่ว ทุกหนทุกแห่งของโลกเขาต้องการแต่คนดี มีความซื่อสัตย์สุจริตมีศีลธรรม นี่แหละถ้าหลานจะต้องการเรียนอะไรต่อไปเพื่อความเจริญก้าวหน้าชีวิตของหลานแล้ว อาว์จะส่งเสริมทุกอย่างที่ชักนำไปสู่ความดีในอนาคต”

ผมเห็นหลานชายของท่านนั่งก้มหน้าน้ำตาไหล ไม่ยอมเงยหน้าขึ้นมามองดูใคร นับแต่นั้นคงรู้สึกได้สำนึกผิดชอบได้แล้ว การสอบแข่งขันเข้ารับราชการครั้งนั้นสุดสิ้นลงโดยไม่มีชื่อหลานชายของท่านในบัญชีผู้ที่สอบได้

หลังจากนั้นหลานชายของท่านก็เปลี่ยนนิสัย กลับเป็นคนมีนิสัยเรียบร้อยรักการเรียนเข้าศึกษาเล่าเรียน ทั้งได้พยายามชวนเพื่อนที่ประพฤติชั่วให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีหลายคน และก็พยายามตีตนห่างเหินจากพวกเพื่อนที่ยังเป็นอันธพาลไม่ยอมกลับใจ และคณะกรรมการก็ไม่ทราบว่า

หลังจากนั้นท่านจะอบรมสั่งสอนอะไรอีก จึงทำให้หลานชายกลับใจจากชั่วเป็นดี ได้ขยันในการศึกษาเล่าเรียนไม่ได้นำความเดือดร้อนมาสู่ท่านเหมือนเมื่อก่อน ต่อมาหลานชายของท่านได้เข้าสอบได้ปริญญาเป็นที่ปีติยินดีของท่าน หลังจากที่กรมมีการสอบ ก่อนที่จะสอบเข้ารับราชการท่านก็ได้เรียกร้องให้คณะกรรมการรักษาความเที่ยงธรรม บอกว่าการสัมภาษณ์เป็นเรื่องสำคัญ เพราะบางคนมีอคติถามผู้สมัครสอบยากบ้างง่ายบ้างตามแต่อารมณ์ของกรรมการย่อมเสียความเป็นธรรม อยากจะให้การสัมภาษณ์มีความศักดิ์สิทธิ์เที่ยงธรรม และต่อมาหลานชายของท่านก็เข้าสอบคัดเลือกได้เป็นเยี่ยมโดยความสามารถความรู้ของแกเอง ไม่มีใครช่วย ทางการจึงได้บรรจุเข้ารับราชการ และในปัจจุบันนี้แกก็มีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตตามแนวทางของท่านผู้เป็นอาว์ ทำให้พวกเพื่อนร่วมงานพากันนับถือ นี่แหละครับ ผมรู้สึกว่ากรุงศรีอยุธยายังไม่สิ้นคนดี เหตุที่ผมรู้เรื่องนี้โดยละเอียด ก็เพราะผมได้รับราชการอยู่ในกรมกองนี้ และได้ร่วมเป็นกรรมการด้วยผู้หนึ่งในการสอบแข่งขันคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ เราพบคนดีย่อมจะยกย่องได้เต็มปาก ถ้าคนชั่วแม้จะมีอำนาจวาสนาเพียงไร ผู้คนเขาจะจำใจแกล้งยกย่องเวลาอยู่ต่อหน้าเพราะกลัวบารมี แต่เมื่อลับหลังเขาก็นินทา คนดีแม้จะไม่ร่ำรวยก็สบายใจ มีคนยกย่องนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลัง คนชั่วแม้จะมั่งมีก็สบายแต่ตัว ส่วนใจนั้นก็หาความสบายยาก มีแต่คนนินทาลับหลัง เราได้สนทนากันในเรื่องต่าง ๆ จนได้เวลาประมุขของชาติทั้งสองพระองค์ได้เสด็จมาถึง แล้วก็ทรงพระราชทานเพลิง เราจึงได้ยุติการสนทนาลง ก่อนจะแยกกันขึ้นเคารพวางดอกไม้ ธูปเทียน ผมได้กล่าวกับท่านผู้เล่าว่า

"ผมขอขอบคุณที่ท่านได้กรุณาเล่าเรื่องความดีของบุคคลเป็นตัวอย่าง ฟังดูแล้วก็ทำให้จิตใจชุ่มชื่นสบาย"

ท่านผู้นั้นหันมายิ้มแล้วก็บอกว่า "ผมก็เช่นเดียวกันที่ได้ฟังคำสนทนาของคนที่สร้างความดีแล้ว ทำให้เพลิดเพลินอิ่มเอิบ เวลาผ่านไปอย่างไม่รู้ตัว และจิตใจสบายชุ่มชื่นเช่นกัน และขอบคุณทุกท่านที่ได้มีโอกาสสนทนาในวันนี้" แล้วเราก็ต่างแยกกันเบียดเสียดเพราะคนมาในงานมากมายจนลานวัดที่กว้างขวางใหญ่โตสำหรับวันธรรมดา แต่วันนั้นรู้สึกคับแคบด้วยผู้คนที่เคารพนับถือคุณงามความดีของท่านผู้วายชนม์ นี่แหละเป็นเรื่องของคนดี

บ่ายวันนั้นเรานั่งสนทนากันอย่างเพลิดเพลิน จนได้เวลาถึงได้ลากลับด้วยความสบายใจ เมื่อนึกถึงคนดีและความดีที่ท่านได้สร้างไว้ ทำให้ผู้เขียนอดคิดไม่ได้ ผู้ปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบเขตของความดี ดังบุคคลที่ท่านเจ้าของบ้านบอกเล่ามาแล้วนั้น ผู้สร้างกรรมดีย่อมจะยึดหลักธรรมปฏิบัติอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมความดี ประกอบเป็นผู้มีจิตใจรักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ มีหลักธรรมฝังอยู่ในจิตใจ ย่อมไม่ประกอบกรรมทำชั่ว ไม่ยอมหลงใหลให้ความโลภเข้าครอบงำ เป็นผู้มักน้อยรักความสันโดษ ผู้ใดไม่มีหลักธรรมย่อมหลงใหลให้ความโลภความหลงเข้าครอบงำได้ง่าย จนหน้ามืดตามัวเห็นแต่ประโยชน์ทางชั่วท่าเดียว จึงมองไม่เห็นธรรม ไม่นึกถึงภัยจะเกิดแก่ตัวเอง ที่สุดก็เกิดขึ้นแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวมไป

ในยุคปัจจุบันนี้ เป็นระยะสำคัญที่ภัยของลัทธิชั่วร้ายกำลังจะทำลายศีลธรรมความดีงามของโลก หากเราได้ช่วยกันปฏิบัติชอบตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ให้ความเห็นอกเห็นใจ ข้าราชการก็มีความซื่อสัตย์สุจริตมั่นคงต่อหน้าที่ ไม่เอียงเอนให้เสียความเป็นธรรมแก่ตัว อุทิศชีวิตเวลาเพื่อชาติเมื่อยามมีภัยรุกราน ตั้งหน้าตั้งตาบำบัดทุกข์บำรุงสุข แผ่เมตตาจิตแก่ประชาชนกับราชการอย่างใกล้ชิด มีความสามัคคีกลมเกลียวสนิทสนมกันอย่างแน่นแฟ้น ร่วมใจป้องกันศัตรูร้ายภายนอก ก็สามารถทำลายการรุกรานยุยงให้แตกเพื่อที่จะยึมมือทำลายชาติเดียวกันได้ ในยุคปัจจุบันนี้ไม่ว่าชาติใดภาษาใดที่รักอิสระเสรี รักความเป็นธรรม ต้องการสันติภาพ ต้องการความสงบ ต้องการความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่โลกทั่วไป แม้จะพยายามหาทางแก้ไขให้โลกได้มาซึ่งความสันติ แต่เมื่อยังมีพวกมนุษย์ใจทรามต่ำช้าเป็นโรคจิตกำลังมีอำนาจไพร่พลและอาวุธ คอยก่อกวนยุยงความสงบสุขของโลกอยู่ตราบใด ชาวโลกก็ยังอยู่ห่างจากความสงบสันติสุขเพียงนั้น โชคดีที่เราอยู่ฝ่ายธรรม แต่เหตุการณ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา มีเวลารุ่งเรือง มีเวลาเสื่อม มีเวลาอับจน ไม่มีอะไรอยู่คงที่เที่ยงแท้ สิ่งที่แน่นอนก็คือฝ่ายธรรมย่อมชนะอธรรม ความดีย่อมชนะความชั่ว หากได้ศึกษาหลักธรรมอันละเอียดอย่างลึกซึ้งแล้วก็จะทำให้หูตาสว่างรู้ถึงทุกข์สุข ความสงบและฟุ้งซ่านอยู่ในความรู้สึกของจิตใจ เมื่อรู้แล้วเป็นทางทำให้จิตใจสงบไม่กลัวความตาย

เมื่อมนุษย์ในโลกยังมีลมหายใจเข้าออก ยังเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดา ยังมีความรู้สึกดีอกดีใจเสียใจ มีความโกรธความโลภความหลงแม้จะประพฤติตนชั่วช้าเลวทรามเพียงไรก็ดี เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็ยังมีความ

หวังที่จะหลุดพ้นไปได้ ถ้าได้ศึกษาเข้าถึงรสพระธรรม สามารถจะกลับตัวกลับใจ ละจากความชั่วสร้างความดี ยังไม่สายเกินไป ถ้ากลับใจได้ก่อนที่จิตจะดับไปจากโลกมนุษย์ ย่อมจะเกิดกุศลชาติต่อไป ดังมีตัวอย่างได้เกิดขึ้นมาแล้ว โลกมนุษย์นั้นไม่มีอะไรแน่นอน คนจนก็สามารถกลับเป็นคนมั่งมีได้เมื่อประกอบกรรมดีมีมานะอดทน และคนที่มั่งมี เมื่อประพฤติชั่วประมาทขาดสติ หลงใหลในอบายมุข ผลาญทรัพย์สินเงินทองก็อาจจะกลับยากจนได้เช่นกัน การที่ผู้เขียนได้นำเรื่องผู้สร้างกรรมดีที่ล่วงลับไปจากโลกนี้แล้วมายกย่องคุณความดี ก็เพราะท่านผู้นั้นสุดสิ้นลงแล้วไม่สามารถจะกลับมาสร้างความดีและทำความชั่วได้ต่อไป ฉะนั้นความดีของท่านจึงแน่นอนเป็นอมตะอยู่ตลอดไป ไม่มีสิ่งใดจะลบล้างเปลี่ยนแปลงได้

อันตัวผู้เขียนเคยมองดูตัวเองคิดอยู่เสมอ ที่ได้มีท่านที่เคารพนับถือจำนวนไม่น้อย ที่ยกย่องผู้เขียนมากมาย เคยส่งความหวังดีปีใหม่อวยพรมาขอให้ผู้เขียนมีอายุยืนยาวต่อไป เพื่อจะได้ทำประโยชน์ส่วนรวม ขอกราบขอบพระคุณมาในที่นี้ด้วย แต่ผู้เขียนรู้มีความละอายใจ เพราะตัวเองรู้ดีว่า ไม่ดีพอเท่าที่ควรจะยกย่อง เพราะยังเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาไม่บรรลุอรหันต์ ยังมีกิเลสตัณหา ยังดับความโลภ รัก โกรธ หลง ไม่หมดเมื่อยังมีชีวิตยังมีลมหายใจอยู่ตราบใด หากเกิดประมาทขาดความอดทนขาดสติเวลาใด ก็อาจหลงทำกรรมชั่วขึ้นได้ อนาคตก็ยังไม่มีอะไรแน่นอนนอกจากจะระวังคอยเตือนตัวเองอยู่เสมอ จงรักษาความดีและทำความดี ยิ่งขึ้น ให้อยู่ในขอบเขตของศีลธรรม ไม่ให้ขาดสติเกิดประมาทจนลืมตัวเมื่อใดหมดลมหายใจ จบฉากชีวิตจากโลกนี้ไปแล้วเป็นอันยุติสุดสิ้นกัน

เหลือแต่กรรมดีหรือกรรมชั่วไว้เป็นอนุสรณ์แด่อนุชนรุ่นหลัง เท่าที่ได้ปฏิบัติเมื่อยังมีชีวิตอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง

ผู้เขียนระลึกเสมอว่า ค่าของความดีสูงกว่าทรัพย์สินใด ๆ ในโลก ฉะนั้น ทุกครั้งที่ผู้เขียนได้ผ่านไปทางลานพระบรมรูปทรงม้า รัชกาลที่ ๕ ระลึกถึงความดี จะต้องถวายบังคมพระบรมรูปขององค์พระปิยมหาราชไม่เคยเว้น ทุกครั้งที่ยกมือขึ้นถวายบังคม จิตก็ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ท่านทรงสร้างความดีไว้เป็นอนุสรณ์ แก่ชาติไทยอย่างใหญ่หลวง ผู้เขียนเคารพพระองค์ท่านด้วยกายวาจาใจอันบริสุทธิ์สะอาด เห็นจะเป็นด้วยผู้เขียนเกิดมาในรัชกาลสมัยพระองค์ท่านทรงเสวยราชย์ปกครองไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินให้อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข เมื่อเด็ก ๆ ก็ได้ยินแต่พวกผู้ใหญ่กล่าวขวัญยกย่องความดีของพระองค์ท่านบ่อย ๆ ว่า ทรงมีบุญคุณต่อประชาชนชาวไทยทั่วหน้า เช่นทรงพระปรีชาสามารถจัดการแก้ไขเลิกทาส และทรงจัดการป้องกันแผ่นดินมิให้ตกเป็นเมืองขึ้นของพวกมหาอำนาจตะวันตก ซึ่งสมัยนั้นไม่มีประเทศใดที่ใกล้เคียงประเทศไทยสามารถจะรักษาเอกราชให้ยืนยงคงอยู่เป็นอิสระได้โดยไม่เป็นขี้ข้าของชาติมหาอำนาจนักล่าเมืองขึ้นซึ่งไม่เคยยกเว้นประเทศใดมาเลย ประเทศไทยประเทศเดียวที่ยืนยงคงเป็นเอกราช ก็ด้วยพระบารมีพระปรีชาสามารถของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง พระปิยมหาราช ได้ทรงนำประเทศชาติศาสนาให้พ้นภัยอันตรายตลอดมาได้เท่าทุกวันนี้ เมื่อเด็ก ๆ เคยได้ยินผู้ใหญ่และครูอาจารย์สั่งสอนลูกศิษย์ และลูกหลานให้นึกถึงพระกรุณาธิคุณการยกย่องพระคุณความดีของพระองค์ท่าน ทำให้ซาบซึ้งฝังจิตใจของพวกเด็ก ๆ อย่างไม่มีวันลืม ครั้งใดที่ได้ผ่านไปก็ต้องถวายบังคมพระองค์ท่าน

และระลึกถึงความดีทุกครั้งไป ฉะนั้นอนุชนรุ่นหลัง หากได้ผ่านที่ลานพระบรมรูปทรงม้า ก็ขอได้ถวายบังคมและน้อมใจระลึกถึงความดีของพระองค์ท่านพร้อมด้วย กาย วาจา ใจ จิตใจของเราก็จะเกิดชุ่มชื่นและเป็นศิริมงคลแก่ตัวเอง เพราะซาบซึ้งในพระคุณของพระองค์ อย่าเพียงแต่ยกมือขึ้นถวายบังคมอย่างเดียวโดยไม่มีความหมายและไม่ตั้งใจ นอกเหนือจากยกมือถวายบังคมตามธรรมดาทั่ว ๆ ไป นี่เป็นตัวอย่างความดีอย่างความดีที่มีค่าล้นเหนือโลก เป็นสิ่งที่หายากและน่าคิดเรื่องหนึ่ง.

สวัสดี

เรื่องดับเกิด

★ ★ ★

เมื่อเพื่อนผู้นั่งข้างหน้ารถกับข้าพเจ้าผู้ขับเล่าเรื่องตรงกันข้ามแล้ว เราก็มาถกกันหลายเรื่อง เช่นบุญกรรมหรือบาปกรรม ตายแล้วกลับมาเกิดอีกหรือไม่ วิญญาณมีจริงไหม นรกสวรรค์มีจริงไหม เราได้พยายามนำเอาประสบการณ์ชีวิตเก่า ๆ ที่ผ่านมาแล้วขึ้นมาเล่า เพื่อจะช่วยกันพิจารณาหาเหตุผลต่าง ๆ ซึ่งเราได้หยิบยกนำเอาเรื่องในร้านอาหารโจ๊กมาเป็นตัวอย่าง ข้าพเจ้าผู้หนึ่งขอร้องแกมวิงวอนว่า หากท่านผู้ใดได้ประสบการณ์ชีวิตที่เกิดขึ้นด้วยตนเองก็ดี หรือผู้อื่นก็ดี ขอให้นำมาเล่าสู่กันฟัง จะเป็นเรื่องดีหรือชั่ว จะได้ไปเป็นบทเรียน จะได้เป็นความรู้ นอกจากจะเกิดประโยชน์แล้ว พวกเรายังได้สนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะพวกเราผ่านชีวิตมามากแล้ว ย่อมจะพบประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตเป็นตัวอย่างที่ดีและไม่ดีมาแล้วทุกคนไม่มากก็น้อย เพื่อนนั่งอยู่ข้างในรถผู้หนึ่งเป็นคนเล่าเรื่องเป็นคนที่สองว่า

ผมมีความสนใจในชีวิตของคนเรานี้ เกิดแล้วตายเป็นของธรรมดาแน่นอนที่เรารู้กันทุกคน แต่ยังสงสัยว่าตายแล้วเกิดนี่ เรามีหลักอะไรมา

พิสูจน์ยืนยันให้แจ่มแจ้งอย่างมีเหตุผล เป็นศาสตร์ที่ลี้ลับยังถกเถียงกันอยู่ตลอดมา แม้ทางวิทยาศาสตร์ก็ยังไม่สามารถจะคลี่คลายให้กระจ่างไปได้ แต่บัดนี้ผมเชื่อแล้วตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า คนเรายังมีกิเลส ย่อมจะเวียนว่ายตายเกิดไม่สิ้นสุด เหตุที่เกิดความเชื่อแน่นอนใจไม่มีข้อสงสัย ก็คือที่บ้านผม เดิมผมไม่ได้ตั้งศาลพระภูมิ เพราะผมเชื่อว่าไม่ใช่เป็นเรื่องสำคัญอะไร ผมไปถามผู้มีความรู้ ท่านก็บอกว่า เราสร้างบ้านใหม่ก็ไม่จำเป็นอะไรที่จะต้องมีศาลพระภูมิให้เกะกะบ้านเปล่า ๆ ทั้งยังเกิดเป็นภาระยุ่งยากจะต้องบูชากันตลอดไป แต่ถ้าเราถือตั้งก็ได้ตามใจ มันก็ไม่เสียหายอะไร

ฉะนั้นผมจึงเลือกเอาว่าไม่ตั้งศาลดีกว่า แต่เมื่อผมปลูกบ้านเสร็จจนมาอยู่ โดยบ้านไม่มีศาลพระภูมิก็สุขสบายดี เป็นปีก็ไม่เห็นมีอะไรผิดแปลก จะผิดก็เห็นจะเป็นพวกญาติผู้ใหญ่หัวโบราณที่มาเยี่ยม คนนั้นก็พูดอย่างนี้ คนนี้ก็พูดอย่างนั้น มีบ้านไม่มีศาลพระภูมิมันไม่ถูกหลัก มันไม่ใช่บ้านเช่า บ้านของเราเอง จะได้อยู่เย็นเป็นสุขชั่วลูกชั่วหลาน ทางญาติผู้ใหญ่มีคุณป้าคุณยายเป็นต้น ผมหัวเราะ ผมไม่รำคาญ เพราะแกมาพักอยู่ชั่วคราวแล้วก็ไป แต่แล้วคุณแม่ผมก็พลอยเห็นชอบไปด้วย ได้รบเร้าให้ผมตั้งศาลพระภูมิอยู่ตลอดเวลา แกบ่นจนผมรำคาญทนไม่ไหวจึงบอกให้ภรรยาผมจัดการตั้งศาลพระภูมิแก้ความรำคาญเพื่อตามใจผู้ใหญ่ให้ทุกคนมีความสบายใจโดยผมไม่สนใจ ขอมอบให้เป็นหน้าที่ของภรรยาและคุณแม่ผมจัดการตามพรหมศาสตร์

ต่อมาก็มีศาลพระภูมิเกิดขึ้นในบ้านผม ความเดือดร้อนรำคาญใจจากญาติผู้ใหญ่และคุณแม่ก็หายไป เวลานั้นผมมีญาติมาจากต่างจังหวัด

มีทั้งญาติทางแม่ญาติทางพ่อและทั้งฝ่ายภรรยาผมมาพักที่บ้านเสมอ เพราะผมเองเป็นคนต่างจังหวัด แต่มีสิ่งที่แปลกอยู่อย่างหนึ่ง หลังจากตั้งศาลพระภูมิแล้ว ก็มีผู้เห็นชายสูงอายุนุ่งขาวห่มขาวเดินอยู่ในบ้าน แต่ผมไม่เคยเห็น นอกจากคนที่มาพักในบ้านเห็นแล้ว ยังมีบางคนฝันเห็นทั้ง ๆ ที่คนมาพักคนละคราวคนละจังหวัด แต่ฝันเห็นชายสูงอายุมีลักษณะเดียวกัน เป็นสิ่งที่แปลกมาก ผมคิดว่าทำอย่างไรผมจะได้มีโอกาสได้พบเห็นบ้าง เพราะมีแต่ผู้อื่นและแขกที่มาพักเห็น แต่ผมผู้เป็นเจ้าของบ้านไม่เคยเห็นเลย

คืนหนึ่งผมไหว้พระสวดมนต์แล้วก็มานึกสงสัยว่า มนุษย์เราเกิดมาแล้วตาย จะเกิดมาอีกไหมหนอ และนำเรื่องเกี่ยวกับตายเกิดมาคิดเปรียบเทียบเรื่องต่าง ๆ ที่มีผู้เล่า มีผู้ประสบเหตุการณ์มาแล้ว ทั้งที่มีผู้ที่เคยตายแล้วฟื้นขึ้นมา และพวกที่เกิดมาระลึกชาติได้ทั้งในประเทศและนอกประเทศมีข่าวไม่น้อย มาคิดทบทวนหาเหตุผล แต่แล้วนึกขึ้นได้ว่า ศาลพระภูมิที่ตั้งขึ้นแล้ว ยังไม่เคยจุดธูปเทียนบูชาด้วยตัวเองเลย ทั้งที่ผมเป็นเจ้าของบ้าน คิดว่าคืนนี้จะไปบูชาพระภูมิ และถ้าศักดิ์สิทธิ์จริงก็ขอให้พระภูมิลองบอกให้รู้ว่า คนเราตายแล้วกลับมาเกิดอีกหรือไม่ คืนนั้นเป็นคืนแรกที่ผมจุดธูปเทียนบูชาพระภูมิ ได้อธิษฐานขอให้ผมรู้แจ้งความจริงว่าคนเราตายแล้วจะกลับมาเกิดใหม่หรือจะสูญ

คืนนั้นทำให้คนในบ้านคงจะแปลกใจ ที่ผมไม่เคยบูชาพระภูมินับตั้งแต่ตั้งศาลเป็นต้นมาเป็นปีแล้ว ผมเองก็ไม่จดจำว่า วันที่ตั้งศาลเป็นวันอะไร เดือนอะไร แต่แล้วในคืนนั้นผมนอนหลับอยู่ในห้องชั้นบนซึ่งผมนอนคนเดียว และเปิดหน้าต่างทุกบานเพื่อให้อากาศผ่านได้ ไม่ว่าฤดูร้อนฤดูหนาวจะปิดก็ตอนฝนตกเท่านั้น

คืนนั้นผมฝันแปลกที่สุดในชีวิต ผมฝันเห็นชายแก่ผู้หนึ่งยืนยิ้มอยู่ริมหน้าต่าง ท่าทางใจดี หันหน้ามาทางผม มองเห็นได้ลาง ๆ ที่แสงสว่างของดวงดาวบนท้องฟ้าลอดเข้ามาทางหน้าต่าง ความรู้สึกเวลานั้นว่า ผมจ้องดูชายสูงอายุผู้นั้นนุ่งขาวห่มขาวซึ่งกำลังกวักมือเรียกให้ผมลุกขึ้นจากที่นอน ผมกำลังนอนมองดูด้วยความสงสัย แต่ผมก็ลุกขึ้นมายืนริมหน้าต่างตามที่ชายชราเรียกร้อง ในใจนั้นเหมือนจะถามว่า ท่านมีความประสงค์อะไรหรือที่เรียกผมลุกขึ้นมา แต่ผมไม่ได้พูดจากปาก ชายชราผู้นั้นคงจะรู้ความหมาย จึงพูดว่า

"ที่เราเรียกมานี่ ก็เพื่อจะให้รู้ ให้เห็น ให้ศึกษาข้อสงสัยของเจ้าจากท้องฟ้า" พลางชี้มือขึ้นบนท้องฟ้า แล้วพูดอีกว่า

"เจ้าจงเรียนรู้จากท้องฟ้า ใช้เวลาสักสองปักษ์ เจ้าก็จะรู้แจ้งความจริง คลี่คลายข้อสงสัยของเจ้าได้ การที่ให้เจ้าเรียนรู้เองจากท้องฟ้า ก็จะทำให้จดจำได้ไม่ลืมตลอดไป ดีกว่าที่เราจะชี้แจงให้เจ้า มันไม่ซึ้งถึงจิตใจของเจ้า เหมือนเห็นแก่ตารู้แก่ใจ"

เวลานั้นผมได้มองดูตามมือชี้ของท่านผู้เฒ่า ดูที่ท้องฟ้าเต็มไปด้วยดวงดาว แต่ก็ไม่เห็นอะไร ยังไม่เข้าใจว่าท่านจะให้ดูดวงดาวทำไมมันแก้สงสัยอะไรได้บ้าง ดูเหมือนท่านจะรู้ใจผม จึงยิ้มแล้วพูดขึ้นว่า

"จงดูทุก ๆ คืนอย่าให้ขาด พิจารณาดูให้ดี ข้อสงสัยข้องใจก็จะสิ้นสุดลง จำให้ดีจงปฏิบัติตาม"

ผมหันหน้าไปมองดูท้องฟ้าทางหน้าต่างด้วยความสนใจ แต่ก็ไม่ได้ความรู้อะไรดีขึ้น ผมจึงหันมาถามผู้เฒ่าให้ช่วยอธิบาย แต่ท่านผู้เฒ่าหายไปเสียแล้ว ผมจึงตกใจตื่นขึ้นมา ฝันเป็นตุเป็นตะ ผมเปิดไฟในห้องมอง

ดูทั่ว ๆ ไป หันไปตรวจดูปฏิทินก็เห็นว่าเป็นคืนแรม ๑๔ ค่ำ เป็นวันพระสิ้นเดือน เพราะเดือนขาด ผมลุกขึ้นมายืนข้างหน้าต่างมองออกไปบนท้องฟ้าทั่วไป ก็ไม่เห็นอะไรผิดแปลกไปกว่าเมื่อเวลาฝัน มองดูนาฬิกาตี ๕ กว่า อากาศเช้ามืดเย็นสบาย ผมจึงปิดไฟเข้าไปนอนต่อ และครั้งนี้หลับสบายไม่ฝันอีกจนรุ่งเช้า

ต่อจากคืนนั้น ไม่ยอมไปไหน ตั้งใจว่าจะใช้เวลากลางคืนเดือนหนึ่ง เพื่อศึกษาท้องฟ้าตั้งแต่หัวค่ำจนกว่าจะง่วงนอน ผมเริ่มปฏิบัติคืนแรก ๆ รู้สึกมันแสนจะเบื่อ เวลาผ่านไปโดยไม่ได้ความรู้อะไร ท้องฟ้าก็คือท้องฟ้า มีดวงดาวธรรมดา ไม่มีอะไรแปลกขึ้น คิด ๆ ดูว่านี่ก็เหมือนคนบ้าเชื่อความฝันอย่างงมงาย นึกแล้วก็อยากหัวเราะตัวเองแต่ใจหนึ่งแย้งว่า ต้องพยายามให้ครบเดือนอย่าท้อใจ ต้องอดทนคงจะมีอะไรน่ารู้ที่จะเป็นประโยชน์ ฉะนั้นผมตั้งใจด้วยความอดทนไม่ท้อถอย ตั้งอกตั้งใจพิจารณาดูท้องฟ้าทุกคืนนึกว่าจะมีอะไรแปลกเกิดเป็นนิมิตให้เห็น คืนต่อ ๆ มาก็เริ่มมองเห็นขอบฟ้าทางทิศตะวันออกดวงจันทร์เริ่มเกิดโผล่ขึ้นมามีแสงเหมือนเส้นด้ายโค้งแล้วก็เริ่มค่อยเติบโตขึ้นทุกคืน เวลาผ่านไปดวงจันทร์นั้นก็ค่อย ๆ เต็มดวง ส่องแสงสว่าง เป็นคืนขึ้น ๑๕ ค่ำจันทร์เต็มดวง แล้วก็ค่อย ๆ แหว่งจนสูญไปจากท้องฟ้า พอแรม ๑๕ ค่ำ ก็สิ้นแสงจันทร์จากท้องฟ้า ผมจึงนึกคิดพิจารณาดูด้วยปัญญาอันต่ำ ๆ ของตนเอง จะผิดถูกอย่างไร ผมขอรับผิดด้วยตนเอง ผมได้ความรู้ว่า ดวงจันทร์ในท้องฟ้าก็เหมือนกับชีวิตมนุษย์เราทุกวันนี้ ที่เกิดดับ เกิดดับ วิญญาณดวงเดียวกัน เช่นดวงจันทร์บนท้องฟ้า ซึ่งเป็นดวงจันทร์ดวงเดิม เมื่อเทียบเคียงเช่นเดียวกับมนุษย์เมื่อยังมีกิเลสตัณหา วิญญาณก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดไม่

รู้จบสิ้น ดังสมเด็จพระสัมมาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนชี้ให้เห็นกิเลส ตัณหาเป็นกรรมหนุนนำ ที่ผมเล่ามาให้เพื่อนเราฟังนี้ ไม่ได้หวังว่าจะให้เพื่อนเชื่ออย่างงมงาย ผมเพียงแต่ให้ช่วยกันพิจารณาที่ผมคิดนี้จะผิดหรือถูก เพราะเราชาวพุทธจะต้องพิจารณาหาเหตุผลก่อนที่จะเชื่อ ดังองค์สมเด็จพระศาสดาของเราได้ตรัสไว้ว่า

"อย่าเชื่ออะไรง่าย ๆ จะเป็นการเชื่อมาตั้งแต่โบราณก็ดี หรือการบอกเล่าก็ดี หรือตำรับตำราก็ดี ให้ใช้สติปัญญาความคิด จนกว่าจะพิจารณาให้เห็นจริงอย่างเที่ยงแท้แน่นอนเสียก่อน แม้แต่ธรรมของพระองค์ ก็ทรงสอนให้พิจารณาด้วยปัญญาเช่นเดียวกัน"

พวกเราได้ฟังเพื่อนเล่าเรื่อง **"ตายแล้วเกิด"** ประหลาดมหัศ-จรรย์เช่นนั้น ต่างก็นิ่งใช้ความคิดอย่างตื่นเต้น เพราะพวกเรายังไม่เคยมีผู้ใดทราบมาก่อนว่า ดวงจันทร์จะเกี่ยวโยงกับชีวิตในการเกิดดับ เกี่ยวข้องกับชีวิตในโลกมนุษย์ เพื่อนที่นั่งอยู่ข้างในรถก็ได้เอ่ยขึ้นเป็นคนที่สามถึงชีวิตของตนเอง เรื่อง **"นรกในใจ"** อย่างมีคติและน่าฟังมาก และคงจะเกิดประโยชน์ไม่มากก็น้อย เมื่อได้นำมาคิดพิจารณา ดังเรื่องที่จะได้เล่าต่อไปนี้.

พบคนดี

★ ★ ★

มนุษย์เราทุกวันนี้น้อยคนที่จะคิดว่า เราเกิดมาก็ต้องผจญความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น ควรจะคิดมุ่งหวังตั้งใจทำความดี สร้างกุศลผลบุญเพิ่มพูนบารมี เพื่อจะได้กำจัดทุกข์ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า การสร้างความดีย่อมจะทำให้เกิดผลงอกงามขึ้นมาเป็นศิริมงคล แม้เราจะไม่หวังสิ่งตอบแทน เพียงแต่เราเห็นคนได้รับทุกข์ ถ้าสามารถช่วยได้เราก็ช่วย เราเห็นคนมีสุขก็สบายใจไม่อิจฉาริษยา เพียงแต่เรารู้ว่ามีผู้ประกอบกรรมดีมีความกตัญญูกตเวทีแม้จะเกิดกับท่านผู้อื่นไม่ว่าชาติใดภาษาใด เราก็พลอยปลื้มปิติยินดี ผลเกิดจากอำนาจของความดีทำให้จิตใจของเราสบายไปด้วยนึกนิยมยกย่องบูชาความดีของท่านผู้นั้น แม้แต่ไม่เคยรู้จักเห็นหน้ากันมาก่อน ดังมีเรื่องตัวอย่างชีวิตเกิดขึ้นเมื่ออดีตและเกิดผลในปัจจุบัน

เมื่อต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๙ มีชาวอาทิตย์อุทัยประเทศผู้หนึ่งชื่อ **นายฮาราด้า** เดินทางมาจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทยมีความประสงค์พบกับผู้เคยมีบุญคุณเมื่อครั้งอดีต มีคุณประยงค์ ดาวมณีเป็นผู้นำไปในที่ต่าง ๆ แทบจะพลิกแผ่นดินกรุงเทพ ฯ เพื่อค้นหาบุคคล

ผู้มีพระคุณที่ไม่รู้จักนามและที่อยู่ เพียงแต่ความหวังว่า เมื่อนายฮาราด้าพบตัวเห็นหน้าบุคคลผู้นั้นแล้วคงจะยังจำได้ การค้นหาตัวบุรุษที่ต้องการพบของชาวญี่ปุ่นผู้นี้ นับว่าต้องมีความอดทนและมีความพยายามด้วยศรัทธาแก่กล้ามาก วันแล้ววันเล่าก็ไม่มีวี่แววว่าจะได้พบหน้าผู้มีพระคุณ แกจึงมีความร้อนใจเพราะเวลาก็น้อยจะอยู่นานก็ไม่ได้ เหตุผลที่ชาวญี่ปุ่นผู้นี้ได้ตั้งใจเดินทางมาประเทศไทยครั้งนี้ก็เพื่อจะเที่ยวหาบุคคลผู้หนึ่งเพราะสงครามโลกครั้งที่ ๒ นายคนนี้แกเป็นทหารญี่ปุ่นอยู่ในเมืองไทย ค ั้งเมื่อตอนปลายสงคราม ทราบข่าวญี่ปุ่นแพ้ แกรู้สึกกลัวว่าจะต้องตกเป็นเชลยศึก ด้วยความกลัวจิตใจไม่อยู่กับตัว คิดแต่จะหนีเอาตัวรอดเท่านั้น ไม่มีสติจะคิดอย่างอื่น จึงเข้าไปในร้านโรงงานแห่งหนึ่งในกรุงเทพ ฯ อยู่ที่ไหนแกก็จำไม่ได้เพราะเวลานั้นไม่มีจิตใจจะจดจำอะไรและบอกกับเจ้าของโรงงานนั้นว่า จะขอที่พักอาศัยเพื่อหลบภัยหนีจากการเป็นทหารเข้ามาช่วยทำงานให้ เพราะแกมีความรู้ทางช่างกล แกกลัวเป็นเชลยศึก คงจะถูกฝ่ายชนะทรมาน ให้ได้รับความลำบากหมดอิสระ เพียงแต่ขอให้มีโอกาสหลบซ่อนตัวอยู่ในโรงงานพอมีอาหารเลี้ยงท้องเท่านั้นก็พอใจแล้ว แกก็อ้อนวอนขออยู่หลบภัยก่อนที่ทางทหารผู้เป็นฝ่ายชนะเข้ามาปลดอาวุธต้อนเข้าค่ายเชลยและแกตั้งใจแน่วแน่จะไม่ยอมกลับประเทศญี่ปุ่น จะขออยู่ในเมืองไทย แต่เจ้าของร้านผู้มีจิตใจเมตตาและเห็นการณ์ไกล ได้แนะนำว่าการหลบหนีทหารย่อมจะมีความผิดทั้งวินัยทางทหารและมีโทษร้ายแรง ความผิดก็ติดตัวตลอดไป ขาดความเป็นอิสระจะต้องคอยหลบหนีไม่มีความสุข ฉะนั้นหากยอมมอบตนเป็นเชลยดีกว่า แม้จะต้องทำงานหนักก็ยังมีโอกาสเป็นอิสระ เมื่อถึงเวลาปลดปล่อยจากทหาร ก็ได้มีโอกาสที่จะพบหน้าญาติ

พี่น้องด้วยความสุขสบายใจ ดีกว่าจะต้องมาหมกตัวอยู่ในเมืองไทยที่จะต้องคอยหลบหนีอยู่ตลอดเวลาไม่สิ้นสุด

นายฮาราด้าได้ฟังเจ้าของร้านชี้แจงให้เห็นผิดเห็นชอบ เมื่อคิดไตร่ตรองดู ก็ได้สติเห็นจริง ตกลงใจจะมอบตัวเป็นเชลยเพื่อก้มหน้ารับใช้กรรมต่อไป และเจ้าของร้านผู้นั้นเห็นว่าแกขาดเงิน เกิดมีจิตใจเมตตาได้มอบเงินให้ไปหนึ่งพันบาทด้วยความสงสาร ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ยามยากขาดที่พึ่ง คิดถึงอกเขาอกเรา นายฮาราด้าก็มีความตื้นตันใจเพราะตนเองก็ไม่มีเงินติดตัวเลย ทั้งไม่นึกว่าเจ้าของร้านจะมีจิตใจดีเช่นนี้ ก็ได้อาศัยเงินนี้ใช้จ่ายพอไม่ขัดสน เหตุการณ์ของนายฮาราด้าเข้ามอบตัวเป็นเชลยทำงานหนักได้รับความลำบากยากแค้นภายหลังทางการก็ส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่น และที่สุดก็ปล่อยให้เป็นอิสระ เวลานั้นแกบอกว่าเหลือเงินติดตัวเพียงสามร้อยเย็น เมื่อคิดเป็นเงินไทยก็ประมาณสิบห้าบาท แต่ด้วยแกมีความขยันและมานะอดทน เพราะเคยได้รับความลำบากยากแค้นมาแล้วเป็นผู้ที่ไม่ยอมท้อถอยต่อการงานไม่ว่าหนักเบา ฉะนั้นต่อมาไม่นาน ด้วยความพยายามของแกก็เกิดผล ได้เป็นเจ้าของโรงงานมีคนงานประมาณร้อยกว่า กิจการเจริญขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันนี้แกเป็นเจ้าของโรงงานที่มีสาขาอยู่สามแห่งในเมืองใหญ่ ๆ ของประเทศญี่ปุ่น แกจึงมีความระลึกถึงผู้ที่ให้สติแกและได้มอบเงินให้อีกหนึ่งพันบาท จึงได้มาสืบหาเจ้าของร้านผู้ใจดีนี้ แต่เหตุการณ์เมื่อครั้งยี่สิบกว่าปีก่อนนั้นกับสมัยปัจจุบันนี้ บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถจะจำได้ ถนนบางสายเปลี่ยนแปลงจนผิดหูผิดตา ไม่มีอะไรที่เป็นของเก่าพอจะจำได้ ร้านหรือโรงงานตั้งที่ไหน หรืออาจเลิกกิจการไปนานแล้ว แต่แกก็ได้พยายามเที่ยวตามหามาหลายวัน

เหมือนงมเข็มในมหาสมุทร เพราะไม่รู้ทั้งชื่อผู้มีพระคุณและชื่อของร้านและโรงงาน และตำบล ถนนที่อยู่ก็จำไม่ได้ ฉะนั้นจึงหมดหวังที่จะค้นหาผู้ที่เคยมีพระคุณของแกต่อไป แกจึงต้องเดินทางกลับประเทศญี่ปุ่นด้วยความสิ้นหวังและโศกเศร้าเสียใจ ถ้าหากท่านผู้ใดที่เคยชี้แจงให้คติที่แกกำลังเห็นผิดเป็นชอบ กำลังตัดสินใจในทางที่ผิด ให้คำตักเตือนให้ได้สติ ปฏิบัติตามจนได้กลับมามีชีวิตใหม่ มีกิจการเจริญรุ่งเรืองตลอดมา แกจึงอยากพบอย่างผู้สำนึกในบุญคุณอันยิ่งใหญ่ หากท่านผู้ใดเป็นผู้ที่เคยรู้จักกับผู้ที่เคยชี้แจงตักเตือนและให้เงินแก่ชาวญี่ปุ่นคนนี้แล้ว ก็ขอได้กรุณาพบกับ คุณประยงค์ ดาวมณี ซึ่งเป็นผู้แทนตัวแกอยู่ในกรุงเทพ ฯ ถ้าหากได้พบกับท่านผู้เคยมีพระคุณต่อชาวญี่ปุ่นผู้นี้แล้ว แกก็คงจะดีใจมากและเดินทางกลับมาประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งเพื่อขอพบ

การที่ข้าพเจ้าได้นำเรื่องนี้มาเล่าในที่นี้ก็เพราะเห็นน้ำใจท่านทั้งสองว่า ทั้งผู้ให้และผู้รับทั้งคู่นี้ล้วนแต่เป็นผู้มีคุณธรรมสูง และผู้รับก็มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ จึงเป็นเรื่องน่านำมาคิด เมื่อข้าพเจ้าพูดถึงเรื่องของชาวญี่ปุ่นซึ่งอุตส่าห์เข้ามาเมืองไทยเพื่อค้นหาผู้มีพระคุณได้ช่วยเหลือตนเมื่อครั้งสงครามโลกแล้ว ก็อดนึกถึงตัวเองไม่ได้ว่าเคยประสบพบเห็นผู้มีคุณธรรมสูงมาแล้ว

เมืองไทยเรายังมีผู้ทรงคุณธรรมสูงอยู่ไม่น้อย หากว่าเราจะวัดดูด้วยสายตามองดูตามถนนค้นหาคนดีคนชั่ว ก็คงจะไม่สามารถจะแยกได้ว่าผู้นั้นคุณธรรมสูง ผู้นี้คุณธรรมต่ำ คนนั้นเป็นผู้ร้าย คนนั้นเป็นผู้ดี ถ้าเขาไม่แสดงกิริยาให้เห็น ย่อมจะผิดพลาดไปมาก ความประพฤติต่างหากที่จะเป็นเครื่องพิสูจน์วัดระดับคนดีมีศีลธรรม หรือคนชั่วใจบาปหยาบช้า

ซึ่งเกิดขึ้นจากจิตใจนิสัยการปฏิบัติ ฉะนั้นจะว่าให้ถูก คนดีมีศีลธรรมเกิดขึ้นได้แก่มนุษย์ทุกชั้น นับแต่ชั้นสูงสุดจนถึงชั้นต่ำสุด ไม่จำกัดว่าคนยากจนหรือมั่งมีผู้ดีหรือไพร่เกิดขึ้นจากทางจิตใจและความประพฤติ ข้าพเจ้านับว่าเป็นคนมีโชคดี ได้พบผู้มีศีลมีสัตย์ มีจิตใจเที่ยงตรง รักความเป็นธรรม มีอุดมคติสูงน่าเคารพเทิดทูนบูชาเป็นปูชนียบุคคล เมื่อนึกขึ้นมาแล้วทำให้ข้าพเจ้าตื้นตันใจไม่รู้ลืม

เหตุเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าได้ไปติดต่อขอซื้อที่ดินแปลงหนึ่งอยู่แถวถนนเพชรบุรี ท่านเจ้าของที่ดินแปลงนี้เป็นข้าราชการมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยา มีโอกาสพบปะสนทนากับท่านเจ้าคุณ ก็รู้สึกว่าท่านเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกลักษณะเป็นที่น่าเคารพนับถือผู้หนึ่ง ข้าพเจ้าเกิดความเลื่อมใสในตัวท่านขึ้นมาทันที คล้ายชาตาจะต้องกัน ท่านเจ้าคุณก็นึกเอ็นดูข้าพเจ้าอย่างผู้ใหญ่เอ็นดูเด็ก เมื่อได้ถามถึงราคาที่ดินแปลงที่ท่านจะขาย ท่านก็คิดอยู่ครู่หนึ่งจึงบอกราคาให้ข้าพเจ้าทราบ แล้วก็พูดว่า เดิมตั้งใจว่าจะขายราคาสูงกว่านี้ เมื่อคุณจะเอาก็คิดราคาเท่านี้แหละ เมื่อข้าพเจ้าทราบราคาที่ท่านจะขายให้ แม้ในที่ดินแปลงนั้นจะว่างเปล่าไม่มีสิ่งก่อสร้างรกร้างเป็นป่ากระถินก็ดี แต่ราคาก็ยังถูก ข้าพเจ้ามีความพอใจและขอบพระคุณท่าน ตกลงทันที และขอให้ท่านเจ้าคุณรับเงินมัดจำไว้ตามธรรมเนียม เมื่อได้โอนเรียบร้อยแล้ว ก็จะจ่ายให้ท่านหมดภายหลัง แต่ท่านเจ้าคุณกลับบอกว่า

"ไม่ต้องมัดจงมัดจำอะไรหรอกน่า เอาไว้เมื่อโอนกันเรียบร้อยค่อยให้เงินดีกว่า เพราะผมก็ตกลงขายให้คุณแน่นอนเด็ดขาดไปแล้ว"

รู้สึกว่าเราจะตกลงซื้อขายกันง่าย ๆ เพียงคำพูดไม่กี่คำ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนโชคดีได้ที่ดินแปลงนี้ เพราะอยู่ไม่ไกลจากถนนใหญ่ เป็นที่อยู่สงบเงียบ ห่างจากเสียงรบกวนใกล้ตลาดที่ชุมนุมชน มีรถเมล์ผ่านไปมาไม่ขาดระยะ อยู่ในย่านที่กำลังจะเจริญต่อไป และเป็นที่สะดวกกับบุตร ๆ ไปโรงเรียนทั้งหญิงชายหลายคนที่กำลังอยู่ในวัยเล่าเรียนศึกษา ได้รับความสะดวกทุกอย่าง เพราะเป็นย่านกลาง

การที่ข้าพเจ้าได้ตกลงซื้อที่ดินแปลงนี้ได้ทราบถึงบุคคลอื่น มีความอยากได้เพราะเห็นราคาต่ำ ทั้งทราบว่าการตกลงซื้อขายครั้งนี้ไม่มีการมัดจำ จึงคิดว่าการซื้อขายยังไม่สมบูรณ์ มีคนคิดว่าท่านเจ้าคุณคงจะขายให้ เมื่อได้เสนอราคาให้ดีกว่าสูงกว่า ข้าพเจ้าไม่ตำหนิเพราะคนเราจิตใจความรู้สึกไม่เหมือนกัน ส่วนมากถือว่าใครดีใครได้เมื่อไปหาท่านเจ้าคุณแล้วก็ขอเสนอซื้อที่ดินแปลงนี้ ด้วยราคาที่สูงกว่าที่ท่านเจ้าคุณขายให้ข้าพเจ้า แต่ท่านเจ้าคุณสมกับเป็นผู้ใหญ่สูงด้วยศีลธรรมมีใจเที่ยงตรงหนักแน่นไม่เอียงเอน น่าเคารพนับถือ ท่านได้บอกว่าที่ดินแปลงนี้ท่านได้ขายไปเด็ดขาดแล้ว แต่ผู้เสนอราคาแย้งว่า ท่านยังไม่ได้รับเงินวางมัดจำจะเรียกว่าซื้อขายเด็ดขาดได้อย่างไร และได้พยายามอ้อนวอนให้ท่านขายที่รายนี้ให้แก่ตน แต่ท่านเจ้าคุณได้บอกว่า ท่านทำอะไรไม่ได้ การวางมัดจำหรือไม่วางท่านไม่ถือเป็นสำคัญ ท่านถือคำพูดของท่านสำคัญกว่า จะให้ท่านพูดกลับไปกลับมาเหมือนคนอื่น ท่านทำไม่ได้ ท่านเป็นผู้ใหญ่มีอายุแล้ว เงินทองไม่สำคัญ เมื่อพูดคำไหนก็ต้องเป็นคำนั้น

แต่ก็มีผู้สนใจในที่ดินแปลงนี้หลายคน เห็นจะเป็นเพราะราคาถูกจูงใจคนเห็นแก่ตัว บางรายก็เสนอสูงขึ้นไปอีก พร้อมกับหาผู้ที่รู้จักคุ้นเคย

กับท่านเจ้าคุณมาช่วยพูดด้วย แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำลายสัจจะของท่านเจ้าคุณได้ เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบข่าวเช่นนี้ก็มีความร้อนใจ จึงรีบไปหาท่านเรียนให้ท่านทราบว่า ข้าพเจ้าขอยกเลิกราคาที่ท่านตกลงกับข้าพเจ้าครั้งแรก และขอเปลี่ยนให้ราคาตามที่ผู้เสนอให้แก่ท่านครั้งหลังสุด และขอมอบเงินตามราคาจำนวนทั้งหมดให้แก่ท่านทันที ส่วนโอนกรรมสิทธิ์นั้นช้าหรือเร็วก็ไม่สนใจ เพราะตามที่ท่านไม่ยอมตกลงกับผู้อื่นนั้นก็นับว่ามีพระคุณต่อข้าพเจ้ามากแล้ว แต่แล้วข้าพเจ้าก็ได้รับคำตอบจากท่านเจ้าคุณด้วยกิริยาขึงขังแกมเอ็นดูข้าพเจ้าว่า

"ผมจะยอมให้คุณทำเช่นนี้ไม่ได้ ผมตกลงเท่าไรก็เท่านั้น ผมไม่รับเกินกว่านั้น ผมแก่แล้วเงินทองไม่สำคัญ ผมพูดคำไหนก็ต้องเป็นคำนั้น ผมดีใจที่คุณได้ที่ดินแปลงนี้ไป"

ข้าพเจ้าได้ฟังท่านเจ้าคุณพูดแล้วน้ำตาแทบจะไหลออกมา เหมือนอะไรจุกอยู่ที่ลำคอเพราะตื้นตันใจ นึกว่าอันตัวเรานี้เป็นผู้มีโชคดีที่มาพบท่านผู้มีศีลธรรมจิตเที่ยงตรง นึกว่าชาติก่อนเคยสร้างบุญกุศล จึงชักนำมาให้ประสบพบคนดีเช่นนี้ ในชีวิตน้อยคนนักที่จะประสบการณ์เช่นข้าพเจ้า และคนอย่างท่านเจ้าคุณก็คงหาไม่ได้ง่ายในยุคนี้ ถ้าหากมนุษย์ในโลกนี้มีจิตใจอย่างท่านเจ้าคุณ ชีวิตของชาวโลกก็จะอยู่กันอย่างเห็นอกเห็นใจไม่เบียดเบียน ไม่เห็นแก่ตัว ศีลธรรมย่อมจะนำความสงบสันติมาสู่ประชาชนทั่วไป

ต่อมาทางราชการได้ออกกฎกระทรวงในเวลาสงครามว่า ผู้ใดจะซื้อขายหรือโอนที่ดินจะต้องได้รับอนุญาตเห็นชอบจากกระทรวงมหาดไทยเสียก่อนจึงจะโอนได้ ข้าพเจ้าได้ยื่นหนังสือไปทางกระทรวงมหาดไทยและรอเวลาแรมปีแล้วก็ยังไม่ได้รับอนุญาต เห็นจะล่าช้าเพราะเป็นเวลา

สงคราม ท่านเจ้าคุณก็ไม่ยอมรับเงิน แม้ข้าพเจ้าจะขอร้องให้ท่านรับ ท่านกลับบอกว่า โอนได้เมื่อไรก็เมื่อนั้น ท่านคอยได้ ข้าพเจ้าก็พูดไม่ออกสุดที่จะเกรงใจ ตามปกติไม่ชอบจะรบกวนใครแม้จะมีความ ใกล้ชิดชอบพอสนิทสนมก็ดี แต่การขออนุญาตครั้งนั้นด้วยความยากลำบาก นานเกินไป ทั้งเกรงใจท่านเจ้าคุณที่สุด จึงจำเป็นต้องไปติดต่อสอบถามเรื่องราวกับท่านขุนสมาหารหิตคดี ซึ่งในเวลานั้นได้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งข้าพเจ้าคุ้นเคยรู้จักท่านมาก่อนว่า เป็นคนรักความเป็นธรรม เป็นคนเที่ยงตรงไม่โอนเอน และเล่าเรื่องให้ท่านฟัง เมื่อท่านทราบเรื่องก็ให้คุณออมช่วยจัดการโอนเป็นที่เรียบร้อยในวันต่อมา นับว่าเป็นพระคุณยิ่งผู้หนึ่ง และท่านผู้อ่านก็คงอยากทราบว่าท่านเจ้าคุณที่ข้าพเจ้ายกย่องคุณงามความดีว่าผู้ใด ข้าพเจ้าเคยขออนุญาตบุตรชายท่านไว้แล้วว่า จะเขียนเรื่องของท่านเจ้าคุณเท่าที่ได้บันทึกไว้แต่ยังไม่มีโอกาสได้เขียน จึงขอเรียนให้ทราบว่า ท่านเจ้าคุณผู้นั้นคือ พระยาทวีวัชรากร ท่านเป็นผู้ซาบซึ้งถึงศีลธรรมถือสัจจะ มีคุณค่าสูงเหนือกว่าทรัพย์สินเงินทองสมบัติใด ๆ ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงท่านตลอดไปไม่มีวันลืม

อีกครั้งหนึ่งเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ครั้งแรกที่เครื่องบินทิ้งระเบิดในพระนคร ข้าพเจ้าเห็นความไม่ปลอดภัย จึงได้ขับรถพร้อมกับเด็กอีกหลายคนเตรียมหาทางที่จะอพยพหลบภัยจากเครื่องบินเข้าโจมตี วันนั้นข้าพเจ้าไปจอดรถซื้อของที่ปากน้ำเมืองสมุทรปราการ แต่แล้วเมื่อกลับมาถึงที่พักก็ปรากฏว่ากระเป๋าเสื่อมีของเด็ก ๆ ใส่ไว้ในรถได้ตกที่ไหนก็นึกไม่ออก ในกระเป๋านั้นมีสายสร้อยและต่างหู แหวนเครื่องรูปพรรณอื่น ๆ อีกหลายอย่างพร้อมทั้งเงินสดอีกจำนวนหนึ่ง ถ้าจะพูดถึงเวลานั้นก็นับว่ามีค่า

พอสมควร จะไปแจ้งความก็คงไม่เกิดผลอะไร เพราะไม่ทราบว่าตกหายที่ใด และมองไม่เห็นว่าจะได้คืน จึงพูดปลอบใจเด็กว่า

"ของนอกกายอย่าไปเสียดายอะไรเลย ถ้าไม่ตายก็หาได้ใหม่ ถ้าหายไปไม่ได้คืนมาก็ไม่ใช่ของเรา ของเราก็ต้องอยู่กับเราคงไม่หาย ให้เรามองดูคนอื่นที่เขาถูกระเบิดบ้านช่องไฟไหม้ไม่มีที่จะอยู่ ญาติพี่น้องแตกแยกกระจัดกระจายไปคนละทาง ที่พ่อแม่ถูกระเบิดตายก็มีไม่น้อย เขาเหล่านั้นน่าสงสารมากกว่าที่ได้รับเคราะห์กรรมอย่างแสนสาหัสจากภัยสงคราม เราเพียงแต่ของหายเล็กน้อย แค่นี้ก็ควรสบายใจแล้ว"

เด็กก็เชื่อฟังไม่เสียดาย เหตุการณ์ได้ผ่านไปเกือบขวบปี

วันหนึ่งข้าพเจ้าขับรถไปที่ปากน้ำ และไปที่ร้านที่เคยซื้อของมาก่อน ข้าพเจ้าเห็นสุภาพสตรีสูงอายุแสดงความดีใจเข้าไปข้างใน สักครู่ก็หยิบกระเป๋าเสื่อที่ตกหายมามอบให้ข้าพเจ้า แล้วพูดว่า

"อิฉันคอยคุณมานานแล้วก็ไม่เห็นมา วันนี้มาก็ดีแล้ว อิฉันขอมอบกระเป๋านี้คืนให้คุณไป อิฉันเก็บไว้นานแล้ว"

ข้าพเจ้าตกตะลึงตื่นตันใจ เพราะไม่เคยนึกฝันว่ากระเป๋าใบนี้จะกลับคืนมาอีก การที่ข้าพเจ้าตกตะลึงตื่นตันใจ มิใช่ว่าจะดีใจที่ได้กระเป๋าคืนมา เพราะเรื่องกระเป๋าหายลืมไปนานแล้ว สิ่งที่มีค่าสูงกว่านั้นคือได้พบผู้ที่มีคุณธรรมสูง เป็นสิ่งที่ประทับใจอย่างซาบซึ้ง ข้าพเจ้าเป็นคนโชคดีจึงได้พบแต่คนดีมีศีลธรรมตลอดมา ข้าพเจ้ายกมือแสดงความเคารพคุณความดีของท่าน และขอบพระคุณท่านด้วยความนับถือบูชาน้ำใจอันสูงของท่านอย่างจริงใจ ท่านได้เล่าให้ฟังว่า

"เมื่อครั้งหลังที่คุณขับรถมานี่หลายเดือนแล้ว เวลาขับรถออกไป รู้สึกว่าประตูหลังรถปิดยังไม่สนิทไม่แน่น แล้วก็เห็นเปิดแย้มออกมาแล้วก็ปิดกระแทกให้แรงเพื่อประตูรถจะปิดสนิท เวลาเปิดแย้มประตูกระเป๋าเสื่อคงจะอยู่ติดประตูจึงตกลงกลางถนน อิฉันมองเห็นจะเรียกก็ไม่ทันได้ยิน เพราะรถวิ่งออกไปไกลแล้ว แล้วมีหญิงจีนคนหนึ่งกำลังจะเก็บ อิฉันจึงออกไปบอกว่า ลื้อจะเก็บเอาไปไม่ได้ของ ๆ คนรู้จักกัน จะต้องเก็บเอาไว้ให้เจ้าของเขาคงจะกลับมารับคืนภายหลัง หญิงจีนจึงยื่นส่งกระเป๋าเสื่อให้อิฉัน อิฉันจึงเก็บไว้คอยคุณมาเพื่อจะได้เอาคืนไป" ข้าพเจ้าไม่รู้จะบอกขอบคุณได้อย่างไรให้สมกับความรู้สึกจากจริงใจ

หลังจากได้รับกระเป๋าเสื่อใบนั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็มอบให้เด็กไป เมื่อเด็กได้เปิดดูปรากฏว่าของทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในสภาพเดิมอย่างเรียบร้อย มิได้เคลื่อนไหว อยู่ครบตามจำนวน ข้าพเจ้าขอเทิดทูนความดีของท่านสุภาพสตรีผู้สูงอายุนี้ด้วยความเคารพ มิอาจลืมได้ ท่านผู้อ่านคงอยากทราบว่า ท่านผู้นี้อยู่ที่ไหน ข้าพเจ้าต้องขออภัยที่ไม่ได้ขออนุญาตท่านจะเขียนเรื่องนี้ จึงขอบอกแต่เพียงว่า ท่านสุภาพสตรีใจดีผู้นี้อยู่ที่ร้าน "พัฒน-พานิชย์" หน้าตลาดปากน้ำ สมุทรปราการ

เมื่อพูดถึงคนดีแล้ว ข้าพเจ้าก็อยากจะพูดถึงเรื่องสมัยเก่า ๆ ไว้ในที่นี้ด้วย แม้ว่าเรื่องนี้จะเกิดขึ้นนมนานมาแล้ว แต่ก็เป็นเรื่องที่น่าคิดว่าคงจะมีบางอย่างทำให้ท่านได้นำไปพิจารณาว่าเหตุการณ์ที่ร้ายก็จะกลายเป็นดี หากท่านเป็นคนรักความจริง เมื่อผิดแล้วก็รับผิด เรื่องร้ายก็จะคลี่คลายไปทางดี หากท่านเป็นคนอารมณ์ร้ายหยาบคายพูดเข้าข้างตัวเอง ไม่สนใจตัวจะผิดหรือถูก หากพบกับคนอารมณ์ร้ายเช่นเดียวกัน แม้จะเป็นเรื่อง

เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะกลายเป็นเรื่องร้ายใหญ่โตขึ้นได้ ดังเรื่องเกิดขึ้นกับตัวข้าพเจ้าเอง

วันหนึ่งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ ข้าพเจ้าขับรถไปรับเพื่อนคนหนึ่งอยู่ที่ข้างวัดแขกถนนสีลม เพื่อนผู้นั้นคือ **นายแก้ว วงศ์เคลือวัลย์** แล้วเราก็มุ่งตรงไปทางศาลาแดง บ่ายวันนั้นไม่มีแดด ฝนกำลังโปรยลงมาเป็นฝอย อากาศคลึ้ม ๆ ทำท่าว่าฝนจะตกหนักในไม่ช้า เมื่อขึ้นสะพานแล้วเลี้ยวซ้ายผ่านถนนหน้าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พอสุดเขตก็เลี้ยวขวาตัดเข้าถนนหน้าทางเข้าสนามม้า เวลานั้นถนนสายนี้ยังมีกอไผ่สองข้างตลอดทาง ทางซ้ายเป็นคลองเป็นซอยขนานกันกับถนน มีบ้านเรือนชาวบ้านปลูกอยู่ริมคลองฝั่งซ้ายตลอดไป เมื่อรถแล่นมาสุดถนนตัดผ่านไปทางสามแยก ข้าพเจ้าก็เลี้ยวซ้ายขึ้นสะพาน เพื่อจะขับตรงไปทางสี่แยกสระปทุมเพื่อไปยศเส ด้วยความประมาทคิดว่าคงไม่มีรถสวนทาง เพราะเวลานั้นในพระนครมีรถยนต์จำนวนพันเท่านั้น เมื่อหักพวงมาลัยเลี้ยวขึ้นสะพานเพื่อจะตรงไปสี่แยกสระปทุม รถก็เอียงกินไปทางขวา บังเอิญพอดีเห็นรถยนต์ตอนเดียวขับมาจากสี่แยกสระปทุมด้วยความเร็วสูง เมื่อมาเห็นระยะใกล้ต่างก็ตกใจหักพวงมาลัยเบนรถหลบหนีการปะทะ ปล่อยคันเร่งน้ำมันหันมาเหยียบห้ามล้อสุดแรง ที่สุดก็ปะทะชนกันจนได้ เคราะห์ดีที่ได้เหยียบห้ามล้อรถกำลังจะหยุดอยู่แล้ว จึงปะทะกันไม่สู้จะรุนแรงนัก รถของข้าพเจ้าก่อนหยุดก็ชนกลางคันของรถตอนเดียวคันนั้น ระหว่างบังโกลนกับประตู และบันไดขึ้นลงทางขวาบุบยุบเป็นรอยลึกลงไป ส่วนรถของข้าพเจ้าไม่เป็นอะไร แม้รถสมัยนั้นจะไม่มีกันชน แต่ก็งวงรับแหนบยื่นออกมาสองข้าง ข้าพเจ้าถอยรถเข้าจอดข้างทางแล้วก็รีบลงไปดูความเสีย

หายของรถคันถูกชน เพราะรู้ตัวว่าเป็นฝ่ายผิดเต็มประตูไม่มีข้อสงสัย ก็เห็นท่านเจ้าของรถลงมายืนมองดูรอยที่ถูกชน และเอามือลูบคลำตอนที่บุบลึกลงไปอย่างรู้สึกเสียดาย ข้าพเจ้าเห็นรถตอนเดียวคันนั้นยังใหม่มาก คงเพิ่งจะออกจากห้างไม่นานนัก เมื่อข้าพเจ้ามายืนอยู่ข้าง ๆ ท่านผู้นั้นก็รู้สึกว่าท่านผู้นั้นหน้าแดงและบึ้งตึงขึ้นมาทันที ไม่ยอมหันมามอง และไม่ยอมพูดจาว่ากระไร คงจะชังน้ำหน้าข้าพเจ้าที่ขับรถผิดทาง คงกำลังโกรธจัด ข้าพเจ้าจึงพูดขึ้นก่อนว่า

"ผมขอรับว่า ผมขับรถผิดทางกินขวาเกินไป ตอนเลี้ยวขึ้นสะพานด้วยความประมาทคิดว่าไม่มีรถสวนมา ฉะนั้น ผมขอรับผิด การเสียหายรถของคุณเป็นหน้าที่ของผมผู้ผิดจะต้องชดใช้ โปรดเรียกค่าเสียหายจากผมเถิดครับ หรือจะให้ผมนำไปอู่ซ่อมให้ ผมก็ยินดี"

เมื่อข้าพเจ้าพูดจบ เจ้าของรถผู้นั้นก็ชายหางตามามองดูข้าพเจ้าแวบหนึ่ง ใบหน้าค่อยคลายบึ้งตึงลงเป็นปรกติ เวลานั้นฝนก็เริ่มลงเม็ดหนาขึ้น ท่านเจ้าของรถผู้นั้นก็หันมาพูดเสียงเรียบ ๆ เป็นปรกติว่า

"ผมไม่นึกว่าจะได้ยินคุณพูดขอรับผิดเช่นนี้ คิดว่าคุณคงจะพูดแก้ตัวว่าไม่ผิด ไม่นึกว่าคุณจะเป็นลูกผู้ชายกล้ารับผิดพูดความจริง ผมชอบคนอย่างคุณ ผมเองก็ผิดเหมือนกันที่ขับรถเร็วเกินไปเพราะกลัวฝนจะตกมาก ฉะนั้นเราก็ต่างคนต่างผิด ผมจึงคิดว่าไม่ควรจะเรียกค่าเสียหายจากคุณ เท่าที่คุณยอมรับผิดกล้าพูดความจริงเช่นนี้ผมก็พอใจแล้ว รถของผมเสียหายไม่มากนัก ผมซ่อมเอง รีบขึ้นรถเถิดฝนกำลังจะตกหนาเม็ด ประเดี๋ยวเปียกฝนจะไม่สบาย ผมไปละ" พูดแล้วท่านผู้นั้นก็รีบขึ้นรถขับตรงไปทางถนนเพลินจิต โดยไม่ยอมฟังคำพูดของข้าพเจ้าต่อไป ข้าพเจ้างงเมื่อเห็นเหตุ

การณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้น ยังรู้สึกเสียดายจนถึงทุกวันนี้ที่ไม่ได้ถามนามของท่านผู้นั้นและไม่ได้จำเบอร์รถไว้ เห็นจะเป็นเพราะเหตุที่ฝนกำลังจะตกหนาเม็ดขึ้น และไม่นึกว่าเหตุการณ์จะลงเอยอย่างง่ายเช่นนี้ ทำให้ข้าพเจ้าตะลึงงงที่มาพบคนดี จนบัดนี้ข้าพเจ้าก็ยังไม่ทราบชื่อของท่านผู้นั้น

ข้าพเจ้ามานึกดูในเวลานั้นข้าพเจ้ามีอายุยี่สิบกว่า ท่านผู้นั้นก็ราว ๆ สี่สิบ ข้าพเจ้ายังเด็กกว่าท่านมาก เห็นจะเป็นเพราะท่านเกิดนึกเอ็นดูขึ้นมาที่ได้เห็นข้าพเจ้าเป็นเด็กรักความจริงและกล้ารับผิด ท่านผู้นั้นก็คงเป็นคนรักความจริงเหมือนกัน จึงทำให้เหตุร้ายกลายเป็นดี ข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องนี้ก็คงจะสงเคราะห์เข้ากับเรื่องพบคนดี จึงได้นำมาเล่าสู่กันฟัง นี่ก็อยู่ในศีลธรรมซึ่งมีอานุภาพคุ้มครองผู้ปฏิบัติธรรมได้เกิดขึ้นมาแล้ว

อีกเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อข้าพเจ้าได้ประกอบการค้าส่วนตัวได้ประมาณปีเศษ วันหนึ่งมีผู้แทนการค้ามาจากต่างประเทศ เที่ยวดูตลาดการค้าทั่วไป และข้าพเจ้าก็ไม่เคยรู้จักท่านผู้นี้มาก่อน แต่บังเอิญเราได้พบกันและเกิดชอบนิสัยใจคอ เพราะชอบท่าทางนิสัยเป็นสุภาพบุรุษเต็มตัวของท่านผู้นั้น ข้าพเจ้าจึงได้จัดรับรองพาไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ หลายแห่งในพระนคร ครั้นบ่าย ๆ ข้าพเจ้าก็ส่งท่านกลับไปที่โรงแรมเพื่อจะมีเวลาพักผ่อนหลังจากได้ตระเวนกันแต่เช้าจนบ่ายแล้ว

รุ่งขึ้นข้าพเจ้าได้ไปหาท่านผู้นี้ที่โรงแรม เมื่อสนทนากันได้ครู่หนึ่งท่านก็กระซิบบอกว่า เมื่อเย็นวานนี้หลังจากกลับจากการเที่ยวกับข้าพเจ้าแล้ว กลับถึงโรงแรมก็ได้พบกับชายผู้หนึ่งแนะนำตัวเองว่า เป็นผู้นำเที่ยวและมานั่งคอยอยู่นานแล้ว ตั้งใจว่าจะพาเที่ยว ท่านผู้นั้นบอกว่าได้ไปเที่ยวเพิ่งจะกลับมาพักผ่อน แต่ชายผู้นั้นบอกว่า ยังมีที่จะพาไปเที่ยวอีกมากมาย

หลายแห่ง ชายผู้นั้นได้อ้อนวอนขอให้ท่านออกไปเที่ยวอีก เนื่องจากมีจิตใจเป็นสุภาพบุรุษทั้งเกรงใจที่เขาต้องเสียเวลามานั่งคอย จึงตกลงใจให้ชายผู้นั้นนำไปอาบน้ำที่คลับแห่งหนึ่ง ทุกสิ่งเรียบร้อย เมื่อกำลังจะผลัดผ้าลงไปอาบน้ำ ชายผู้นำเที่ยวได้บอกว่าที่นี่ถ้าเผลอก็มีของหายบ่อย ๆ ฉะนั้นหากมีของมีค่าก็ให้ฝากเขาไว้ ท่านผู้นั้นก็พาซื่อจึงมอบกระเป๋าเงินให้ผู้นำเที่ยวรักษาไว้ แล้วตนเองก็ลงไปอาบน้ำดำผุดดำว่ายในสระอย่างสบายใจ เมื่อถึงเวลาขึ้นจากน้ำผลัดเสื้อผ้าเรียบร้อยแล้ว ชายผู้อ้างตัวเป็นผู้นำเที่ยวก็คืนกระเป๋าให้ ด้วยความเป็นสุภาพบุรุษจึงมิได้เปิดกระเป๋าออกดูต่อหน้าชายผู้นั้น เมื่อกลับมาถึงโรงแรมอยู่ภายในห้องพักแล้วเปิดออกดูจึงรู้ว่าของมีค่าในกระเป๋านั้นมีธนบัตรอเมริกาและธนบัตรไทย พร้อมทั้งบัตรโดยสารเครื่องบินได้หายไปหมด คงเหลือแต่หนังสือเดินทาง ท่านเล่าให้ฟังอย่างหน้าเศร้า ๆ ด้วยท่าทางเป็นสุภาพบุรุษมิได้เอะอะประการใด ข้าพเจ้าทราบเรื่องรู้สึกเศร้าใจอย่างบอกไม่ถูก นึกสงสารขึ้นมาทันที จึงได้แนะนำว่าควรจะนำความเรื่องนี้ไปแจ้งให้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ เพื่อจะได้สืบจับคนใจร้าย บางทีจะได้เงินคืนมาบ้าง แต่ท่านผู้นั้นบอกว่าไม่อยากให้เรื่องอื้อฉาวและเสียเวลาผู้อื่น พลอยทำให้ได้รับความยุ่งยาก ขอให้ปล่อยเลยตามเลย ทำให้ข้าพเจ้ามานึกถึงตัวเอง หากไปต่างประเทศเกิดเงินทองเป็นของสำคัญหายหมดตัวเช่นนี้ เราจะทำอย่างไรดี นึกถึงอกเขาอกเราเกิดความเห็นอกเห็นใจขึ้นมา ข้าพเจ้าจึงพูดกับท่านผู้นั้นว่า

"ขอให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสช่วยเหลือท่าน เพื่อให้ท่านได้เดินทางต่อไป หากท่านจะต้องการเงิน ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะช่วยท่าน เมื่อท่าน

กลับไปถึงอเมริกาแล้วจึงค่อยส่งมาให้ข้าพเจ้าภายหลัง ท่านต้องการเท่าใดเพื่อใช้จ่ายโปรดบอก อย่างเกรงใจ"

ทันใดนั้นสายตาท่านผู้นั้นเป็นประกายด้วยความยินดี ตรงเข้าสวมกอดข้าพเจ้าด้วยความปีติ ซึ่งเวลานั้นข้าพเจ้ากำลังคิดเลขในใจแลกเปลี่ยนเงินไทยเป็นเหรียญอเมริกัน ในอัตราแลกเปลี่ยน ๑ เหรียญอเมริกันเท่ากับเงินไทย ๒.๒๕ บาท ถ้าจะเป็นสักพันสองพันเหรียญข้าพเจ้าก็พอจะมีให้ เมื่อดูนิสัยใจคอก็เป็นสุภาพบุรุษเต็มตัวเช่นนี้เป็นคนไว้ใจได้ เพราะเป็นคนรักเกียรติ รักชื่อเสียงและเป็นคนซื่อตรง ท่านกอดข้าพเจ้า แล้วปากก็บอกขอบอกขอบใจที่ข้าพเจ้าได้เห็นอกเห็นใจในยามยากลำบากเช่นนี้ ทำให้รู้สึกอบอุ่นใจและภูมิใจที่ได้มีคนคอยช่วยเหลือ แต่ยังไม่เดือดร้อนมากจนต้องรบกวนข้าพเจ้า ถึงเช่นนี้ก็ไม่รู้จะขอบใจอย่างไรให้เท่าในความรู้สึกของท่าน แต่บัดนี้ก็ได้โทรเลขไปทางอเมริกาให้รีบส่งเงินมาด่วนแล้ว คิดว่าอย่างช้าอีกสองวันทางอเมริกาก็คงจะส่งเงินมาถึงเรียบร้อย แต่ถึงอย่างไรก็ไม่ลืมผู้มีน้ำใจอันดีงาม ข้าพเจ้าบอกว่า

"ระหว่างอยู่ในกรุงเทพ ฯ เงินยังส่งมาไม่ถึงคงลำบาก" ท่านบอกด้วยหน้าตายิ้มแย้มว่า "ถ้าเราต้องการสิ่งใดทางโรงแรมเขาจัดหามาให้ทุกอย่างยังไม่จำเป็นจะรบกวน เมื่อทางอเมริกาส่งเงินมา เราก็จ่ายให้ทางโรงแรมเป็นที่เรียบร้อย แล้วก็ออกเดินทางไปฮ่องกงและญี่ปุ่นต่อไป"

ตกลงข้าพเจ้าไม่ได้ช่วยเหลือท่านผู้นั้นเลย ต่อมาทางอเมริกาได้ส่งเงินมาให้แล้วท่านก็ออกเดินทางจากประเทศไทย หลังจากท่านผู้นั้นเดินทางกลับไปถึงอเมริกาแล้ว ก็ได้ส่งจดหมายยกย่องชมเชยมายังข้าพเจ้ามากมาย ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกละอายใจที่ไม่ได้ช่วยเหลืออะไร แต่กลับถูก

ยกย่องมากเกินไป ต่อมาเราต่างก็มีจดหมายถามข่าวทุกข์สุขอยู่เสมอ ภายหลังท่านผู้นี้ได้เป็นผู้อำนวยการบริษัทและมีจดหมายบอกว่า ถ้าข้าพเจ้ามีความประสงค์ต้องการอะไรที่อยู่ในความสามารถของท่านแล้ว ก็ยินดีจะช่วยข้าพเจ้าด้วยความเต็มใจทุกอย่าง แต่ข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นคนฉวยโอกาสและทั้งไม่ได้ทำบุญคุณอะไรมากมายจริงจัง จึงเพียงตอบขอบใจที่กรุณาจะช่วยเหลือเท่านั้น ไม่ขอรบกวนใด ๆ ทั้งสิ้น ต่อมาได้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น การติดต่อข่าวคราวของเราก็สิ้นสุดลง ครั้นเมื่อสงครามสงบลงใหม่ ๆ มีเพื่อนผู้หนึ่งเดินทางไปอเมริกา ข้าพเจ้าถือโอกาสฝากจดหมายไปเยี่ยมถามข่าวคราวทุกข์สุขในระยะสงครามที่ได้ขาดการติดต่อ ครั้นเมื่อเพื่อนผู้นั้นกลับจากอเมริกาถึงกรุงเทพ ฯ ก็ได้มาแสดงความขอบใจที่ได้จดหมายของข้าพเจ้าส่งไปให้เพื่อนฉบับนั้น ช่วยทำให้เพื่อนผู้นั้นพ้นจากความทุกข์ยากลำบากทรมาน เพราะเมื่อสงครามสงบใหม่ ๆ ชาวเอเชียหลั่งไหลเข้าสู่อเมริกามากมาย โรงแรมไม่พอที่จะให้พัก ส่วนมากต้องอาศัยข้างถนนและสถานีรถไฟ และในอุโมงค์เป็นที่นอนพักแรมคืน และนอนกันเกลื่อนกลาดมากมาย แม้มีเงินก็ไม่มีที่พัก อากาศกลางคืนเยือกเย็นเข้ากระดูกต้องทนทุกข์ทรมานแสนสาหัส แต่จดหมายของข้าพเจ้าฉบับนั้นทำให้เพื่อนผู้นั้นได้ที่พักอบอุ่นและได้รับการต้อนรับจากท่านผู้นั้นเป็นอันดี ต่อมาเพื่อนอื่น ๆ ข้าพเจ้าก็ได้แนะนำไป ก็ได้รับการต้อนรับอย่างดีจากท่านผู้นี้มีการเชิญเลี้ยงอาหารค่ำ เมื่อคราวบุตรสาวข้าพเจ้าเดินทางไปศึกษาเพิ่มเติมแวะไปเยี่ยม ก็ได้รับการต้อนรับเอาใจใส่เป็นอย่างดี ได้พาไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่ท่านผู้นี้ก็มีอายุมากยังอุตส่าห์ขับรถด้วยตนเอง ทำให้ข้าพเจ้านึกสงสาร จึงไม่อยากให้บุตรไปรบกวนอีก และท่าน

ผู้นั้นก็ยังได้เคยมีจดหมายขอร้องให้ข้าพเจ้าหาเวลาเดินทางไปเที่ยวอเมริกาบ้าง แต่การไปเที่ยวอเมริกาสำหรับข้าพเจ้าเป็นเรื่องใหญ่ ยังไม่คิดไป และไม่อยากไปรบกวนผู้ใดให้เดือดร้อน

เรื่องนี้ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่า การให้ความสงสารและเห็นอกเห็นใจ นึกถึงอกเขาอกเราโดยยังมิได้ลงมือปฏิบัติการลงไปก็ยังบังเกิดเป็นกุศลกรรมตามสนองมากมายไม่สิ้นสุด นี่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่พบคนดี ทำให้เกิดความมั่นใจศรัทธาในธรรมของพระพุทธเจ้าที่ว่า **"ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ปฏิบัติธรรม"** เป็นเรื่องที่ควรนำมาคิดเรื่องหนึ่ง

การที่ข้าพเจ้าได้นำเรื่อง **"พบคนดี"** มาเขียนยุคนี้ ก็เพราะได้พบแต่ข่าว **"พบคนชั่ว"** เป็นประจำวัน ข่าว **"พบคนดี"** นั้นหาเป็นข่าวได้ไม่มากนัก ทุกวันนี้มีแต่การหลอกลวง ทุจริตฉ้อโกง และการทำลายชีวิตกันด้วยเหตุผลเล็กน้อย ฉะนั้นเราได้รับแต่ข่าวที่เศร้าสลดใจตลอดมา หากท่านได้อ่านเรื่อง **"พบคนดี"** อาจจะเปลี่ยนบรรยากาศให้จิตใจชุ่มชื่นตามความรู้สึกที่ได้พาท่านไป **"พบคนดี"** และคงจะทำให้ท่านสบายใจขึ้นไม่มากก็น้อย และทำให้ข้าพเจ้าพลอยรับส่วนกุศลนี้ด้วย.

□ □ □

การศึกษา พาตนให้พ้นผิด
การศึกษา พาจิตให้แจ่มใส
การศึกษา ช่วยอาชีพทุกทางไป
การศึกษา ช่วยให้ไทยเจริญ.

นางสาววรณี สัชฌุกร

ผู้คุ้มครอง

★ ★ ★

วันหนึ่ง เพื่อนที่รักใคร่มาจากต่างจังหวัด ได้มาเยี่ยมเยียนสนทนาถามถึงทุกข์สุขฐานเพื่อนเก่าแก่ นาน ๆ จะได้มีโอกาสพบปะกันสักครั้ง เรามีเรื่องสนทนากันมาก เพราะเราไม่ได้พบกันนาน เมื่อได้เวลาจวนเที่ยงเราจึงได้ชวนกันไปรับประทานอาหารในร้านแห่งหนึ่ง เมื่อสั่งอาหารแล้วเราก็ยังมีเวลาสนทนากันเรื่องต่าง ๆ ไม่รู้จักจบสิ้น

ตอนหนึ่งเพื่อนได้บอกว่า "ญาติของผมคนหนึ่งได้ประสบเหตุการณ์มหัศจรรย์เป็นเรื่องแปลกมากพิลึกจริง ๆ ยากที่จะเชื่อว่าจะเป็นไปได้ แต่ก็เป็นไปแล้ว ญาติของผมคนนี้เป็นลูกของอาว์ จะนับก็เป็นลูกพี่ลูกน้องกับผม แต่เป็นคนดีมาก มีศีลมีสัตย์ เรื่องนี้ถ้าเป็นคนอื่นเล่ากันมาหลายทอดผมก็ยังสงสัยไม่แน่ใจว่า ตัวผมเองจะเชื่อหรือไม่ เพราะเหตุการณ์ประหลาดเหล่านี้บางครั้งก็ต้องเชื่อ จะไม่เชื่อก็ไม่ได้ จะเชื่อมากนักก็ไม่ได้ ฉะนั้นผมจึงเดินสายกลาง ๆ เลือกเชื่อเป็นเรื่อง ๆ ไป ก่อนเชื่อก็ต้องพิจารณาดูผู้ประสบการณ์นั้นเป็นคนชนิดใด มีความประพฤติอย่างไร มีประโยชน์อะไรแอบแฝงอยู่ในเรื่องหรือไม่ น้ำหนักของเรื่องเชื่อถือได้ไหม

เพราะเรื่องเหล่านี้พิสดารจะเอาหลักและเหตุผลไม่ค่อยได้ ถ้าเราได้ประสบกับตัวเอง เห็นกับตาได้ยินกับหูเราก็เชื่อ แต่ถ้าเราจะไปเล่าให้คนอื่นฟัง เขาอาจจะไม่เชื่อเช่นเดียวกับเราไม่เชื่อเขา เพราะเป็นสมัยความเจริญทางวิทยาศาสตร์ สามารถจะส่งดาวเทียมขึ้นโคจรรอบพิภพ และกำลังจะส่งมนุษย์อวกาศขึ้นไปสู่ดวงจันทร์ และดาวนพเคราะห์อื่น ๆ และก็น้อยคนนักที่จะหันมาสนใจกับเรื่องที่ไม่มีเหตุผล เขามองข้ามไปหมดเพราะเห็นเป็นเรื่องพิสูจน์ไม่ได้ เหลวไหลไม่สนใจเพราะเป็นสมัยมีเหตุมีผล"

ข้าพเจ้าถามว่า "เรื่องเหล่านี้เห็นจะเกี่ยวกับวิญญาณ และเรื่องภูติผีปีศาจใช่ไหม"

เพื่อนตอบว่า "ถูกแล้ว ที่ผมพูดนี่หมายถึงวิญญาณมีอภินิหารแปลกประหลาดมหัศจรรย์"

ข้าพเจ้าบอกว่า "เรื่องนี้ผมเชื่อและสนใจมาก เพราะผมกำลังศึกษาอยากทราบถึงเรื่องวิญญาณและการตายแล้วเกิด และวิญญาณต่าง ๆ ที่มีฤทธิ์เดชอภินิหารแตกต่างนัก และอยากทราบถึงผู้ที่จะจากโลกมนุษย์นี้มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง ความเป็นอยู่ผิดกับโลกมนุษย์อย่างไร บางครั้งในความฝันผมเห็นเพื่อนที่ตายไป เมื่อนึกได้ก็รีบถามถึงเวลาตายรู้สึกอย่างไรบ้าง และความเป็นอยู่ในปรโลกเป็นอย่างไร ทั้งผมก็เคยประสบการณ์ในเรื่องชนิดนี้มาหลายครั้ง ล้วนแต่ลึกลับอภินิหารชนิดที่จับเหตุผลต้นปลายไม่ได้ บางครั้งก็น่าตื่นเต้น บางครั้งก็น่าพิศวงงงงวย แม้ว่าจะได้ประสบการณ์ด้วยกันมากคนก็ดี ต่างก็รู้กันอยู่แต่ในหมู่ในคณะที่สนใจเท่านั้น ว่าโลกยังมีสิ่งลี้ลับและอภินิหารมหัศจรรย์มีจริงในยุคปัจจุบัน คิดดูแล้วว่าหากผมจะนำมาเขียนขึ้นก็กลัวตัวเองจะเสียผู้เสียคน ฉะนั้นผมจึงต้อง

พิจารณาดูความรู้สึกของบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะเราจะเอาความรู้สึกของคนส่วนน้อยรู้เห็นนั้นไม่ได้ เพราะฉะนั้นเรื่องจริงบางเรื่องก็เขียนขึ้นไม่ได้" เพื่อนฟังดูแล้วก็หัวเราะถามว่า

"เสียผู้เสียคนอย่างไร เมื่อเราพูดแต่เรื่องจริง ผมยังไม่เข้าใจ" ข้าพเจ้าต้องถอนหายใจแล้วตอบว่า

"ก็เรื่องจริงแต่หาคนเชื่อยาก เพราะคนเราส่วนมากยังปรับปรุงความรู้สึกเข้าไม่ถึงขั้นในเรื่องลี้ลับมหัศจรรย์เหล่านี้ เพราะยังอยู่เหนือความรู้สึกของคนส่วนมาก ยกตัวอย่างสมมติเช่นเดียวกันกับสมัยปู่ย่าของเรา สมัยนั้นถ้าเราจะไปบอกว่า ต่อไปเขาจะส่งคนไปในดวงจันทร์ คนสมัยนั้นเขาไม่เชื่อแล้วกลับหัวเราะเยาะ เกิดสงสัยว่าอ้ายนี่มันสติสตังยังดีอยู่หรือเป็นบ้าไปแล้ว ถ้าเราไปอ้างโน่นอ้างนี่อยู่คนเดียว เมื่อคนอื่นไม่มีใครเขาเชื่อเราแล้ว เขาก็พากันเหมาให้เราเป็นบ้าเสียสติ คราวนี้เราก็เกิดสงสัยตัวเราเองว่าเราเป็นบ้าจริงหรือเปล่าเพราะทุกคนเขาว่าเราเป็นบ้า เรามัวสงสัยตัวเราเองแล้วก็เสียผู้เสียคน เพราะความจริงทางวิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญพอที่จะเปิดเผยให้เห็นจริงจัง เป็นเพียงแต่ความรู้สึกนึกคิดว่าเป็นไปได้เท่านั้น เรื่องวิญญาณก็คงมีผู้พิสูจน์วันหนึ่งในอนาคต"

เพื่อนได้ฟังแล้วก็พยักหน้านิ่งใช้ความคิดครู่หนึ่งแล้วจึงพูดว่า "ผมคิดว่าอยากจะให้ญาติของผมมาพบกับคุณเล่าเรื่องให้ฟังทั้งหมด เพื่อคุณจะได้พิจารณาดูเอง ว่าเห็นสมควรอย่างไรบ้าง ผมรับรองว่าญาติผมคนนี้เป็นคนดีมาก ถ้าไม่ดีก็คงตายโหงไปนานแล้ว"

หลังจากนั้นต่อมาประมาณเดือนเศษ เพื่อนก็ได้พาชายคนหนึ่งมาหาข้าพเจ้า เมื่อเห็นหน้าก็รู้สึกชอบก่อนแล้ว เมื่อได้รับการแนะนำให้รู้จัก

และได้สนทนากัน ก็รู้สึกว่าชายผู้นี้มีอัชฌาสัยดีทั้งกิริยาท่าทางพูดจาเป็นคนเปิดเผยไม่มีเล่ห์เหลี่ยม เป็นที่น่าคบหาสมาคม จึงคิดว่าชายผู้นี้มีบุคลิกลักษณะสมกับเพื่อนได้ยกย่องว่าเป็นคนดี เมื่อได้สนทนากันพอสมควรก็รู้สึกว่าเข้ากันได้อย่างสนิทสนม แล้วชายผู้นั้นก็เล่าเรื่องให้ฟังว่า

คืนวันหนึ่งยังไม่ดึกนัก ผมได้ขับรถอยู่บนท้องถนนจากจังหวัดผ่านจังหวัด เวลานั้นอายุของผมกำลังเข้าเบญจเพศ การขับรถเป็นเวลาชั่วโมง ๆ คนเดียวในยามค่ำคืนเช่นนี้รู้สึกเหงา ทำให้คิดว่าถ้ามีเพื่อนร่วมทางมาด้วยก็จะดีจะได้คุยกันแก้เหงา คืนนั้นอากาศออกจะเย็นและฝนก็ตกเป็นฝอยทำให้ถนนชื้นแฉะ ผมกำลังคิดอะไรต่ออะไรไปตามเรื่องทันใดนั้นสายตาผมดูไปข้างหน้ารถไกลออกไปเท่าที่ไฟใหญ่หน้าจะส่องถึง ผมมองเห็นชายผู้หนึ่งกำลังเดินหันหลังมุ่งตรงไปข้างหน้า สวมเสื้อแบบชาวนานุ่งกางเกงครึ่งท่อนเดินอยู่กลางละอองฝน ผมเกิดความสงสารขึ้นมาที่ต้องเดินตากฝน เพราะทางระยะนี้ห่างไกลจากหมู่บ้านมาก คิดว่าเราควรจะสงเคราะห์รับแกขึ้นรถไปส่งยังที่จุดหมายปลายทางของแกคงจะไม่ไกลนักเพราะไปทางเดียวกัน เมื่อคิดแล้วผมเร่งรถไปทันร้องบอกว่า

"คุณจะไปไหนขึ้นมาบนรถผมจะไปส่ง อย่าเดินตากฝนเลย"

เมื่อแกเหลียวหน้าหันมาดู ผมก็เห็นหน้าถนัดเป็นชายแก่ ๆ แต่สิ่งที่แปลกก็คือ ผมเห็นขนคิ้วสองข้างของแกไม่เหมือนกัน เพราะข้างหนึ่งหงอกขาวและอีกข้างหนึ่งยังดำ แกหยุดหันมาถามว่า

"เรียกข้าเหรอ"

ผมรีบเปลี่ยนคำแทนชื่อตามอายุ บอกว่า "ครับ เชิญคุณลุงขึ้นมาบนรถผมจะไปส่ง" แล้วผมก็เอียงตัวเอื้อมมือไปเปิดประตูรถให้แกรีบขึ้นมา

เมื่อแกขึ้นมานั่งเรียบร้อย ผมก็ปิดประตูรถเข้าเกียร์เดินทางต่อไป ทันใดนั้นชายชราพูดขึ้นว่า

"เออ เองนี่มันใจดีจริงวะ ที่มีแก่ใจหยุดรับคนแก่อย่างข้า" พูดแล้วก็หัวเราะชอบใจ ฟังแล้วรู้สึกพิกล แต่ผมก็ไม่สนใจจึงบอกว่า

"ไม่เป็นไรหรอกครับคุณลุง โบราณว่าน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า ผมเดินทางมาคนเดียวจะได้คุณลุงเป็นเพื่อนคุยกันระหว่างทาง วันหน้าวันหลังผมต้องอาจพึ่งคุณลุงก็ได้" เสียงชายชราหัวเราะในลำคออย่างชอบใจว่า

"เออ จริง ๆ เองมันคนซื่อใจดีข้าชอบเอง" แล้วก็หัวเราะต่อไป ทำให้ผมนึกในใจว่า ชายสูงอายุผู้นี้เป็นใครกันนะ ดูท่าทางพูดจาคล้ายกับผู้มีอำนาจ แม้จะใช้คำพูดอย่างชาวบ้านชนบทธรรมดาของผู้เฒ่าที่ใช้คำพูดกับลูกหลาน แต่ผมก็ไม่ถือสาอะไรในคำพูดตรงไปตรงมาของแก นึกว่าผู้เฒ่าสูงอายุชั้นปู่ชั้นตาเราควรให้ความเคารพ เพราะอายุเราก็รุ่นลูกหลานของแก คิดแล้วก็มีความสบายใจ เมื่อผมหยิบซองบุหรี่เปิดออกมายื่นให้แล้วบอกว่า

"คุณลุงเชิญสูบบุหรี่ซิครับ"

เสียงชายชราหัวเราะแล้วพูดว่า "ข้าไม่สูบยาหรอกโว้ย เองสูบของเองได้ตามใจ"

ผมจึงพูดว่า "ผมต้องขอโทษด้วยที่คุณลุงไม่ชอบ ผมก็ยังไม่สูบเหมือนกัน" พูดแล้วผมก็ปิดซองบุหรี่เก็บใส่กระเป๋า

เสียงชายชราพูดว่า "รถของเองมันไม่สวยเหมือนรถคนอื่นเขา แต่เองมันใจดีก็ใช้ได้" พูดแล้วก็หัวเราะชอบใจ

ผมจึงตอบว่า "จริงครับคุณลุง รถของผมรูปร่างไม่สวย เพราะเป็นรถรุ่นเก่า แต่มันก็ซื่อสัตย์ดี ไม่เคยเสียกลางทางเลย ผมวิ่งตลอดคืนตลอดวันขอเติมน้ำมันอย่าให้มันหมดถังเท่านั้น" เสียงชายชราหัวเราะชอบใจพูดว่า

"เออ เองมันดี แต่ข้าขอเตือนเองอย่าประมาท ของอะไรมันไม่แน่นอน" พลางชี้มือไปข้างหน้าแล้วบอกว่า

"โน่นถึงหัวดงตรงต้นไม้ใหญ่มาก ๆ เองหยุดรถข้าจะลง"

เมื่อรถมาถึงที่ต้นไม้หนาทึบตามชายชราบอกผมก็หยุดรถ เอียงตัวเอื้อมมือไปเปิดประตูรถให้ชายชราลง เมื่อแกลงจากรถแล้วก็ร้องบอกว่า

"ข้าไปก่อนโว้ย ถ้าเองมาแถวนี้นึกถึงข้าบ้างนะ" แล้วแกก็หัวเราะอย่างน่ากลัว ผมก็ได้แต่รับปากว่า "ครับคุณลุง" แล้วก็ยกมือไหว้ แต่ชายชรามิได้หันมามอง แกรีบก้มหน้าหันหลังเดินดุ่ม ๆ เข้าไปในดงไม้หายไปพร้อมกับเสียงหัวเราะที่เย็นจับใจ ผมก็ไม่ได้ถามชื่อชายชราผู้นั้น และแกก็ไม่ได้บอก คงจำได้แต่รูปร่างหน้าตาเท่านั้น แกเป็นใครอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ หลังจากนั้นผมก็นั่งมาในรถคนเดียวคิดอะไรต่ออะไรตลอดทาง

ภายหลังต่อมาอีกหลายเดือน ผมก็ต้องเดินทางโดยรถยนต์ไปในเส้นทางสายนี้อีก และคราวนี้ก็ไปคนเดียวเช่นกัน การเดินทางไปถึงแถวนั้นก็เป็นเวลาดึกมากผมก็อดคิดถึงชายชราไม่ได้ นึกถึงคำพูดของชายชรา นึกถึงเสียงหัวเราะคล้ายคนเสียสติและเยือกเย็นของแก แล้วก็อดนึกถึงเรื่องต่าง ๆ ที่ผ่านมา แล้วคืนนั้นผมขับรถใช้ความเร็วสูง เวลานั้นมีผมคนเดียวและรถคันเดียวในท้องถนนในยามดึก เพราะไม่มีรถตามหลังและรถสวนทางมาในความสงัดอากาศเยือกเย็น ทำให้ผมเร่งความเร็วตลอดเวลา แต่

แล้วเหตุการณ์ไม่ได้นึกได้ฝัน ว่าอากาศเยือกเย็นยามดึกเช่นนี้ จะเกิดอุบัติเหตุยางล้อหน้าซึ่งไม่เคยมีวี่แววว่าชำรุดเลยก็เกิดระเบิดดังปั้งเสียงสนั่นหวั่นไหว ล้อหน้าซึ่งยางนอกยางในเสียหายใช้ไม่ได้หมดลมอย่างกระทันหัน รถก็ส่ายไปมา พวงมาลัยสั่น ผมคุมพวงมาลัยไม่อยู่เพราะยางเส้นที่ระเบิดนั้นไม่มีลมสะบัดตามล้อที่หมุน ผมไม่สามารถจะบังคับพวงมาลัยไว้ได้ตามปกติ รถหันตัวหมุนขวางถนน หน้ารถกำลังจะวิ่งพุ่งดิ่งลงไปตกข้างถนน สติผมยังดีคิดว่าถ้าผมเหยียบห้ามล้อรถจะต้องคว่ำก่อนตกถนน ไฟใหญ่หน้าฉายไปทางข้างถนน ผมใจหายหมดนึกภาวนาถึงคุณพระอยู่ในใจและคิดว่าถ้าไม่ตายก็ต้องไปนอนหยอดน้ำข้าวต้มในโรงพยาบาลเป็นแน่ ทันใดนั้นในนาทีสุดท้ายความสว่างของไฟหน้าทำให้ผมมองเห็นชายชราก็จำได้ เพราะคิ้วข้างหนึ่งขาวข้างหนึ่งดำ พอดีแกยืนขวางหน้ารถริมขอบถนนใช้มือดันรถไว้ไม่ให้ตก ตาผมไม่ฝาดสติผมยังดี ผมต้องร้องตะโกนออกไปสุดเสียงด้วยความตกใจ กลัวรถจะชนแกตกถนนตายว่า

"คุณลุงหลีกเร็ว ประเดี๋ยวรถจะชนตกถนน"

แต่แล้วผมก็ได้ยินชายชราหัวเราะอย่างเยือกเย็นอย่างเคยได้ยินในยามดึกสงัด พลางร้องบอกว่า

"เองจะตายอยู่แล้วยังเป็นห่วงคนอื่นอีกนิ" แล้วก็หัวเราะตามเคย

ต่อจากนั้นผมก็หมดความรู้สึกเพราะสิ้นสติ รู้สึกลาง ๆ เหมือนหัวพุ่งเข้าชนของแข็งอย่างแรงแล้วสลบไป ทั้งที่มีพวงมาลัยค้ำตัวอยู่จะชนได้อย่างไร ผมก็อธิบายไม่ถูกว่า พอรถวิ่งไปจดขอบถนนก็หยุดอย่างกระทันหัน ผมไม่ทันได้ระวังตัวหัวจึงพุ่งออกมาชนของแข็งภายในรถ ประกอบด้วยความตกใจจึงทำให้หมดสติ

ก่อนจะหมดสติผมนึกว่าต้องตายแน่ ไม่นึกว่าจะรอดพ้นความตายได้อย่างปฏิหาริย์ เพราะจากขอบถนนไปสู่พื้นล่าง สูงพอที่รถจะพลิกคว่ำพลิกหงายไปหลายทอดกว่าจะถึงพื้นดินล่าง นึกแล้วก็หวาดเสียวน่ากลัวที่สุดในชีวิต ผมไม่สามารถลืมเหตุการณ์ในครั้งนั้นได้ตลอดมาถึงปัจจุบันนี้

ผมสลบไม่ได้สติจนรุ่งเช้า พระอาทิตย์ขึ้นท้องฟ้าสว่างนกกาออกหากินบินผ่านไปส่งเสียงร้องในอากาศ เสียงไก่ขันมาจากไกล ๆ ผมค่อย ๆ รู้สึกตัวคล้ายเหมือนตื่นจากนอนหลับธรรมดา อากาศเช้าทำให้ร่างกายสดชื่นขึ้น แต่ก็ยังจำเหตุการณ์ที่ตื่นเต้นตกใจที่สุดในชีวิต เหมือนตื่นจากฝันร้ายสู่ความรู้สึกปกติ เมื่อผมลุกขึ้นเปิดประตูรถเดินออกมารู้สึกว่าร่างกายทุกส่วนปกติธรรมดา ไม่รู้สึกเจ็บปวดในส่วนใดส่วนหนึ่ง

ผมมองเห็นชาวบ้านหลายคนมามุงล้อมดูรถของผมก่อนที่ผมจะรู้สึกตัว เมื่อได้ยินพูดจาท่าทางของชาวบ้านเหล่านั้น ทำให้ผมพิศวงประหลาดใจ คนหนึ่งในจำนวนนั้นพูดขึ้นว่า

"เมื่อคืนกูได้ยินเสียงเหมือนปืนใหญ่ กูรีบวิ่งมาดูนึกว่าอย่างไรก็คงเกิดเรื่องรถยนต์คงชนกันหรือไม่ก็คงตกถนน แต่กูวิ่งมาถึงก็เห็นรถยนต์อยู่อย่างนี้ มันแปลกโว้ยอีกนิดเดียวมันก็จะตกถนนอยู่แล้ว แต่ไม่ยักตกว่ะ"

อีกคนหนึ่งพูดขึ้นว่า "คนมันยังไม่ถึงที่โว้ย ถ้าคนถึงที่ป่านนี้เน่าไปแล้วกูว่า"

อีกคนหนึ่งสอดขึ้นว่า "เมื่อคืนนี้เสียงระเบิดกูก็รีบวิ่งมาดูเหมือนกัน แต่กูเห็นว่ารถไม่เป็นอะไร กูยังเห็นว่ามีคนเดินอยู่รอบ ๆ รถ เมื่อเห็นว่ามันไม่เป็นไรกูก็เลยกลับบ้าน"

เมื่อฟังชาวบ้านพูดกันแล้วผมก็ยิ่งสงสัยมากขึ้น ผมมาคนเดียวแต่ชาวบ้านมองเห็นมีคนเดินรอบ ๆ รถ มันจะเป็นจริงไปได้หรือ เมื่อผมสงสัยจึงได้สนทนากับชาวบ้านดูว่า

"นี่พี่ชายอยู่บ้านแถวนี้หรือ เมื่อคืนได้ยินเสียงและเห็นอะไรบ้าง"

ชายในกลุ่มคนหนึ่งตอบว่า "จ้ะ พวกเราอยู่แถวนี้แหละ เมื่อคืนนี้พวกเราได้ยินเสียงดังสนั่นเหมือนปืนใหญ่จึงวิ่งมาดูเห็นรถไม่เป็นอะไรเลย เห็นนายนอนอยู่ในรถ แล้วเพื่อนของนายอีกคนหนึ่งเดินอยู่รอบ ๆ รถ ฉันเห็นแล้วก็เลยกลับไปนอน"

ผมรีบถามต่อไปว่า "พี่ชายวิ่งมาทำไมดึก ๆ แล้วเห็นคนเดินรอบรถนั้นรูปร่างอย่างไร ?"

ชาวบ้านผู้นั้นตอบว่า "เราวิ่งมาดูเพื่อว่ามีรถชนกันหรือรถคว่ำตกถนน ถ้ามีคนบาดเจ็บล้มตายเราก็จะช่วยกัน ส่วนเพื่อนของนายหน้าตาเป็นอย่างไรเห็นไม่ค่อยชัด เพราะเห็นดำตะคุ่ม ๆ เดินไปเดินมา"

ผมได้ฟังแล้วยิ่งสงสัยหนักขึ้น จึงบอกชาวบ้านเหล่านั้นว่า "ฉันมาคนเดียว ฉันสลบไม่ได้สติอยู่จนกระทั่งเช้านี้ ที่พี่ชายเห็นคงจะเป็นพวกชาวบ้านแถบนี้กระมัง ?"

ชายชาวบ้านผู้นั้นร้องบอกว่า "ไม่ใช่พวกเราแน่ ๆ"

คราวนี้ผมสังเกตเห็นเมื่อแกพูดแล้วก็ชำเลืองดูนาฬิกาข้อมือเรือนทองของผมอย่างเสียดาย แต่แล้วผมก็นึกขึ้นมาได้จึงถามพวกชาวบ้านว่า

"นี่พี่ชายรู้จักชายรูปร่างไม่สูงไม่ต่ำอายุราวแปดสิบไหม แต่ท่าทางยังแข็งแรงว่องไวเหมือนคนอายุสี่สิบ แต่หน้าแก่มากแล้ว"

ชาวบ้านในกลุ่มนั้นรู้สึกทึ่งมากบอกว่า "คนแก่รูปร่างที่ว่านี้ พวกบ้านเราไม่มี เห็นมีแต่ตากิ่งอายุราวแปดสิบ ต้องถือไม้เท้ายันตัวจะก้าวเดินทีละก้าวก็ลำบาก ไปไหนมาไหนไม่ไหวแล้วคงอยู่แต่ในบ้าน รูปร่างอย่างบอกไม่เห็นมี"

ผมจึงบอกต่อไปว่า "ลักษณะของชายแก่ที่ฉันพูดนี่ผิดกว่าคนอื่นคือคิ้วข้างหนึ่งขาวอีกข้างหนึ่งดำจำง่าย เมื่อคืนนี้แกยังมาที่นี่"

ผมยังไม่ทันพูดจบ ชายกลุ่มนั้นก็อ้าปากตาโตร้องขึ้นว่า

"หา นั่นเจ้าพ่อปู่......... นี่"

อีกคนหนึ่งทำท่าขนลุกทั้งตัวลูบคลำแขนแล้วดึงผ้าขาวม้าที่ห่มตัวอยู่ดึงกระชับให้แน่นรัดตัวขึ้น กิริยาแสดงว่าไม่สบายใจด้วยกันทุกคน ผมจึงถามว่า

"เจ้าพ่อปู่.... ที่ว่านี้เป็นใครนะพี่ชาย ช่วยบอกหน่อยเถิด"

เสียงชายชาวบ้านพูดอย่างไม่เต็มปากว่า "เจ้าพ่อปู่เป็นผีไม่ใช่คน มีอภินิหารและศักดิ์สิทธิ์มาก"

เมื่อชายกลุ่มนั้นพูดแล้วก็ต่างทยอยกันกลับ ทิ้งความงุนงงไว้ให้ผมขบคิด แล้วผมก็นึกขึ้นได้ว่า เมื่อคืนก่อนที่ผมจะหมดสติจำได้ว่ายังไม่ได้ปิดสวิช ไฟหน้ายังเปิด เครื่องยนต์ยังไม่ดับ นึกกลัวว่าไฟในหม้อแบ๊ตเตอรี่คงหมด พอนึกแล้วก็ตกใจ กลัวรถจะเดินทางต่อไปไม่ได้ จึงรีบเปิดประตูเข้าไปคลำดูสวิชก็เห็นปิดเรียบร้อยดี นึกเท่าไรก็นึกไม่ออกว่าผมได้ปิดตอนไหน ปิดได้อย่างไร เมื่อเปิดสวิชแล้วก็เดินเครื่องดู เครื่องก็ติดเรียบร้อยทำให้ผมเบาใจขึ้นมาก รีบเข้าเกียร์ถอยหลังให้ห่างจากขอบ

ถนนแล้วก็รีบเอาแม่แรงมายกล้อหน้าเพื่อถอดยางเส้นระเบิดออก เอายางอะไหล่มาเปลี่ยนใส่ใหม่เพื่อจะได้เดินทางต่อไป

แต่แล้วก็มองเห็นชายผู้หนึ่งกำลังขี่รถจักรยานผ่านมา ดูท่าทางดีแสดงว่าเป็นคนมีความรู้ผิดกว่าชาวบ้านทั่วไป ผมจึงร้องถามถึงชื่อหมู่บ้านและตำบล ชายผู้นั้นมีนิสัยดีตามที่เข้าใจไม่ผิด รีบลงจากรถจักรยานจูงเข้ามาข้างถนนใกล้รถผม แล้วก็ชี้แจงอธิบายให้ทราบถึงตำบลหมู่บ้านและได้ทราบว่าชายผู้นี้เป็นครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลประจำตำบลซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลนัก ผมจึงถามถึงเจ้าพ่อปู่...ที่ชาวบ้านเอ่ยถึงและอธิบายรูปร่างลักษณะให้ทราบ ครูใหญ่ผู้นั้นนิ่งอึ้งไป ผมจึงได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวผมในเวลากลางคืน เล่าถึงนาทีสุดท้ายระหว่างความเป็นกับความตายเจ้าพ่อปู่ได้มาช่วยโดยยันรถเอาไว้ไม่ให้ตกถนน ครูใหญ่ผู้นั้นนิ่งฟังผมเล่าด้วยความสงบและสนใจครู่หนึ่ง แล้วก็ใช้ความไตร่ตรองจึงพูดว่า

"เจ้าพ่อปู่...องค์นี้ท่านเฮี้ยนมาก มีอภินิหารอิทธิฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านที่มีศีลมีธรรมทั่วไปในตำบลนี้ และเป็นที่เกรงกลัวของพวกทุจริต ผมว่าคุณเคราะห์ดีมากที่เจ้าพ่อปู่ได้ช่วยเหลือชีวิตและทรัพย์สินของคุณไว้ มิฉะนั้นคุณจะต้องลำบากแน่ เพราะเวลาที่คุณไม่ได้สติไม่รู้สึกตัว มีหวังว่าทรัพย์สินที่มีติดตัวคุณก็จะถูกปลดออกจนไม่มีอะไรเหลือติดตัว ถ้าไม่ได้เจ้าพ่อปู่คอยคุ้มครองป้องกัน นับว่าคุณเป็นคนโชคดี เพราะพวกที่มายืนล้อมรถคุณอยู่ตอนเช้า ๆ นั้น ผมทราบว่าล้วนแต่ตัวร้าย ๆ ทั้งนั้น ถ้ามันรู้ว่าคุณสลบและไม่มีเจ้าพ่อปู่คุ้มกันแล้วคงจะเหลือแต่กางเกงในติดตัวเท่านั้น พวกนี้ใจร้ายมาก"

ผมกล่าวคำขอบคุณครูใหญ่ที่ได้มีความก ุณาชี้แจงอธิบายให้ผมทราบ เล่าเรื่องอภินิหารของเจ้าพ่อปู่ให้ผมฟัง ทำให้ผมขนลุกขึ้นมา เกิดความเลื่อมใสนับถือเจ้าพ่อปู่ยิ่งขึ้น ยกมือขึ้นไหว้ระลึกพระคุณเจ้าพ่อปู่ที่ได้ช่วยให้ผมรอดพ้นภัยเกิดจากอุบัติเหตุร้ายแรงบนท้องถนนในครั้งนั้น

ต่อจากนั้นมาผมก็ไม่ประมาท เมื่อผมจะเดินทางไกลครั้งใด ผมก็ต้องจะตรวจดูยางล้อหน้าก่อนอื่น ไม่อยากให้ประวัติศาสตร์เกิดซ้ำรอยขึ้นอีก เพราะไม่แน่ใจว่าคราวต่อไปนี้เจ้าพ่อปู่จะใช้อิทธิฤทธิ์อภินิหารช่วยเหลือคุ้มครองอีกหรือไม่

หลังจากผมรอดจากอุบัติเหตุวันนั้นเป็นต้นมา ผมเกิดเคารพเจ้าพ่อปู่ผู้มีพระคุณอันใหญ่ยิ่งของผม ได้จัดการทำบุญใส่บาตรอุทิศแผ่กุศลไปให้ท่าน บางครั้งผมมีปัญหายุ่งยากไม่สบายใจ ก็จุดธูปเทียนระลึกถึงท่าน จิตใจก็สบายดี

นี่แหละครับ เรื่องที่ผมเล่ามานี้ได้ประสบกับตัวผมเอง แต่ไม่ทราบว่าความเห็นของคุณจะรู้สึกอย่างไร เมื่อได้ฟังเรื่องราวของผมแล้ว

ข้าพเจ้าได้ฟังคำถามพิจารณาดูแล้วจึงตอบว่า "เป็นธรรมดาเรื่องแปลกประหลาดมหัศจรรย์มีอภินิหารเช่นนี้ ย่อมจะมีผู้เชื่อเป็นธรรมดาในความรู้สึกของแต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน คนอื่นเขาอาจไม่เชื่อ แต่ผมเชื่อแน่นอนไม่มีข้อสงสัยอะไร เพราะผมก็เคยประสบการณ์มาหลายครั้ง จึงไม่มีปัญหาอะไรจะต้องคิด ทั้งผมยังได้เคยทราบว่ามีบางท่านขับรถไปในท้องถนนชนบทที่ห่างไกลเวลาค่ำคืน มีชายลึกลับขอโดยสารระหว่างทาง แต่แล้วผู้ขอโดยสารก็หายไปเฉย ๆ โดยไม่ลงจากรถเช่นนี้เป็นต้น ทั้งผมยังคงทราบว่า มีบางท่านรับคนแปลกหน้าขึ้นไปนั่งบนรถแล้วก็คุยกัน

อย่างสนุกสนาน แต่คนอื่นมองไม่เห็นตัว ไม่ได้ยินเสียงพูดโต้ตอบของชายลึกลับ คงได้ยินแต่เสียงผู้ขับคุยไปหัวเราะไป ชี้มือชี้ไม้โบ๊เบ๊ไปข้างเดียว ทำให้คนอื่นมองเห็นว่าเป็นคนบ้าที่คุยคนเดียวหัวเราะคนเดียว นี่ก็เป็นสิ่งที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์น่าคิด และเรื่องของคุณก็เห็นจะเข้ากันกับเรื่องนี้

ผมยังมีเรื่องที่น่าพิศวงในคนที่ไม่เชื่อ คือผมมีเพื่อนรักใคร่นับถือผู้หนึ่ง ได้สนใจในหนังสือผมมาก เมื่ออ่านแล้วก็ส่งไปให้บุตรชายและบุตรสะใภ้อ่าน แต่ทั้งสองบอกว่าไม่เคยเชื่อในเรื่องวิญญาณเลย เพราะเห็นเป็นเรื่องเหลวไหล ต่อมาดึกคืนหนึ่งบุตรสะใภ้ได้กลับจากธุระ เมื่อจะกลับบ้านต้องเข้าซอยก็นึกกลัวขึ้นมา เพราะต้องเดินเข้าซอยไปอีกไกล รถก็เข้าไม่ได้ จะเดินเข้าไปก็ไม่มีเพื่อน จึงนึกถึงเรื่องวิญญาณที่ไม่เคยนึกมาก่อน และนึกถึงบิดาที่ถึงแก่กรรมไปแล้วก็พูดขึ้นคนเดียวว่า

"ถ้าวิญญาณมีจริงขอให้วิญญาณของคุณพ่อไปส่งหนูถึงบ้านซิ หนูจึงจะเชื่อ"

พูดแล้วก็ตัดสินใจหักห้ามความกลัวเดินเข้าไปในซอยทันที ครั้นมาถึงบ้านสามีก็ออกมาเปิดประตูรับ แต่แล้วก็เห็นคนยืนอยู่ข้างหลังภรรยาจึงรีบเชิญให้เข้าไปนั่งในบ้าน ภรรยาเองก็สงสัยกิริยาท่าทีของสามีจึงบอกว่า

"ใครที่ไหนกัน ฉันมาคนเดียว" สามีชี้ไปทางหลังภรรยาแล้วว่า "นั่นใครล่ะที่มาส่งเธอ"

แต่พอภรรยาหันไปดูข้างหลังภาพนั้นก็หายไป นี่แหละครับคนที่ไม่เคยประสบการณ์ก็ไม่เชื่อเป็นของธรรมดา เราก็เหมือนกัน

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ลึกลับมหัศจรรย์อภินิหารในโลกนี้ยังมีอีกมาก และ

วิญญาณศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้มีศีลธรรมอยู่ในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าเคยได้ฟังคำสั่งสอนในทางธรรมะจากวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ และการรักษาโรคภัยไข้เจ็บโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เพียงหวังสร้างบารมีต่อไป จะเห็นได้ทุกครั้งผู้ประกอบกรรมทำความดีมีศีลธรรม ย่อมจะได้รับความคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายให้รอดพ้นได้จากอำนาจอันลึกลับมหัศจรรย์สิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอ แต่ยังไม่ค่อยปรากฏว่าผู้ประกอบกรรมชั่วใจบาปหยาบช้า เคยได้รับความคุ้มครองป้องกันภัยจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้เลย เป็นเรื่องที่น่าคิดเรื่องหนึ่ง

การที่ข้าพเจ้าเขียนเรื่องนี้เพียงแต่จะให้ท่านรู้ แต่ไม่ประสงค์จะให้ท่านเชื่อ เพราะการเชื่อง่ายนั้นย่อมจะไม่เกิดผลดีถ้าไม่พิจารณาถี่ถ้วนก่อน เรื่องวิญญาณเป็นปัญหาใหญ่ของโลก ทุกชาติทุกภาษายังถกเถียงกัน ผู้ที่เคยประสบการณ์ก็เชื่อ และผู้ไม่เคยประสบการณ์เลยก็ไม่เชื่อ ยังเป็นเรื่องลึกลับตั้งแต่ครั้งโบราณตลอดมาจนปัจจุบันนี้.

□ □ □

ค่าของคน มิได้นับ เพราะทรัพย์มาก
หรือนับจาก รูปลักษณ์ สูงศักดิ์ศรี
หากเกิดแต่ คุณงาม และความดี
ผลงานที่ จรรโลงให้ โลกไพบูลย์

ของ พวงมาลัย ช่อแก้ว

คนใจดี

★ ★ ★

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้าพเจ้าได้พบกับชายหนุ่มชาวญี่ปุ่นคนหนึ่ง ซึ่งเดินทางมาจากบ้านเกิดเมืองนอนเข้าสู่ประเทศไทย ชายหนุ่มผู้นี้ชอบพูดภาษาไทยกับข้าพเจ้า และรู้สึกว่าแกชอบภาษาไทยมาก นอกจากภาษาเดิมของแกแล้วยังพูดภาษาอังกฤษได้บ้างไม่มากนัก เราจึงสนทนากันเป็นภาษาไทย ข้าพเจ้าถามแกว่า แกเรียนภาษาไทยมาจากไหน พอมาถึงก็อยากจะพูดไทยทั้งที่ไม่เคยมาเมืองไทยเลย แกยิ้มอย่างภูมิใจบอกว่า เรียนมาจากเมืองญี่ปุ่น แม้แกจะพูดไทยแต่สำเนียงของแกเป็นญี่ปุ่น ฟังดูแล้วกว่าจะจับใจความได้แต่ละประโยคข้าพเจ้าก็ต้องเหนื่อยใจ แต่เห็นว่าแกมีใจศรัทธาสนใจในภาษาไทย ข้าพเจ้าก็ยินดีทนฟังจนรู้เรื่องโดยตลอด

เมื่อคิดถึงคำพูดและสำเนียงที่เข้าใจยาก ทำให้ข้าพเจ้าหวนไปนึกถึงเมื่อข้าพเจ้ากับพวกเพื่อน ๗–๘ คนเดินทางโดยรถยนต์ออกจากกรุงเทพ ฯ เข้าไปท่องเที่ยวในดินแดนอินโดจีน เริ่มทางเข้าทางอรัญญประเทศ ไปประเทศเขมรท่องเที่ยวชมนครวัดตลอดจนเข้าในประเทศเวียดนามใต้ เวลา

นั้นโงดินเดียมยังเป็นประธานาธิบดี แม้ญวนจะถูกแบ่งแยกเป็นฝ่ายเหนือฝ่ายใต้แล้วก็ตาม แต่เหตุการณ์ในสมัยนั้นก็อยู่ในความสงบปกติ การเดินทางท่องเที่ยวก็สะดวกและปลอดภัย

ครั้งนั้นพวกเราเดินทางจากไซ่ง่อนไปดาลัต ซึ่งเป็นเมืองอยู่บนเขามีอากาศหนาวเย็นตลอดปี ผู้นำทางบอกเราว่า ควรจะแวะระหว่างทางเพื่อไปเยี่ยมหมู่บ้านเผ่าไทยที่อพยพหนีพวกแดงมาจากแคว้นดินแดนสิบ-สองจุไทย ข้าพเจ้ามีความยินดีเพราะเคยสนใจเผ่าไทยนอกประเทศมานานแล้ว อยากจะพบปะสนทนาศึกษาหาความรู้ เมื่อเราไปถึงลงจากรถมองเห็นหมู่บ้านปลูกขึ้นใหม่ ๆ เห็นผู้คนในหมู่บ้านในบริเวณนั้นก็นึกรู้ว่าเป็นคนเผ่าไทยแน่ เพราะการแต่งกายและกิริยาท่าทางที่เดินที่พูดไม่กระด้างผู้หญิงก็มีแต่ความนิ่มนวล เหมือนนิสัยชาวไทยเราสมัยก่อนทั่วไป

ผู้นำทางพาพวกเราเข้าไปในเขตบ้านหลังใหญ่ผู้เป็นหัวหน้าเผ่าไทยผู้เป็นนายหมู่บ้าน เราใช้ภาษาไทยทักทายพูดกันเป็นครั้งแรกที่เห็นหัวหน้าเผ่าไทย พร้อมทั้งภรรยาและบุตรชายหญิงเดินยิ้มแย้มออกมาต้อนรับเราด้วยความยินดี และเชิญให้เข้าไปในบ้านด้วยความไมตรี เราพยายามใช้คำไทยในการสนทนา ก็รู้สึกว่าจับคำพูดไม่ค่อยจะถูก ยังไม่ค่อยจะเข้าใจกันมากนัก แต่เมื่อสนทนากันไปได้ไม่นานนักก็พอจะพูดกันรู้เรื่องดี แม้จะต้องเอาภาษาต่างประเทศเข้าช่วยบ้าง เพราะพวกเราที่ไปนั้นคนไทยล้วนแต่บางท่านก็รู้หลายภาษา หัวหน้าเผ่าไทยรูปร่างสูงใหญ่ผิวเนื้อขาวส่วนภรรยารูปร่างผอมบางร่างเล็ก ต่างให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง บางคำที่แกพูดใช้สำเนียงไทยได้ชัดเจนดี และก็มีบางคำที่ตัว ร. ออกเสียงเป็น ฮ. คล้ายกับภาคเหนือและภาคอีสานของเรา แต่ก็มีคำที่ชัดเจน เช่น หัว

หู ปากคอ แขนขา เป็นต้น เห็นจะเป็นคำดั้งเดิมของเผ่าไทยมาแต่โบราณยังไม่เปลี่ยนแปลงไปตามท้องถิ่นและประเทศที่อยู่ การต้อนรับพวกเราก็คล้ายกับคนไทยรุ่นเก่า หรือชาวชนบททั่วไปในประเทศไทย พอรู้ว่าเราเป็นคนไทยบางกอก ก็แสดงความยินดีเป็นกันเอง คำว่าไทยบางกอกเป็นคำเก่าแก่ จึงเข้าใจกันง่ายในต่างประเทศ ไม่ต้องอธิบายให้เหนื่อยว่า บางกอกอยู่ที่ไหน หัวหน้าเผ่าไทยบอกว่าเคยได้ยินชื่อไทยบางกอกก่อนแล้วว่า เป็นบ้านเมืองที่ใหญ่โตและสวยงามมาก มีผู้คนมากมายและแกได้เล่าให้เราฟังว่า บรรพบุรุษเคยเป็นขุนนางจีนมาก่อน ทั้งข้าพเจ้าก็เห็นรูปเขียนที่แกบูชาแต่งตัวเป็นขุนนางจีน และแกบอกว่าแกมีบุตรชายหญิง และเวลานี้บุตรชายยังศึกษาอยู่ในประเทศฝรั่งเศส ส่วนตัวแกนั้นพูดภาษาฝรั่งเศสได้ดี นอกจากนั้นยังเล่าเรื่องถิ่นเดิมของแคว้นสิบสองจุไทย ไลเจา และลาวเซิง ที่ได้ถูกพวกแดงเข้ารุกรานอย่างป่าเถื่อนไม่มีมนุษยธรรม โหดร้ายทารุณต่อเผ่าไทยผู้รักสงบและความอิสระ ตัวแกเป็นหัวหน้าคุมพวกไทยอาสาสมัครเข้าต่อสู้เพื่อดินแดนที่แสนรักแสนหวงกับผู้รุกรานอย่างทรหด น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ ทั้งอาวุธที่ทันสมัยก็มีไม่พอจะใช้ต่อต้านผู้บุกรุก ที่สุดชาวไทยซึ่งมีกำลังน้อยกว่าก็พ่ายแพ้แก่พวกแดงซึ่งมีกำลังพลมากกว่าและอาวุธดีกว่า พวกแดงมีความโกรธแค้นแกมาก เพราะแกเป็นหัวหน้าเผ่าที่เข้มแข็งไม่ยอมอ่อนน้อม จึงพาทหารออกตามล่าตัวแกจึงจำเป็นตัดสินใจครั้งสุดท้ายพาครอบครัวขึ้นเครื่องบินหลบหนีเข้ามาในดินแดนเวียดนามใต้ พร้อมทั้งบริวารที่ติดตามมาภายหลังอีกห้าสิบหกสิบหลังคาเรือน แกพูดแล้วก็มีความเสียใจ แสนรักแสนอาลัยชาวไทยที่ได้ร่วมสู้รบกันมาเพื่ออิสระต้องแตกพ่ายแยกกันหลบหนีไปคนละทิศละทาง แก

เศร้าถึงชาตากรรมของชาวไทยสิบสองจุไทย ร่วมสู้รบจำนวนแสนต้องอยู่ในถิ่นเดิม ตกอยู่ในความยึดครองของพวกแดง คงจะตกเป็นทาสงานอย่างน่าสงสาร พวกเราได้ยินได้ฟังเรื่องจากหัวหน้าเผ่าไทย ซึ่งเคยเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในดินแดนสิบสองจุไทยอดีตก็เศร้าใจ พลอยมีความสงสารชาวไทยไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะสิ้นชาตากรรม แต่ก็นึกว่าโลกย่อมเป็นธรรมเสมอ ผลสุดท้ายธรรมะย่อมชนะพวกอธรรม ก็ค่อยรู้สึกสบายใจขึ้น การที่ข้าพเจ้าได้สนทนากับหัวหน้าเผ่าในครั้งนั้นไม่เหนื่อยใจเหมือนการสนทนากับหนุ่มชาวอาทิตย์อุทัยประเทศผู้นี้เลย ที่สุดก็จับใจความได้ว่า หนุ่มญี่ปุ่นผู้นี้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า อาว์ผู้เป็นน้องของพ่อได้เคยเป็นทหารในกองทัพญี่ปุ่นเวลาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ถูกส่งมาประเทศไทย และมีหน้าที่คอยควบคุมเชลยศึกทั้งฝรั่งและแขก เคยบังคับให้สร้างทางรถไฟสายมรณะที่บ้านโป่งและเมืองกาญจนบุรี อาว์ของแกเล่าให้ฟังว่า เมื่อแรก ๆ พวกทหารลูกพระอาทิตย์โกรธพวกชาวบ้านและคนไทยมาก ที่ชอบแอบเอาขนมและผลไม้ไปให้พวกเชลย แต่ก็มีคนไทยบางพวกชอบหากินกับพวกเชลย ทำการแลกเปลี่ยนซื้อขายจนพวกเชลยไม่มีอะไรเหลือพ้นกาย แต่คนไทยส่วนมากมีใจเมตตากรุณา เมื่อเห็นพวกเชลยศึกหิวผอมโซได้รับความลำบากทำงานหนัก ก็มีความสงสารจึงเอาของแอบให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเช่นพวกคนไทยที่ขึ้นรถไฟผ่านไปมามองเห็นเชลยทำงานอยู่ข้างทางรถไฟต้องอยู่กลางแดดที่ร้อนจัดตัวแดงจนดำ เพราะไม่มีเสื้อผ้าใส่ ต่างก็มีใจสงสาร พวกเชลยนี้อดอยาก บางคนติดบุหรี่แต่ไม่มีจะสูบ เมื่อเห็นคนไทยโดยสารรถไฟผ่านไปผ่านมาโผล่หน้าต่างรถไฟดู พวกเชลยยกมือสองนิ้วขึ้นแตะริมฝีปากแล้วก็แบมือ คนที่อยู่บนรถไฟก็รู้ความหมายดี เมื่อรถ

ชลอค่อย ๆ ผ่าน พวกไทยใจบุญขี้สงสารต่างก็แอบโยนบุหรี่ยาสูบลงไปให้เป็นซอง ๆ โดยไม่ให้พวกผู้คุมทหารญี่ปุ่นเห็น ทั้งไม่หวังสิ่งใดเป็นเครื่องตอบแทน พวกทหารญี่ปุ่นที่คอยควบคุมรู้ก็มีความโกรธมาก คิดว่าคนไทยชอบเป็นมิตรกับพวกเชลยมากกว่าเป็นมิตรกับชาวญี่ปุ่น ต่างก็เป็นเดือดเป็นแค้น เพราะเข้าใจว่าประชาชนไม่ยอมร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่น กลับพยายามช่วยเหลือเชลย

เหตุการณ์อะไรในโลกนี้ ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปได้ ไม่มีอะไรแน่นอน ทหารญี่ปุ่นซึ่งชนะสงครามตอนแรก ๆ แต่ที่สุดก็ต้องแพ้สงครามอย่างราบคาบ ทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยก็ถูกฝ่ายชนะเข้ามาปลดอาวุธและควบคุมกลับเปลี่ยนเป็นเชลยศึกบ้าง อาว์ของแกก็ตกเป็นเชลยศึกอยู่ในประเทศไทย ต้องทำงานหนักได้รับความลำบาก ต้องมีความอดทนและอดอยาก แม้บุหรี่ตัวเดียวก็ต้องแบ่งกันสูบหลายคน แต่แล้วก็ได้อาศัยชาวไทยผู้ใจดีได้หยิบยื่นทั้งผลไม้ อาหารและบุหรี่ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน อาว์ของแกจึงรู้ว่าคนไทยส่วนมากเป็นคนใจบุญมีเมตตากรุณา เมื่อได้เห็นคนตกทุกข์ได้ยากอยู่ในความลำบาก ไม่ว่าเป็นชาติใด ภาษาใด ศาสนาใด ก็ช่วยเหลือด้วยจิตใจบริสุทธิ์

ต่อมาเมื่อคู่สงครามลงนามตกลงทำสัญญาสงบศึกยุติการทำสงครามทั้งสองฝ่าย อาว์ของแกก็ถูกปล่อยส่งกลับไปสู่บ้านเดิมในประเทศญี่ปุ่น เมื่อได้พบหน้าญาติพี่น้องก็ดีใจเมื่อลูกหลานถามถึงชีวิตในเมืองไทยแกก็เล่าให้ฟัง ทำให้ลูกหลานหลายคนอยากจะมาเมืองไทย ตัวชายหนุ่มก็เป็นหลานคนหนึ่งที่ฝันถึงคนไทยเมืองไทยตลอดมา จึงได้อุตส่าห์พยายามเรียนพูดไทยกับชาวญี่ปุ่นผู้ที่เคยมาอยู่เมืองไทยมาก่อน จนได้มีโอกาสเดิน

ทางมาเมืองไทยคราวนี้ ความเมตตาสงสารของคนไทยในคราวนั้นทำให้พวกเชลยศึกทั้งฝรั่งและญี่ปุ่นซาบซึ้งในน้ำใจอันดีในความเมตตาจิตแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก จนเป็นที่ประทับใจอยู่ในความทรงจำของพวกเชลยทั้งสองฝ่าย

เรื่องความใจดียังมีอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าได้ฟังจากท่านผู้หนึ่ง ท่านผู้นั้นเล่าให้ฟังว่า คุณป้าของท่านอยู่จังหวัดทางใต้ซึ่งมีรถไฟผ่าน แต่ไม่ห่างไกลจากพระนครมากนัก คุณป้าเป็นคนใจบุญ และมีความขยัน แม้จะเป็นผู้มีอันจะกิน แต่ไม่ชอบอยู่นิ่งหรืออยู่กับบ้านเฉยๆ เป็นคนอยู่ไม่สุข แต่ก็ไม่รู้จะทำอะไรดี จึงคิดทำขนมถ้วยจากบ้านแล้วหาบออกมาขาย และชอบมานั่งขายข้างที่ทำการศาลากลางประจำจังหวัดเสมอ เวลานั้นทางการเขาจ่ายนักโทษออกไปทำงานนอกเรือนจำ มีการถางหญ้า ตัดต้นไม้ ทำความสะอาดสถานที่ราชการเป็นประจำ

คุณป้าหาบขนมมาขาย เห็นนักโทษทำงานหนักก็มีใจสงสาร เมื่อถึงเวลานักโทษหยุดพักก็นำขนมถ้วยมาแจกจ่ายให้นักโทษพวกนั้นกินโดยไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทน ทั้งไม่ห่วงว่าจะขาดทุนหรือได้กำไร คิดแต่เพียงว่าการได้บริจาคขนมให้พวกนักโทษกินในเวลาหิวและมีความลำบากเช่นนี้ย่อมเป็นบุญกุศลในการบริจาคทานเหมือนกัน การที่คุณป้าได้บริจาคขนมเป็นทานให้แก่นักโทษบ่อยครั้ง ทำให้นักโทษมีความรักใคร่นับถือเพราะความใจดี พากันเรียกว่า "คุณแม่" และคุณป้าก็เป็นสุขทางใจเมื่อได้เห็นนักโทษผู้น่าสงสารได้กินขนมที่บริจาคอย่างหิวกระหาย

ต่อมาคืนหนึ่ง ทางจังหวัดถูกโจมตีด้วยเครื่องบิน เพราะเป็นเวลาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทางเรือนจำถูกระเบิดกำแพงพังไปแถบหนึ่ง ทำให้นักโทษมีโอกาสหลบหลีกออกมาได้ และแฝงความมืดพากันหลบ

ซ่อนตัวอย่างมิดชิดในเวลากลางวัน แม้พวกพนักงาน ผู้คุมเรือนจำจะได้พากันเที่ยวติดตามค้นหาเพื่อจะได้นำตัวเข้าสู่เรือนจำ แต่ก็ค้นไม่พบ พอตกเวลากลางคืนพวกนักโทษก็ออกมาพากันตัดช่องย่องเบาลักขโมยของชาวบ้าน และพวกเจ้าทรัพย์ก็พากันนอนอย่างสลบไสล ตลอดทั้งสุนัขที่เลี้ยงไม่เห่า เพราะหลับคล้ายกับถูกมนต์สะกดหรือยารม ชาวบ้านแถบนั้นถูกลักของไปแทบทุกหลังคาเรือน แต่ที่น่าอัศจรรย์ก็เพราะมีแต่บ้านคุณป้าผู้ขายขนมถ้วยบ้านเดียวที่ไม่มีของสิ่งใดหาย ชาวบ้านที่รู้จักคุ้นเคยต่างก็พากันประหลาดใจคิดว่าคุณป้าคงจะมีของดีทำให้พวกผู้ร้ายจังงัง ไม่กล้าหยิบของไปได้ทั้งที่คุณป้าก็ถูกตัดรั้วสังกะสีพอตัวคนจะลอดเข้าไปในบ้าน และออกมาอย่างสบาย ซ้ำยังมีรอยเท้าย่ำเข้าไปถึงในตัวบ้าน และในห้องซึ่งมีของหลายอย่างที่มีราคาที่ผู้ร้ายควรจะลักขโมยเอาไปได้ แต่ก็ไม่ได้เอาอะไรไป ชาวบ้านพากันสงสัยถามคุณป้าว่ามีของดีอะไรป้องกัน หรือมีคาถาอาคมดีจึงป้องกันภัยจากโจรผู้ร้ายได้ คุณป้าได้แต่ยิ้มแล้วพูดว่า ไม่มีของดีหรือคาถาอาคมที่จะป้องกันโจรภัยได้ นอกจากใจของเราที่ได้แผ่เมตตาจิตเท่านั้น

ต่อมาเมื่อทางบ้านเมืองเห็นชาวบ้านได้รับความลำบากเดือดร้อนเพราะผู้ร้ายชุกชุม ทางการก็ได้ระดมพวกเจ้าหน้าที่จำนวนมากพร้อมกันออกกวดขันกวาดล้างเป็นการใหญ่ ได้จับกุมพวกนักโทษหนีคุกกลับเข้าไปรับกรรมเพิ่มโทษได้หลายคน

การที่บ้านของคุณป้าไม่ถูกโจรกรรมเหมือนบ้านอื่น มาทราบภายหลังว่า พวกนักโทษหัวขโมยตัดช่องย่องเบาเหล่านั้น พอตัดรั้วสังกะสีบ้านคุณป้าลอดเข้าไปถึงในบ้านได้เมื่อเห็นของมีราคาหลายอย่างก็ดีใจ จัด

แจงหยิบใส่ถุงผ้าเตรียมไว้แล้ว เมื่อจะนำออกจากบ้านแต่ไม่ลืมจะแวะเข้าไปในครัวเพื่อจะได้อาหารติดมือไปด้วย แต่พอโผล่เข้าไปก็พบสาแหรกไม้คานหาบกระจาด และถ้วยทำขนมพอจำได้ก็ชะงัก นึกถึงบุญคุณของคุณป้าผู้ใจดี เคยให้ขนมถ้วยกินเมื่อยามยากยามหิว แม้ว่าตัวเองจะเป็นคนใจชั่วก็ยังมีความกตัญญูเหลืออยู่บ้าง จ้องดูหาบขนมถ้วยแล้วน้ำตาไหล พูดพึมพัมออกมาว่า

"แม่จ๋า ลูกไม่รู้ว่าแม่อยู่ที่นี่ แม้ลูกจะเป็นคนชั่วอย่างไร เมื่อรู้ว่าเป็นของแม่แล้ว ลูกจะไม่ขอแตะต้องเป็นอันขาด" พูดแล้วก็รีบนำสิ่งของที่ตั้งใจขโมยกลับไปไว้ที่เดิมแล้วก็รีบถอยออกจากบ้านไปโดยเร็ว

นี่ก็ชี้ให้เห็นว่า คนชั่วก็ยังมีเวลาที่จะนึกถึงความดีของผู้มีคุณไว้บ้าง เป็นเรื่องที่น่าคิด.

□ □ □

คนโง่รอผู้อื่น เริ่มงาน
เกรงผิดจะประจาน เพื่อนรู้
ใครรอส่อสันดาน ความโง่
แม้มิอยากเป็นผู้ โง่แล้วรีบทำ

ของ ม.ล. ปิ่น มาลากุล

พิมพ์ที่ ร.พ. สุทธิสารการพิมพ์ 294/2 ถนนอิสรภาพ ข้าง ร.ร. สุโรจน์วิทยา
โทร. 651768 กรุงเทพ ฯ นายสุรพงษ์ เชียวสุทธิ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2519